

	PROJEKTĄ REMIA LIETUVOS RESPUBLIKA		PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA EUROPOS SĄJUNGA Europos socialinis fondas		PROJEKTĄ IŠ DALIES FINANSUOJA TRAKŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA
STADIJA	TOMAS		METAI		
Bendrasis planas	12		2007		
 <p>VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS</p> <p>TRAKŲ MIESTO BENDRASIS PLANAS</p> <p><i>RENGIMO ETAPAS. 3 DALIS. SPRENDINIAI</i></p>					
Pareigos	Pavardė	Parašas	Data		
Projekto koordinatorius	A. VYŠNIŪNAS				
Projekto vadovė	A. KAŽIENĖ				

1. TURINYS

Eil. Nr.	I DALIS: SPRENDINIAI	psl.
1.	Turinys	2
2.	Bendroji dalis	5
2.1	Trakų miesto teritorijos bendrojo plano rengimo pagrindas ir tikslai	6
2.2.	Trakų miesto teritorijos bendrojo plano taikymas ir galiojimas	7
2.3.	Trakų miesto bendrojo plano rengimo principai	8
3.	Trakų miesto išorinė struktūra	10
3.1	Išorinės struktūros plėtros tendencijos <i>3.1.1. Trakų miestas Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano kontekste</i> <i>3.1.2. Trakų miestas Trakų rajono savivaldybės bendrojo plano ir Trakų istorinio nacionalinio parko kontekste</i>	11
4.	Trakų miesto struktūra	14
4.1.	Trakų miesto urbanistinė struktūra <i>4.1.1. Trakų miesto erdvinės struktūros idėja</i> <i>4.1.2. Gamtinio karkaso įtaka Trakų m. urbanistinei struktūrai. Kompozicinis aspektas</i> <i>4.1.3. Trakų miesto urbanistinės struktūros ir teritorijų vertinimas</i>	14
4.2.	Trakų miesto teritorinė plėtra ir reglamentai <i>4.2.1. Trakų miesto teritorinė plėtra</i> <i>4.2.2. Trakų miesto teritorijos balansas</i> <i>4.2.3. Trakų miesto teritorijų funkciniai prioritetai ir bendrieji reglamentai</i>	18
5.	Trakų miesto želdynų plėtojimas	26
5.1.	Gamtinė aplinka <i>5.1.1. Gamtinio karkaso samprata</i> <i>5.1.2. Gamtinio karkaso planavimas</i>	27
5.2.	Kraštovaizdžio apsauga <i>5.2.1. Trakų miesto ir artimiausių apylinkių kraštovaizdžio ypatumai</i> <i>5.2.2. Trakų miesto ir artimiausių apylinkių kraštovaizdžio planavimas</i>	28
5.3.	Trakų miesto želdynų sistema	31
6.	Trakų miesto nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga	33
6.1.	Saugojimo tikslas ir uždaviniai	34
6.2.	Nekilnojamojo kultūros paveldo apibūdinimas	34
6.3.	Trakų kultūros paveldo objektų apskaita	35

	<p>6.3.1. Archeologijos vertybės 6.3.2. Mitologijos vertybės 6.3.3. Urbanistikos vertybės 6.3.4. Architektūros vertybės 6.3.5. Palaidojimo vietos</p>	
	<p>6.4. Trakų miesto zonavimas paveldosaugos požiūriu. Paveldosaugos reikalavimai 6.4.1. Paveldosaugos reikalavimai kultūros paveldo objektų teritorijoms 6.4.2. Paveldosaugos reikalavimai kultūros kompleksų apsaugos teritorijoms 6.4.3. Paveldosaugos reikalavimai kitoms teritorijoms</p>	37
	6.5. Priemonės, užtikrinančios Trakų miesto kultūros paveldo apsaugą	40
	6.6. Trakų miesto nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo prioritetai	42
7.	Socialinės infrastruktūros naudojimas ir plėtra	43
	<p>7.1. Švietimo infrastruktūros tinklo plėtros sprendiniai 7.1.1. Ikimokyklinio ugdymo tinklo plėtros sprendiniai 7.1.2. Bendrojo lavinimo tinklo plėtros sprendiniai 7.1.3. Papildomo ugdymo tinklo plėtros sprendiniai</p>	44
	<p>7.2. Kultūros infrastruktūros tinklo plėtros sprendiniai 7.2.1. Kultūros centrų tinklo plėtros sprendiniai 7.2.2. Bibliotekų tinklo plėtros sprendiniai</p>	47
	<p>7.3. Socialinės globos ir rūpybos paslaugų infrastruktūros plėtra 7.3.1. Nestacionarios paslaugas teikiančių įstaigų tinklo plėtros sprendiniai 7.3.2. Stacionarios paslaugas teikiančių įstaigų tinklo plėtros sprendiniai</p>	49
	<p>7.4. Sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų tinklo plėtros sprendiniai 7.4.1. Antrinės sveikatos priežiūros tinklo plėtros sprendiniai 7.4.2. Pirminės sveikatos priežiūros tinklo plėtros sprendiniai</p>	52
8.	Ekonominės aplinkos vystymo kryptys	55
	8.1. Gyvenamojo fondo plėtra	56
	8.2. Verslo ir investicijų skatinimas ir plėtra	56
	8.3. Turizmo sektoriaus plėtra	57
9.	Techninė infrastruktūra	58
	9.1. Techninės infrastruktūros vystymo tikslai	59
	<p>9.2. Ekoinžinerinė infrastruktūra 9.2.1. Vandentiekia 9.2.2. Vandenvala 9.3.3. Lietaus nuotekos 9.2.4. Atliekų tvarkymas</p>	60
	<p>9.3. Energetinės infrastruktūros vystymas 9.3.1. Elektros energijos tiekimas ir gavyba 9.3.2. Gamtinių dujų tiekimas 9.3.3. Centralizuotas šilumos tiekimas</p>	63
	<p>9.4. Įgyvendinimo prioritetai 9.4.1. Ekoinžinerinės infrastruktūros įgyvendinimo prioritetai 9.4.2. Energetikos infrastruktūros įgyvendinimo prioritet</p>	64

10.	Susisiekimo sistema	65
10.1	Susisiekimo sistemos charakteristika	66
10.2	Miesto gatvių tinklas <i>10.2.1. Planuojamos gatvės ir keliai</i> <i>10.2.2. Perspektyvinės susisiekimo tinklo kategorijos</i>	66
10.3	Automobilių aptarnavimo sistema	70
10.4	Viešasis transportas	71
10.5	Dviračių - pėsčiųjų takų tinklas	72
10.6	Geležinkelių transportas	72
10.7	Svarbiausios susisiekimo sistemos sprendinių įgyvendinimo priemonės	73
11	Rezervuojamos teritorijos	74
11.1	Viešųjų erdvių sistemos tobulinimui rezervuojamos teritorijos	75
11.2	Miesto plėtrai rezervuojamos teritorijos	75
11.3	Techninės infrastruktūros funkcionavimui ir plėtrai rezervuojamos teritorijos	75
12	Sprendinių įgyvendinimas	76
12.1	Bendrojo plano indikatorių sistema	77
12.2	Bendrojo plano įgyvendinimui reikalingi parengti dokumentai	78
13.	Priedai	79
13.1	Dokumentų sąrašas	80
13.2	Paveikslų sąrašas	81
13.3	Trakų miesto funkciniai prioritetai ir bendrieji reglamentai	
II DALIS: BRĖŽINIAI		
1.	Pagrindinis (reglamentų) brėžinys	
2.	Inžinerinės infrastruktūros brėžinys	
3.	Susisiekimo sistemos brėžinys	
4.	Kraštovaizdžio ir kultūros paveldo tvarkymo brėžinys	

2. BENDROJI DALIS

„Bendrasis planas – teritorijų kompleksinio planavimo dokumentas, kuriame, atsižvelgiant į teritorijų planavimo lygmenis ir uždavinius, nustatyta planuojamos teritorijos vystymo erdvinė koncepcija ir teritorijos naudojimo ir apsaugos principai“.

LR Teritorijų planavimo įstatymas
1995 m. gruodžio 12 d. Nr.I-1120 Vilnius
Nauja įstatymo redakcija nuo 2004 m. gegužės 1 d.

2. BENDROJI DALIS

2.1. Trakų miesto teritorijos bendrojo plano rengimo pagrindas ir tikslai

Trakų miesto bendrasis planas – svarbiausias Trakų miesto teritorijų planavimo dokumentas, sprendžiantis darnaus vystymo uždavinius, įgyvendinantis miesto viziją, vertybių apsaugos ir urbanistinės plėtros prioritetus, įvertinus miesto statusą (rajono centras) ir istoriškai susiklosčiusias Trakų arealo vertybes.

Bendrojo teritorijų planavimo objektas - Trakų miesto teritorija. Planuojamos teritorijos plotas - 1152,5 ha.

Bendrojo planavimo organizatorius - Trakų rajono savivaldybės administracijos direktorius.

Trakų miesto teritorijos bendrojo plano rengimo pagrindas:

- Trakų rajono savivaldybės tarybos 2005-02-24 sprendimu Nr.S1-57;
- Trakų rajono savivaldybės tarybos 2005-10-27 sprendimu Nr.S1-430;
- Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2005-10-28 įsakymu Nr.P2-2019;
- Trakų miesto savivaldybės teritorijos bendrojo plano rengimo darbų programa.

Trakų miesto bendrojo plano sprendiniai rengiami vadovaujantis sekančiais dokumentais:

- Trakų miesto bendrojo plano projektavimo sąlygų sąvadu;
- Parengtais projektiniais, analitiniais ir moksliniais darbais, turėsiančiais įtakos, rengiant miesto bendrąjį planą;
- Naujausia statistine medžiaga ir Trakų rajono savivaldybės turimais duomenimis;
- Galiojančiais bendrojo planavimo dokumentais: LR teritorijos bendruoju planu, Trakų miesto išplanavimo projektu (generaliniu planu);
- Galiojančiais specialiojo ir detaliojo planavimo dokumentais;
- Lietuvos Respublikos teisės ir projektavimo normomis;
- Trakų miesto bendrojo plano esamos padėties išvadomis;
- Trakų miesto bendrojo plano parengta koncepcija.

Trakų miesto bendrojo plano sprendinių rengimo tikslai ir uždaviniai

Trakų miesto bendrojo plano sprendinių rengimo tikslas – nustatyti miesto teritorijos plėtros politikos gaires, nurodyti pagrindinius teritorijos naudojimo, tvarkymo ir apsaugos prioritetus bei svarbiausias tvarkymo priemones.

Remiantis aukščiau minėtų dokumentų nuostatomis ir sutinkamai su darbo užduotimi sprendinių uždaviniai:

- Suformuoti Trakų miesto teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos koncepciją;
- Užtikrinti Trakų arealo gamtos ir kultūros vertybių išsaugojimą;
- Optimizuoti istoriškai susiklosčiusią miesto urbanistinę struktūrą, pateikti istorinės miesto dalies vystymo kryptis;
- Pasiūlyti optimalią miesto, kaip rajono centro urbanistinės plėtros koncepciją;
- Numatyti teritorijų gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančias priemones, formuoti želdinių sistemą;
- Nustatyti miesto urbanizuojamų teritorijų užstatymo aukščio ir intensyvumo parametrus;
- Pateikti planuojamos teritorijos socialinės ir ekonominės raidos kryptis, nustatyti poreikius rinkos sąlygomis;
- Pateikti inžinerinės, susisiekimo ir kitos visuomenės poreikiams tenkinti reikalingos infrastruktūros vystymo kryptis;
- Rezervuoti teritorijas inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūrų plėtojimui, kitiems visuomenės poreikiams.

2.2. Trakų miesto teritorijos bendrojo plano taikymas ir galiojimas

Bendrojo plano sprendiniai yra parengti 10-ies metų laikotarpiui, kuris skaičiuojamas nuo juos patvirtinančios institucijos sprendimo priėmimo dėl Trakų miesto bendrojo plano patvirtinimo. Trakų miesto bendrasis planas taikomas:

- Priimant sprendimus dėl miesto plėtros prioritetų, teritorijos naudojimo prioritetų, ūkinės veiklos plėtojimo sąlygų ir apribojimų;
- Derinant specialiojo ir detaliojo planavimo dokumentus, derinant ir nustatant projektavimo sąlygas teritorinio planavimo ir statybos projektams miesto teritorijoje;
- Nustatant savivaldybės biudžeto lėšų skirstymo prioritetus;
- Rengiant ir koordinuojant savivaldybės ir valstybinės investicijų programas, reklamuojant patrauklių investicinių sąlygų galimybes;
- Priimant sprendimus dėl žemės ir kito nekilnojamojo turto paėmimo visuomenės poreikiams: naujoms gatvėms, sankryžoms, miesto aplinkkeliams statyti, magistralinėms komunikacijoms tiesti, miesto bendro naudojimo želdynams, viešo naudojimo rekreacinėms teritorijoms įrengti savivaldybės lėšomis;
- Sprendžiant nuosavybės atkūrimo problemas miesto teritorijoje.

Trakų miesto bendrasis planas įsigalioja kitą dieną po to, kai Trakų rajono spaudoje paskelbiamas jį tvirtinančios institucijos sprendimas dėl Trakų miesto bendrojo plano patvirtinimo.

Iki Trakų miesto bendrojo plano įsigaliojimo teritorijose, kurios nepatenka į esamas miesto administracinės ribas, galioja Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniai. Po Trakų miesto bendrojo plano įsigaliojimo teritorijoms, patenkančioms į projektuojamas miesto administracinės ribas, galioja Trakų miesto bendrojo plano sprendiniai.

Trakų miesto bendrojo plano sprendiniai ir reglamentai po bendrojo plano patvirtinimo yra privalomi rengiamiems specialiesiems ir detaliesiems planams.

Bendrojo plano sprendiniuose nustatyti naudojimo ir tvarkymo bendrieji reglamentai netaikomi:

- teritorijoms, kurioms parengti ir patvirtinti detalieji planai;
- teritorijoms, kurioms iki bendrojo plano patvirtinimo yra išduotos planavimo sąlygos teritorijų planavimo dokumentams rengti ir techniniams projektams.

Nekilnojamojo turto savininkams, kurių turto esama naudojimo paskirtis, būdas ir pobūdis prieštarauja Trakų miesto bendrojo plano sprendiniams, paliekama teisė naudotis nekilnojamoju turtu be apribojimų, kaip jis buvo naudojamas iki sprendinių patvirtinimo datos, nekeičiant jo tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdo, pobūdžio. Keičiant minėtų sklypų tikslinę žemės naudojimo paskirtį, būdą, pobūdį pastarieji keičiami, tikslinami ir papildomi vadovaujantis Trakų miesto bendrojo plano sprendiniais.

2.3. Trakų miesto bendrojo plano rengimo principai

Bendrojo plano sprendinius sudaro raštu ir grafiškai išreikštų teritorijų planavimo sprendinių rezultatų visuma.

Bendrojo plano sprendiniuose neparodyti ir nenagrinėjami atskiri sklypai, nefiksuojamos jų ribos, naudojimo būdai ir pobūdžiai.

Pavienių žemės sklypų naudojimo režimai bei kiti teritorijų naudojimo ir užstatymo parametrai nustatomi žemesnio lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentuose. Bendrojo plano nagrinėjamas minimalus segmentas - kvartalas ar teritorija, formuota skirtingų funkcijų pagrindu. Mažesnės teritorijos neakcentuojamos (išskyrus visuomenės poreikiams reikalingas teritorijas, kultūros vertybių teritorijas, želdynus).

Bendrojo plano sprendiniuose visa miesto teritorija pagal vyraujančius požymius sudalinta į funkcines zonas, kurios pažymėtos atitinkamomis spalvomis. Bendrojo plano sprendiniai nustato esminius funkcinių zonų plėtros principus, formuojančius subalansuotą mišrų rajonų, kvartalų užstatymą. Funkcinių zonų pagrindiniai reglamentai nurodyti BP pagrindinio brėžinio reglamentų lentelėje:

- Vyraujantys teritorijos požymiai, galimos žemės naudojimo paskirtys ir būdai;
- Atskirų funkcinių zonų rekomenduojama struktūros sandara;
- Maksimali užstatymo aukštingumo ir intensyvumo reikšmė.

Miesto teritorija pagrindiniame brėžinyje suskirstyta į atskiras funkcines zonas (nagrinėjamus rajonus), kurios pažymėtos konkrečiu indeksu, pvz., Trakų miesto senamiestis žymimas indeksu **uSn** (urbanizuojama teritorija, senamiestis), naujas administracinis centras žymimas indeksu **uAC** (urbanizuojama teritorija, administracinis centras), intensyvaus naudojimo želdynai žymimi indeksu **nZ** (neurbanizuojama teritorija, atskirieji želdynai) ir t.t.

Miesto teritorija struktūrizuota į urbanizuojamas ir neurbanizuotas teritorijas, kurios skaidomos į atskiras funkcines zonas.

Urbanizuojamos teritorijos:

- Senamiestis **uSn***
- Konservacinės teritorijos **uC***
- Naujas administracinis centras **uAC**
- Kitos mišrios didelio užstatymo intensyvumo teritorijos **uKD**
- Mišrios mažo užstatymo intensyvumo teritorijos **uKM/uKM***
- Gyvenamos didelio užstatymo intensyvumo teritorijos **uGD**
- Gyvenamos vidutinio užstatymo intensyvumo teritorijos **uGV/uGV***
- Gyvenamos mažo užstatymo intensyvumo teritorijos **uGM/uGM***
- Gyvenamos mažo užstatymo intensyvumo teritorijos **uGMS**
- Verslo, specializuotų kompleksų, inžinerinės infrastruktūros objektų teritorijos **uVSPI***
- Susisiekimo sistemos objektų teritorijos **uI***
- Ilgalaikio poilsio rekreacinės teritorijos **uR/uR***

Neurbanizuojamos teritorijos:

- Atskirieji želdynai **nZ/nZ***
- Miškai **nM/nM***
- Kapinės
- Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros koridoriai
- Vandenvietės teritorija
- Vandenyys

Svarbiausi režimai ir papildomi apribojimai, nurodyti bendrojo plano pagrindinio brėžinio reglamentų lentelėje ir aiškinamojo rašto prieduose.

Nagrinėjamos teritorijos sprendiniai pateikti mastelyje M1:5000, M1:7500 ir į tikslesnį netransformuojami.

Rengiant detalesnius, žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, funkcinių zonų ribos (nagrinėjamų rajonų) yra tikslinamos pagal gamtinius ir urbanistinius teritorijų požymius.

3. TRAKŲ MIESTO IŠORINĖ STRUKTŪRA

3. TRAKŲ MIESTO IŠORINĖ STRUKTŪRA

3.1. Išorinės struktūros plėtros tendencijos

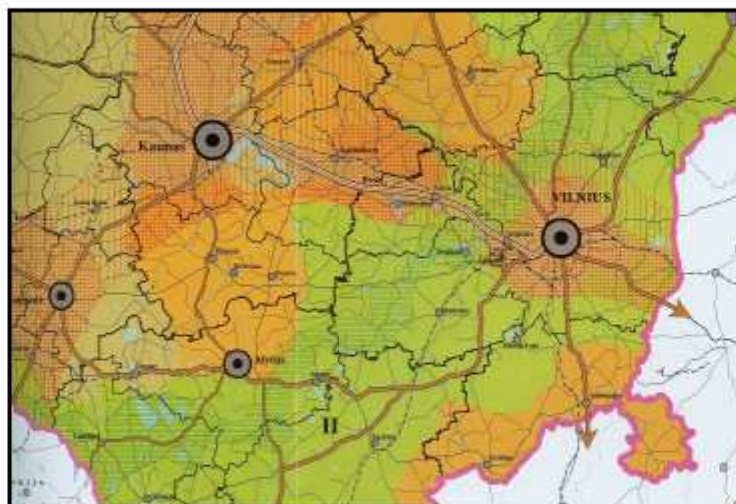
3.1.1. Trakų miestas Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano kontekste

Trakų miesto bendrojo plano sprendiniai neprieštaruoja Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniams (UAB „Urbanistika“, 2001 m.). Trakų miestas plėtojamas kaip 3 lygmens centras (pagrindiniai lokaliniai arba savivaldybių centrai) – „a“ kategorijos savivaldybės centras (esamas, palaikomas).

1. pav. LR teritorijos bendrasis planas. Urbanistinis karkasas (ištrauka). UAB „Urbanistika“, 2001 m.

Kadangi Trakai yra ne tik LR teritorijos urbanistinio karkaso koncentracijos areale, urbanistinio karkaso metropolinio centro Vilniaus aglomeracinio poveikio areale, bet ir patenka į nacionalinės svarbos gamtinio karkaso ašį bei yra šalia šalies teritorijos funkcinio stuburo gamtinio karkaso elementų perdangos zonos, urbanizaciniai procesai numatyti taip, kad maksimaliai išsaugo gamtines ir nekilnojamojo kultūros paveldo vertybes.

2. pav. LR teritorijos bendrasis planas. Teritorijos erdvinė koncepcija (ištrauka). UAB „Urbanistika“, 2001 m.

3.1.2. Trakų miestas Trakų rajono savivaldybės bendrojo plano ir Trakų istorinio nacionalinio parko kontekste

Trakų miesto bendrojo plano sprendiniai sprendžia miesto plėtros ir įvairaus rango vertybių (urbanizuota vietovė U18 - Trakų senamiestis, archeologinė vietovė A1783 - Trakų senoji miesto vieta), Trakų istorinio nacionalinio parko apsaugos suderinamumo problemą.

3. pav. Trakų rajono savivaldybės bendrojo plano erdvinė koncepcija (ištrauka). 2007 m.

Ši problema atsispindi pažymoje, kurią parengė VKPK Informacijos analizės tarnybos vyr. specialistas Juozas Lapinskas, 2006-01-06 Trakų istoriniam nacionaliniam parkui (Urbanizuota vietovė U18-Trakų senamiestis ir buferinė apsaugos zona, Archeologinė vietovė A1783 - Trakų senoji miesto vieta):

1990 m. Architektūros ir statybos institutas sudarė Trakų istorinio nacionalinio parko (TINP) Planavimo schemą (darbo vadovai - A.Miškinis, V.Stauskas) bei aplinkos apsaugos ir kultūros paveldo specialistų darbo grupę (G.Daniulaitis, R.Baškytė, A.Steponavičius).

LR Vyriausybės 1993-12-16 nutarimu Nr.912 Vilniaus apskrities teritorijoje įteisinta Lietuvos istorijos paveldui ir kraštovaizdžiui reikšminga teritorija. Šios teritorijos priežiūrai, tvarkymui ir naudojimui LR Statybos ir urbanistikos ministerija įsakymu įteisino saugomos teritorijos nacionalinio parko statusą.

Parengus Trakų senamiesčio sklypų suplanavimo projektą bei tvarkymo ir naudojimo režimą, objektas buvo įrašytas į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių Urbanizuotų vietovių registro sąrašą.

1993 m. įteisinus LR Saugomų teritorijų, 1995 m. LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymą, objektų teritorijoje valdytojų veiklos ribojimas privalo būti reglamentuojamas LR Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis bei šio teisės akto pagrindų bei įteisintų dokumentų pagrindu. LR Vyriausybė, įgyvendindama Žemės ir Miško įstatymais įteisintas nuostatas, patvirtino specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas. Šios sąlygos ribojančios žmogaus veiklą žemės ir kito nekilnojamojo turto savininkams (valdytojams) tapo privalomos ne tik vystant veiklą Lietuvoje, bet ir įgyvendinant saugomose teritorijose ir jų apsauginėse zonose verčių išsaugojimą. Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų nuostatų įgyvendinimas patikėtas Vilniaus apskrities viršininko administracijai. Tačiau jos yra realizuojamos tik tuo atveju, kai turto savininkas (valdytojas) pradeda vykdyti jam priskirtoje teritorijoje naudojimo keitimo ar /ir tvarkymo darbus. Taigi keičiant žemės naudojimo paskirtį žemės sklypuose veiklos ribojimo reikalavimai yra formuojami remiantis įstatymais, LR Vyriausybės nutarimais, ministrų, departamentų direktorių, Vilniaus apskrities valdytojo administracijos įsakymais, Trakų rajono savivaldybių administracijos priimamų potvarkių bei parengtų ir patvirtintų dokumentų pagrindu. Įvardinti institucijų reikalavimai įteisinami Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro rengiamuose dokumentuose (išduodamuose pažymose) ir tik po to tampa privalomi jų turto naudotojams.

2001 m. įsigaliojus LR Saugomų teritorijų įstatymo naujai redakcijai ir LR Vyriausybei nutarimu suteikus Kultūros ministerijai įgaliojimus, ši institucija tapo atsakinga už apsaugos, priežiūros ir tvarkymo Trakų istoriniame nacionaliniame parke organizatoriumi. LR Vyriausybės nutarimu 3.2 p. ministerija buvo įpareigota įstoringą kultūrinę vertę turintiems objektams parengti ir patvirtinti individualų apsaugos reglamentą.

2005 m. įsigaliojus Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymui, Kultūros ministerija įsipareigojo sudaryti apsaugos sutartis su žemės, miško ir vandens telkinių savininkais ir naudotojais, kurių žemė, miškas ar vandens telkiniai yra šioje saugomoje teritorijoje.

Tačiau vertinant TINP planavimo schemą, nustatyta, kad: Senujų Trakų - archeologinis, Trakų senamiesčio (U18) - urbanistinis, Užutrakio dvaro sodybos (G208K) - kraštovaizdžio architektūros, Kudrionių - kraštovaizdžio, Varnikėlių, Serapiniškių, Senujų Trakų (U19) kaimo architektūros, Akmenos ežero, Galvės ežero, Bražuolės upės - hidrologinis, Varnikų botaninis/zoologinis, Plomėnų ornitologinis draustiniai, kuriuose veiklos ribojimas, verčių išsaugojimas turėtų būti reglamentuojamas draustiniu režimu, veiklos ribojimas neatitinka saugomų teritorijų įstatymo reikalavimų.

Įstatymų reikalavimams neatitinkančias veiklas Valstybinė kultūros paveldo komisija ne kartą svarstė savo posėdžiuose bei 2005-02-25 posėdyje ir priėmė sprendimą Nr.S-2-(110) „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko“.

TINP administracija, sprendama šias problemas, 2005-12-07 raštu S-509 „Dėl Trakų istorinio nacionalinio parko kultūrinių draustinių“ pakartotinai informavo Komisiją apie esamą kultūrinių verčių apsaugą ir parengtuose dokumentuose sprendinių nesuderinamumą.

Taigi LR Vyriausybės įgaliota ir atsakinga valstybinė institucija už kultūros paveldo verčių apsaugą nacionaliniame parke institucija, Kultūros ministerija, iki šiol nesugebėjo parengti, suderinti veiklą (statyba) reglamentuojančių dokumentų ir sudaryti sąlygas kultūros paveldo tikslinimui ir išsaugojimui.

Šiuo metu Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos gavusi iš ES paramos fondo lėšų inicijavo Trakų istorinio nacionalinio parko specialiojo plano rengimą ir parinko šio darbo atlikimo projektuotoją - VI Valstybinio žemėtvarkos instituto Kraštovarkos ir teritorijų planavimo skyrių.

Priedas: Valstybinės kultūros paveldo komisijos 2005-02-25 sprendimas Nr S-2-(110) 2 lapai.

PAŽYMA: Trakų istorinis nacionalinis parkas (Urbanizuota vietovė U18-Trakų senamiestis ir buferinė apsaugos zona, Archeologinė vietovė A1783 - Trakų senoji miesto vieta). Parengė: VKPK Informacijos analizės tarnybos vyr. specialistas Juozas Lapinskas, 2006-01-06

Trakų istoriniame nacionaliniame parke yra sekantys draustiniai, kuriuos visus galima nagrinėti grafų teorijos aspektu:

- *Senujų Trakų - archeologinis,*
- *Trakų senamiesčio (U18) - urbanistinis,*
- *Užutrakio dvaro sodybos (G208K) - kraštovaizdžio architektūros,*
- *Kudrionių - kraštovaizdžio,*
- *Varnikėlių, Serapiniškių, Senujų Trakų (U19) - kaimo architektūros,*
- *Akmenos ežero, Galvės ežero, Bražuolės upės - hidrologinis,*
- *Varnikų botaninis/zoologinis,*
- *Plomėnų ornitologinis draustiniai.*

Visi šie draustiniai buvo apjungti į vieną jungųjį grafą (pagal grafų teoriją), kuris vadinasi „Trakų istorinis nacionalinis parkas“ (TINP). Tas Trakų arealo vertybių kompleksas yra labai nevienalytis ir prioritetiškai orientuotas į saugojimą ir esamos padėties išlaikymą.

VU parengtame Lietuvos gamtinio karkaso žemėlapyje TINP patenka į regioninės geoeekologinės takoskyros zoną.

TINP reglamentai riboja ir komplikuoja Trakų miesto urbanistinę plėtrą, todėl siūloma miesto plėtrą vystyti už Trakų istorinio nacionalinio parko ribų, kuo pasekoje neišvengiamai reikia koreguoti miesto administracines ribas.

4. TRAKŲ MIESTO STRUKTŪRA

4. TRAKŲ MIESTO STRUKTŪRA

4.1. Trakų miesto urbanistinė struktūra

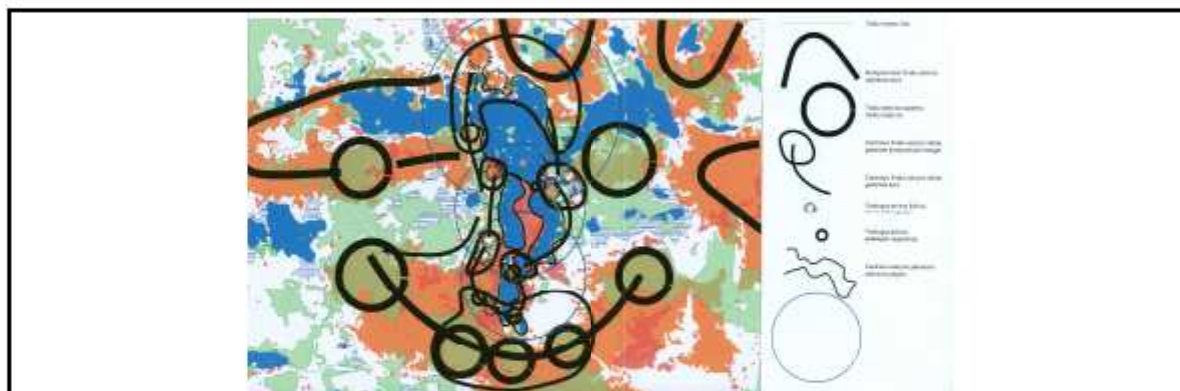
4.1.1. Trakų miesto erdvinės struktūros idėja

Trakų miesto bendrojo plano sprendiniuose Trakų miestas lieka rajono centras, todėl jo funkcionavimui būtina tam tikra infrastruktūra. Šiuo metu rajono centro funkcijos atliekamos pusiasalyje. Todėl jame atsirado įvairios paskirties pastatų, visiškai nebūdingų istoriškai susiklosčiusiam miesto charakteriui ir pan. (kultūros namai, savivaldybės pastatas, universalinė parduotuvė „Skaistis“, policijos ir teismo pastatas ir t.t.). Šie objektai yra interesantų traukos objektai, todėl sukuria automobilių stovėjimo problemas ir pan.

Akivaizdus neatitikimas tarp intencijų saugoti Trakų arealo vertybes ir poreikio sukurti sąlygas kokybiškam rajoninio centro funkcionavimui. Būtent todėl Trakų miesto bendrajame plane siūloma naujo administracinio centro idėja Trakų miesto pietvakarinėje dalyje. Tokiu atveju :

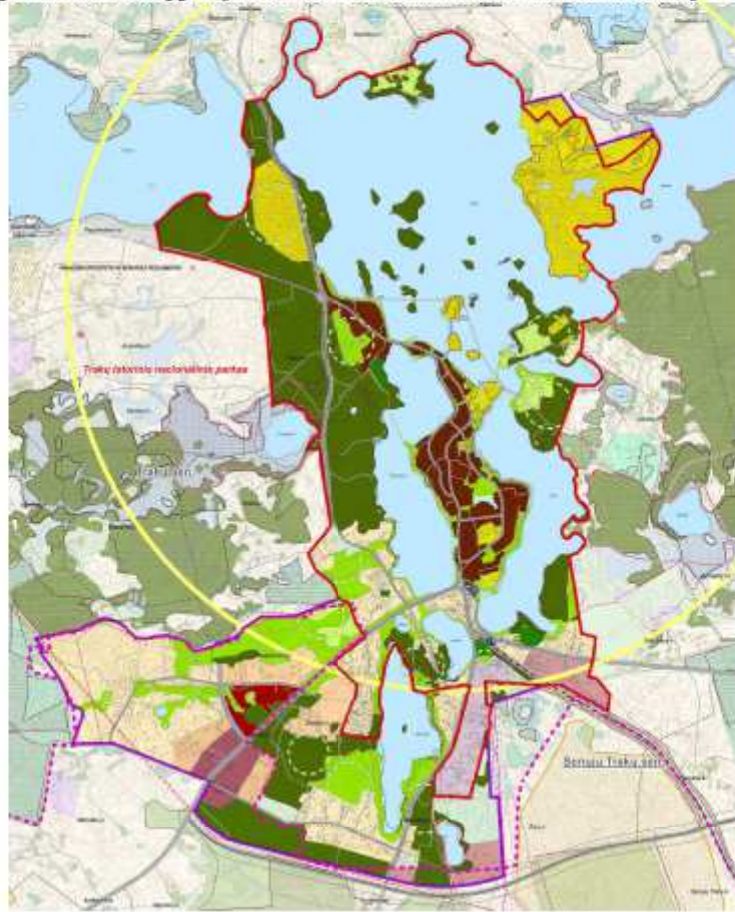
- Atskiriamas Trakų miesto istorinis centras pusiasalyje nuo naujo administracinio centro pietvakarinėje dalyje.
- Naujas centras siūlomas už Trakų istorinio nacionalinio parko ribų, įvertinus vizualinio dominavimo ribą (3 km). Taip garantuojamas minimalus neigiamas poveikis istoriškai susiklosčiusiam kraštovaizdžiui.
- Siekiant minimalizuoti neigiamą poveikį kraštovaizdžiui, siūloma griežtai reglamentuoti naujai formuojamų sklypų minimalų dydį, kuris būtų skirtingas visuose aglomeraciniuose arealuose. Statistinių, kiekybinių rodiklių reglamentavimo sistema (tankumas, intensyvumas, tūris ir pan.) padeda optimaliau valdyti plėtros procesų pasekmes Trakų arealo vertybėms, nei formalus kokių nors stilistinių požymių reikalavimas.

4.1.2. Gamtinio karkaso įtaka Trakų m. urbanistinei struktūrai. Kompozicinis aspektas.

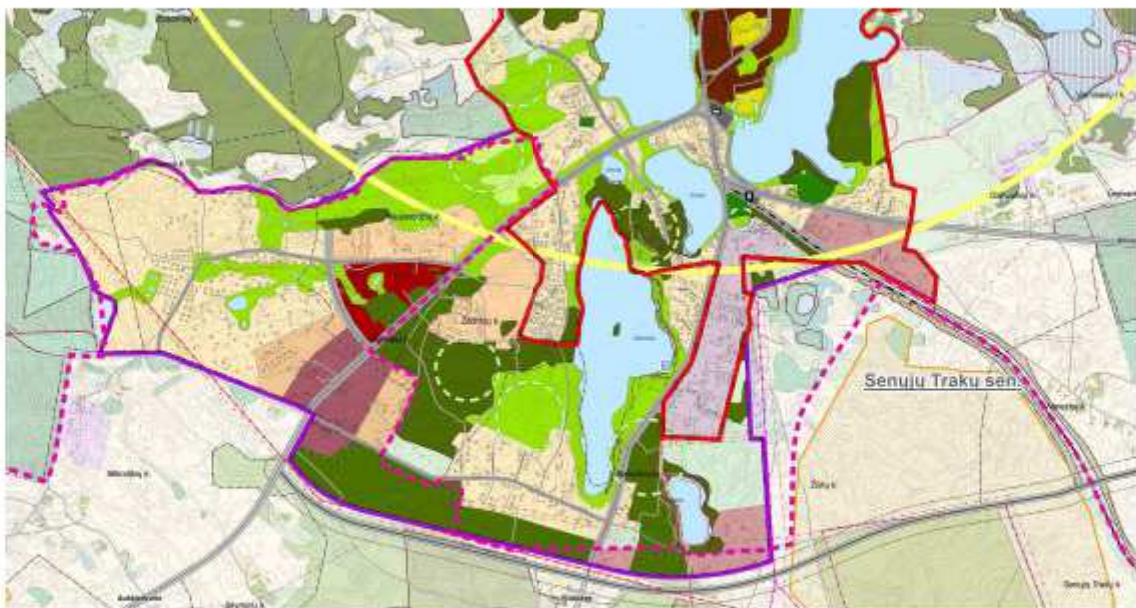

4. pav. Trakų miesto gamtinės kompozicijos karkaso schema. 2006 m.
VGTU Urbanistikos katedra, architektė G.Laukaitytė-Malžinskienė

Gamtinės kompozicinės ašys, mazgai, žaliosios jungtys sudaro bendrą reikalavimų / rekomendacijų sistemą numatamai Trakų miesto urbanistinei plėtrai. Pagrindinė plėtra numatoma pietinėje miesto dalyje, įvertinus vizualinio dominavimo ribą – 3 km.

5. pav. Trakų miesto ir vizualinio dominavimo ribos santykio schema

6. pav. Trakų miesto naujojo administracinio centro ir vizualinio dominavimo ribos santykio schema (ištrauka)

Pietų kryptimi nuo Trakų miesto teritorijos numatomas aplinkkelis, kuris padės išvengti tranzitinio transporto mieste.

4.1.3. Trakų miesto urbanistinės struktūros ir teritorijų vertinimas

Trakų miesto urbanistinė struktūra nagrinėjama keliais aspektais:

1. Visų pirma, pats Trakų miestas pagal istorinio nacionalinio parko sampratą tėra elementas parko struktūroje. Tai yra pagrindinis žmogaus antropogeninės veiklos, t.y. urbanistinės plėtros arealas. Pagal Trakų istorinio nacionalinio parko tvarkymo reglamentus tokia veikla turi būti minimalizuota.
2. Trakų miestas yra pats savaime sudėtinga urbanistinė struktūra, turinti specifinius elementus/rajonus. Trakų miesto administruojamose ribose yra įvairių saugomų teritorijų (draustinių ir rezervatų). Urbanizuojama teritorija sudaro palyginti nedidelę administruojamos teritorijos dalį. Čia ypač vertinga yra pusiasalio šiaurinė dalis.

Trakų miesto urbanistinę struktūrą skirstoma į sekančias dalis:

- Dalis ežeryno, patenkanti į Trakų miesto administracines ribas. Būtina formuoti ežerų apsaugos zonų sistemą, iškeliant iš jų visas ūkines įmones, organizacijas ir pan.
- Dalis urbanizuotos teritorijos šiaurinėje dalyje. Dominuoja sodybinių gyvenamųjų namų morfotipas.
- Pusiasalis, kuris susideda iš dviejų dalių – ypač vertingos pusiasalio šiaurinės dalies ir užstatytos tipiniais daugiabučiais gyvenamaisiais namais pietinės dalies. Būtina atstatyti tradicinį Trakų užstatymo tipą (dominuoja pagrindinė gatvė) iki pat pusiasalio „apačios“, t.y. iki pat žiedinės sankryžos prie dabartinės autobusų stoties. Tai leistų iš dalies sumažinti neigiamą tipinių daugiabučių gyvenamųjų namų įtaką istoriškai susiklosčiusiam miesto įvaizdžiui. Kartu siūloma rekonstruoti arba pagal galimybes net nugriauti sovietiniais laikais pastatytus objektus.
- Urbanizuota teritorija prie geležinkelio stoties. Dominuoja sodybinių gyvenamųjų namų morfotipas.
- Urbanizuota teritorija tarp Totoriškių, Gilušio ir Bernardinų ežerų (pietinėje žiedinės sankryžos dalyje). Dominuoja sodybinių gyvenamųjų namų morfotipas.
- Gamybinė komunalinė teritorija miesto pietinėje dalyje. Siūloma šios teritorijos dalinė konversija.
- Urbanizuota teritorija pietvakarinėje miesto dalyje prie kelio į Aukštadvarį. Dominuoja sodybinių gyvenamųjų namų morfotipas.

Pagrindinis visų šių teritorijų ypatumas, kad minėtos teritorijos funkcionuoja autonomiškai, nepriklausomai nuo kitų. Šios teritorijos „nesusiliečia“. Tolesnis šių teritorijų urbanizavimo laipsnis numatomas minimalus ir atitinka galiojančius Trakų istorinio nacionalinio parko tvarkymo ir naudojimo reglamentus.

4.2. Trakų miesto teritorinė plėtra ir reglamentai

4.2.1. Trakų miesto teritorinė plėtra

Pagrindinė Trakų miesto teritorinės plėtros strategija – nauja plėtra pietvakarių kryptimi už Trakų istorinio nacionalinio parko ribų ir teritorijos rezervavimas alternatyvaus administracinio centro pietvakarinėje dalyje (prie kelio į Aukštadvarį) statybai. Siekiant minimaliai urbanizuoti Trakų miestą, numatomas optimalus aglomeracinis plėtros modelis, pagal kurį išskirti kraštovaizdžio tipai (gamtinis kraštovaizdis, subalansuotas gamtinių ir antropogeninių elementų kraštovaizdis, antropogeninis / technogenizuotas kraštovaizdis). Atskiriems kraštovaizdžio tipams nustatyti atskiri reglamentai.

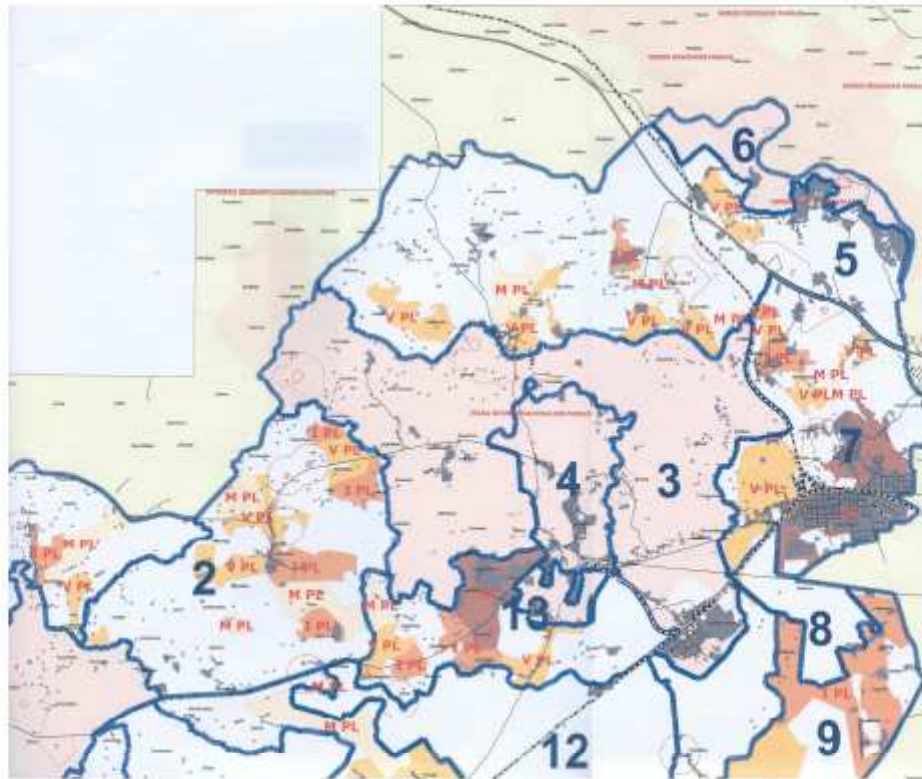

7. pav. Trakų rajono integracijos ašių schema (ištrauka)

Trakų miesto teritorinę plėtra reglamentuojama BP sprendiniuose tokiu nuoseklumu:

- Įvertinus Trakų rajono integracijos ašis, nustatyti kraštovaizdžio dominuojantį tipą;
- Pagal kraštovaizdžio dominuojantį tipą identifikuoti aglomeracinės zonos dydį ir charakterį;
- Įvertinus susiklosčiusią gyvenviečių ir kitų gyvenamų vietovių sistemą nustatomas urbanizavimo laipsnis – maža plėtra (M_PL), vidutinė plėtra (V_PL), intensyvi plėtra (I_PL).

- Žemesnio rango teritorijų planavimo dokumentuose (specialiuosiuose ir detaliuosiuose planuose) pagal nustatytą urbanizavimo laipsnį nustatomas minimalus sklypo dydis ir atitinkamai užstatymo rodikliai (sklypo dydis, tankumas, intensyvumas).

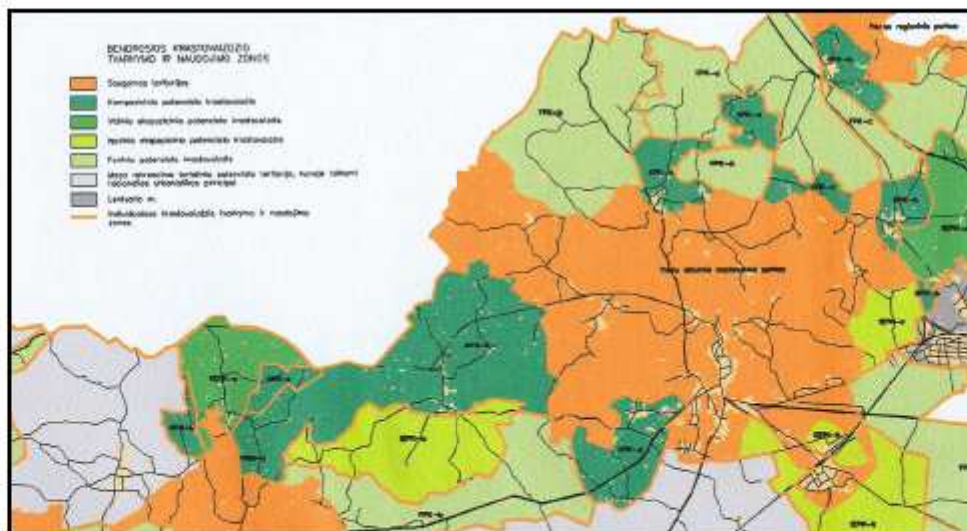

8. pav. Trakų miesto aglomeracinių zonų schema

KURČIAI	SITUACIJOS SCHEMA	SISTEMINIS TYPINIS	REGULAVIMUI REIKIAMAS DETALESIS PLANAVIMAS IR KITOS PAREIŠIMŲ FUNKCIJŲ PLATINIMO DETALESIS PLANAVIMAS (SISTEMINIS TYPINIS)					PASTABOS	
			Užstatymo tankumas (tūrinis)	Užstatymo intensyvumas (plotinis)	Užstatymo laipsnis (aukštis)	Užstatymo plotas (kvadratiniai metrai)	Užstatymo tūris (tūkst. kubinių metrų)		
A CENTRALI DARINYS			GA	G1	Max 20a	200 0,20	0,40	Max 20	
			GB	G1	Max 20a	200 0,20	0,20	Max 20	
			GC	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	Max 20	
			GD	G1	Max 20a	100 0,20	0,10	1A 0,10	
			GE	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	
			GF	G1				1A 0,10	VIENOS BOKŠTOS GALVYTELĖ, NE TIESIŠ BOKŠTYTĖ Į NAMŲ VAJIAI, BOKŠTOS UŽSTATYMO PLOTAS 100 000 kv.m
			GH	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	BALNYTĖS BOKŠTYTĖ Į BALNYTĖS BOKŠTOS NAMŲ VAJIAI, TIK GRABOSE CENTRALIZUOTOSIŲ SPRENDIMŲ ŠEŠE
B DARINYS			GA	G1	Max 20a	200 0,20	0,40	Max 20 1/10	
			GB	G1	Max 20a	200 0,20	0,20	Max 20	
			GC	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	Max 20	
			GD	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	Max 20	
			GE	G1	Max 20a	100 0,20	0,10	Max 20	
			GF	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	
			GH	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	VILKŲ BOKŠTOS GALVYTELĖ, NE TIESIŠ BOKŠTYTĖ Į NAMŲ VAJIAI, BOKŠTOS UŽSTATYMO PLOTAS 100 000 kv.m
C DARINYS			GA	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	
			GB	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	
			GC	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	
			GD	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	
			GE	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	
			GF	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	
			GH	G1	Max 20a	100 0,20	0,20	1A 0,10	

9. pav. Atskirų aglomeracinių zonų reglamentavimas

[vertinus Trakų rajono integracijos ašis, nustatyta, kad kraštovaizdžio dominuojantis tipas – subalansuotas gamtinių ir antropogeninių elementų kraštovaizdis. Trakų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano kraštovaizdžio tvarkymo ir naudojimo koncepcijoje (arch. G.Laukaitytė-Malžinskienė) nagrinėjama teritorija patenka į kompozicinio potencialo kraštovaizdžio zoną.

10 pav. Trakų rajono kraštovaizdžio tvarkymo ir naudojimo koncepcija (ištrauka). Trakų rajono BP. 2007 VGTU Urbanistikos katedra, arch. G.Laukaitytė – Malžinskienė.

Pagal kraštovaizdžio dominuojantį tipą ir Trakų miesto gamtinės kompozicijos karkaso schemą (4 pav.) Trakų miesto bendrojo plano sprendiniuose identifikuotas aglomeracinės zonos dydis ir urbanizavimo charakteris. Todėl atitinkamai siūloma pakoreguoti ir išplėsti Trakų miesto administracines ribas į jas įjungiant 220 ha priemiestinių teritorijų. Miesto plotas po administracinių ribų išplėtimo padidės iki 1348 ha.

4.2.2. Trakų miesto teritorijos balansas

4.2.2.1. lentelė. Miesto fizinės plėtros rodikliai

Rodikliai	Užstatytas (užimtas) plotas		Laisvas plotas		Bendras plotas	
	ha	%	ha	%	ha	%
Esama miesto teritorija	1127,81	98	27,59	2	1155,40	100 (71 bendros siūlomos miesto teritorijos)
Siūloma prijungti prie miesto teritorija	220,00	47	243,84	53	463,84	100 (29 bendros siūlomos miesto teritorijos)
Bendra siūloma miesto teritorija	1347,81	83	271,43	17	1619,24	100

4.2.2.2. lentelė. *Perspektyvinės Trakų miesto teritorijos balansas*

Eil. Nr.	Rodiklis	Teritorijos plotas	
		ha	%
URBANIZUOJAMOS TERITORIJOS			
1.	Senamiesčio užstatytos teritorijos	58,40	3,61
2.	Naujasis miesto centras	8,48	0,52
3.	Kitos mišrios didelio užstatymo intensyvumo teritorijos	17,94	1,11
4.	Kitos mišrios mažo užstatymo intensyvumo teritorijos	14,80	0,91
5.	Gyvenamosios teritorijos:		
	• Didelio užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos	14,79	0,91
	• Vidutinio užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos	28,47	1,76
	• Mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos	161,48	9,97
	• Mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos (sodų konversija)	18,41	1,14
6.	Verslo, specializuotų kompleksų, pramonės ir inž. infrastruktūros objektų teritorijos	69,87	4,31
7.	Susisiekimo objektų teritorijos	1,26	0,08
8.	Konservacinės paskirties teritorijos	111,69	6,90
9.	Ilgalaikio poilsio rekreacinės teritorijos	25,41	1,57
NEURBANIZUOJAMOS TERITORIJOS			
10.	Želdynai	120,74	7,46
11.	Miškai	304,70	18,82
12.	Kapinės	5,72	0,35
13.	Vandenys	585,79	36,18
14.	Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros koridoriai	69,76	4,31
15.	Vandenvietė	0,99	0,06
BENDRA SIŪLOMA MIESTO TERITORIJA			
Iš viso:		1619,24	100

4.2.3. Trakų miesto funkciniai prioritetai ir bendrieji reglamentai

Teritorijų plėtra Trakų istorinio nacionalinio parko ribose.

Trakų miesto bendrojo plano sprendiniuose visų numatytų funkcinių zonų teritorijų, patenkančių į Trakų istorinio nacionalinio parko ribas, tvarkymas ir plėtra realizuojami vadovaujantis Trakų istorinio nacionalinio parko specialiuoju planu (planavimo schema), o parengus naują Trakų istorinio nacionalinio parko specialųjį planą – naujojo specialiojo plano sprendiniais.

Trakų miesto naujas administracinis centras.

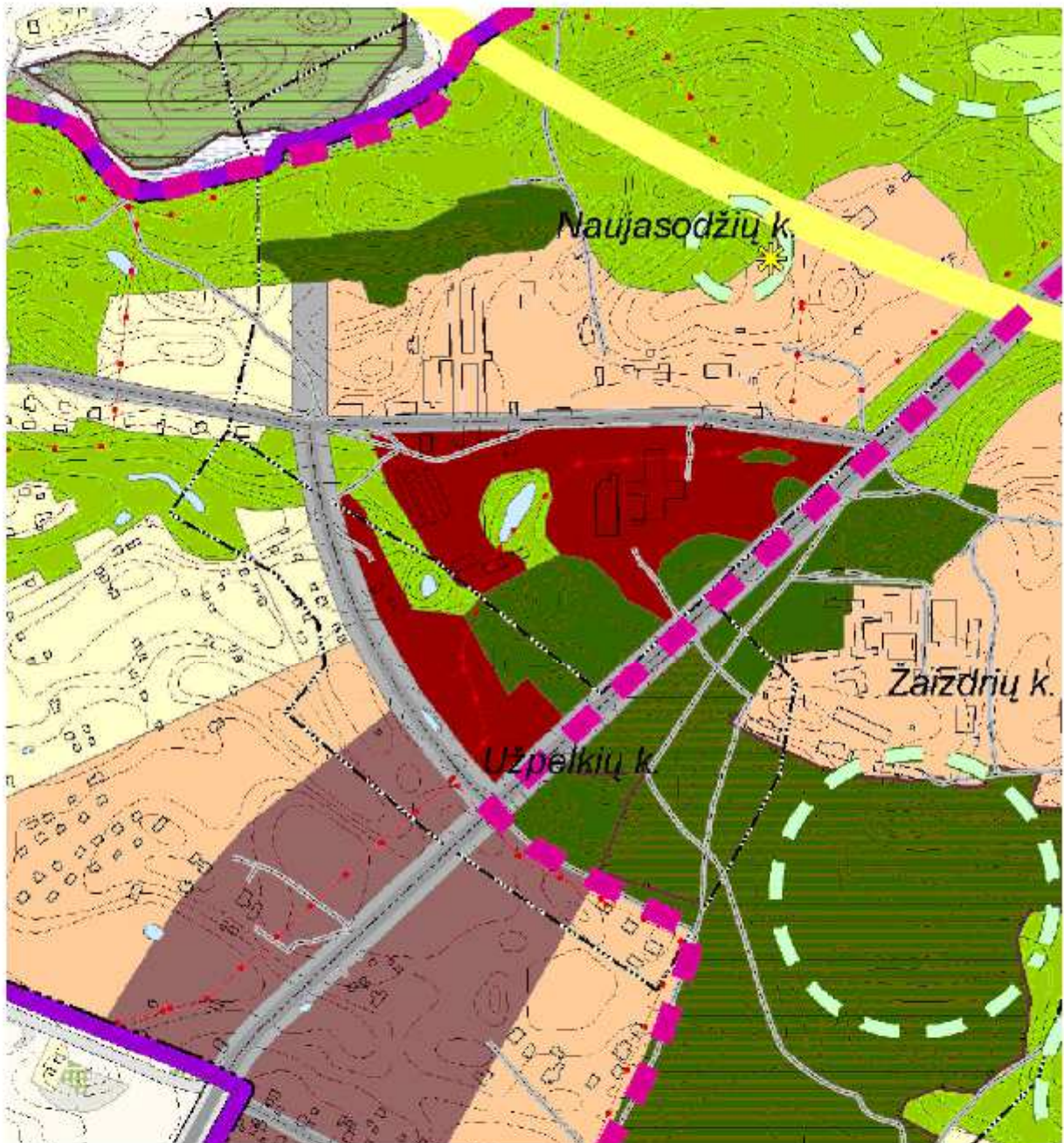
[naująjį Trakų miesto administracinį centrą (uAC), kurio teritorija šiuo metu yra priemiestinėje zonoje, numatoma iškelti visas administracines, valdymo įstaigas, tokiu būdu iš esmės sprendžiant automobilių stovėjimo problemas ir pan. Naujame administraciniame centre taip pat numatoma ir gyvenamoji bei komercinė paskirtis.

Remiantis LR Vyriausybės potvarkiu „Dėl ministerijų, departamentų ir kitų valstybinių tarnybų administracinių ir pagalbinių patalpų ploto normos“ (1992 m. lapkričio 18d.) suskaičiuotas preliminarus teritorijos poreikis iškeliamoms administracinėms ir valdymo įstaigoms. Skaičiavimuose neįvertinti Trakų rajono savivaldybės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos poreikiai, nes tokio pobūdžio skaičiavimai atliekami pagal specifines metodikas.

**ORIENTACINĖ NAUJOJO ADMINISTRACINIO CENTRO
(VALDYMO IR ADMINISTRAVIMO ĮSTAIGOS) STRUKTŪRA.
(pagal LR Vyriausybės 1992 m. lapkričio 18 d. potvarkį.)
SUVESTINĖ LENTELE**

Į STAIGA	Reikalingas visas patalpų plotas (m²)	Teritorijos plotas (m²)	Automobilių stovėjimo vietos (1* 25 m² naudingo ploto)	Pastabos
Trakų rajono savivaldybė	4367	3930,3	159	
Trakų rajono žemėtvarkos skyrius	321,2	289,08	12	
Vilniaus apskrities viršininko administracijos Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros departamento Trakų rajono specialistas	33	29,7	1	
Trakų rajono savivaldybės Trakų seniūnija	138,6	124,74	5	
Trakų rajono apylinkės teismas	587,4	528,66	21	
Trakų rajono apylinkės prokuratūra	330	297	12	
Trakų rajono SODRA	1570,8	1413,72	57	
Trakų rajono VMI	762,3	686,07	28	
Trakų rajono registrų centras	713,9	642,51	26	
		Σ 7941,78		
Trakų rajono policijos komisariatas	995,5	895,95	36	
		1223,65		Pagal higienos taisykles privalo būti areštinė (30 – 100 asmenų). 30 asmenų – 353 m ² ploto patalpos (5 karceriai, 5 trumpo sulaikymo kameros, 5 pasimatymo kameros).
Trakų rajono PK Trakų policijos nuovada		216		+144 kv.m. patalpų pagal reikalavimus
		Σ 10277,38		
Trakų rajono savivaldybės priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba				Normatyvai nesuformuluoti ir neregamentuoti.

Įvertinus visus aspektus (kraštovaizdžio specifiką ir urbanizacinį potencialą) ir atlikus preliminarūs skaičiavimus nustatyta, kad naujamam administraciniam centrui reikia 7,66 ha teritorijos.

11 pav. Trakų miesto naujasis administracinis centras. Trakų miesto bendrasis planas (ištrauka).

Naujas Trakų miesto administracinis centras (teritorijos indeksas **uAC**) – tai yra mišrios paskirties didelio užstatymo intensyvumo teritorijos, kuriai keliami dideli reikalavimai numatomų statyti pastatų tipui ir architektūrai, visuomeninių objektų ir viešųjų erdvių kokybei.

Galimos pagrindinės žemės naudojimo paskirtys bei naudojimo būdai - kitos paskirties teritorijos. Trakų miesto BP reglamentuose nurodoma naujojo centro teritorijų struktūra procentais:

- gyvenamosios teritorijos _____ ≤10 %
- visuomeninės teritorijos _____ >50 %
- komercinės paskirties objektų teritorijos _____ <20 %
- bendro naudojimo teritorijos _____ >20 %

Numatomas kvartalinis užstatymo morfotipas. Užstatymo intensyvumas - gyvenamos paskirties objektams - 1,2; komerciniams objektams - 1,6. Numatomas užstatymo aukštingumas iki 3–4 aukštų (12 – 16 m.).

Rengiamas visos naujojo centro teritorijos (funkcinės zonos) detalusis planas su privaloma koncepcijos stadija. Teritorijos struktūra (procentais) tikslinama rengiant funkcinės zonos koncepciją.

Kitų teritorijų plėtra prijungiamose teritorijose (nepatenkančiose į TINP).

Mišrioje didelio užstatymo intensyvumo teritorijose (uKD) galimas pavienių sklypų detaliųjų planų rengimas parengus visos funkcinės zonos koncepciją. Keliami dideli reikalavimai pastatų tipui ir architektūrai, viešųjų erdvių kokybei, socialinei infrastruktūrai. Teritorijos struktūra (procentais) tikslinama rengiant funkcinės zonos koncepciją. Užstatymo intensyvumas - gyvenamos paskirties objektams - 1,2; komerciniams objektams - 1,6. Numatomas užstatymo aukštingumas iki 3–4 aukštų (12 – 16 m.).

Mišrioje mažo užstatymo intensyvumo teritorijose (uKM) galimas pavienių sklypų detaliųjų planų rengimas. Keliami dideli reikalavimai pastatų tipui ir architektūrai, viešųjų erdvių kokybei, socialinei infrastruktūrai. Užstatymo intensyvumas - gyvenamos paskirties objektams - 0,4; komerciniams objektams - 0,6. Numatomas užstatymo aukštingumas iki 2 aukštų (10 m.).

Gyvenamose didelio užstatymo intensyvumo teritorijose (uGD) galimas pavienių sklypų detaliųjų planų rengimas parengus visos funkcinės zonos koncepciją. Dominuoja daugiabutė gyvenamoji statyba kartu su socialinių, visuomeninių ir paslaugų objektų infrastruktūra. Teritorijos struktūra (procentais) tikslinama rengiant funkcinės zonos koncepciją. Užstatymo intensyvumas - gyvenamos paskirties objektams - 1,0; komerciniams objektams - 1,2. Numatomas užstatymo aukštingumas iki 3–4 aukštų (12 – 16 m.).

Gyvenamose vidutinio užstatymo intensyvumo teritorijose (uGV) galimas pavienių sklypų detaliųjų planų rengimas. Dominuoja daugiabutė ir individuali gyvenamoji statyba kartu su socialinių, visuomeninių ir paslaugų objektų infrastruktūra. Užstatymo intensyvumas - gyvenamos paskirties objektams - 0,6; komerciniams objektams - 0,8. Numatomas užstatymo aukštingumas iki 2 - 3 aukštų (10 – 12 m.).

Gyvenamose mažo užstatymo intensyvumo teritorijose (uGM) galimas pavienių sklypų detaliųjų planų rengimas. Dominuoja individuali gyvenamoji statyba kartu su socialinių, visuomeninių ir paslaugų objektų infrastruktūra. Užstatymo intensyvumas - gyvenamos paskirties objektams - 0,4; komerciniams objektams - 0,6. Numatomas užstatymo aukštingumas iki 2 aukštų (10 m.).

Sodininkų sodų bendrijų teritorijų konversija į gyvenamas mažo užstatymo intensyvumo teritorijas (uGMS) galima tik parengus visos sodininkų bendrijos teritorijos infrastruktūros specialųjį planą. Užstatymo intensyvumas - gyvenamos paskirties objektams – 0,4; komerciniams objektams - 0,6. Numatomas užstatymo aukštingumas iki 2 aukštų (10 m.).

Ilgalaikio poilsio rekreacinės teritorijose (uR) galimas pavienių sklypų detaliųjų planų rengimas. Galima esamų gyvenamųjų namų rekonstrukcija (taikomi gyvenamų mažo užstatymo intensyvumo teritorijų rodikliai). Esami pastatai gali būti renovuojami arba rekonstruojami, pritaikant rekreacinei paskirčiai. Užstatymo intensyvumas - rekreacinės paskirties objektams – 0,1. Numatomas užstatymo aukštingumas iki 2 aukštų (8,5 m.).

Atskirųjų želdynų teritorijose (nZ) naujų kapitalinių statinių statyba negalima, išskyrus esamų gyvenamųjų namų rekonstrukciją (taikomi gyvenamų mažo užstatymo intensyvumo teritorijų rodikliai).

Mišku teritorijose (nM) naujų kapitalinių statinių statyba negalima. Esami kitos paskirties sklypai, patenkantys į (nM) teritorijas, tvarkomi ir naudojami vadovaujantis nuosavybės dokumentuose nurodytais sklypo naudojimo būdais/pobūdžiais. Galima esamų gyvenamųjų namų rekonstrukcija (taikomi gyvenamų mažo užstatymo intensyvumo teritorijų rodikliai).

Aukštybiniai pastatai.

Aukštybiniai pastatai Trakų miesto administracinėse ribose ir prijungiamose teritorijose neplanuojami.

Didžiosios prekybos įmonės.

Aukštybiniai pastatai Trakų miesto administracinėse ribose ir prijungiamose teritorijose neplanuojami.

Reglamentai.

Trakų miesto teritorijų funkciniai prioritetai ir bendrieji reglamentai nurodomi 13.3. priede „Trakų miesto funkciniai prioritetai ir bendrieji reglamentai“.

5. TRAKŲ MIESTO ŽELDYNŲ PLĖTOJIMAS I

5. TRAKŲ MIESTO ŽELDYNŲ PLĖTOJIMAS

5.1. Gamtinė aplinka

5.1.1. Gamtinio karkaso samprata

Gamtinis karkasas yra kultūrinio kraštovaizdžio ekologinio stabilizavimo erdvinė sistema, realizuojama kraštotvarkoje teritorinio planavimo dokumentais. Jo paskirtis yra nustatyta LR Saugomų teritorijų įstatyme ir apima šiuos tikslus:

1. Sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinanti kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
2. Sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
3. Saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
4. Didinti šalies miškingumą;
5. Optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos bei technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą.

Gamtinį karkasą pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą sudaro šios pagrindinės dalys:

- *Geoekologinės takoskyros* – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenių intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus ir t.t.
- *Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai* – teritorijos galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos ir pelkės bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai;
- *Migraciniai koridoriai* – slėniai, raguvynai bei dubaklonai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Pagal svarbą gali būti skiriamos europinės, nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės gamtinio karkaso dalys.

Gamtinis karkasas savo kraštotvarkine esme yra sudėtinga erdvinė sistema ir apjungia įvairių funkcijų prioriteto bei pagrindinės tikslinės paskirties, o taip pat skirtingo naudojimo ir apsaugos režimo teritorijas. Teisinį pagrindą gamtiniam karkasui kurti ir puoselėti sudaro LR Aplinkos apsaugos bei Saugomų teritorijų įstatymai. Būtina pabrėžti, kad gamtinis karkasas, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas ir funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų.

Gamtinio karkaso teritorijose saugomas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, palaikoma ir didinama gamtinė įvairovė, vykdomi rekultivacijos bei renatūralizacijos darbai. Jam priklausančiose konservacinės, rekreacinės, miškų bei žemės ūkio paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones bei gyvenamuosius kvartalus. Į gamtinį karkasą patekusiose gyvenvietėse ar jų dalyse ribojamas užstatymo intensyvumas ir aukštingumas,

neleidžiama statyti naujų vizualiai agresyvių objektų, o esamus tokius objektus siekiama neutralizuoti arba iškelti.

5.1.2. Gamtinio karkaso planavimas

Gamtinio karkaso planavimas būtinai turi būti susietas su nagrinėjamos teritorijos urbanistiniu audiniu. Išorinės Trakų miesto plėtros atveju (Trakų miesto plėtra Aukštadvario kryptimi) aktualus geoeologine samprata pagrįstas gamtinis karkasas, kuriuo remiantis optimizuojama Trakų miesto pietinių prieigų galima urbanizacija.

Trakų mieste bei jo apylinkėse nustatyta gamtinio karkaso teritorinę sudėtį formuoja nacionalinės svarbos geoeologinė takoskyra, kuri funkcinio potencialo požiūriu suskirstoma į atskiras funkcinio potencialo kategorijas, griežtai raglamentuojančias ūkinę veiklą geoeologinėje takoskyroje, jungiančioje ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas.

Trakų miesto vidinėje struktūroje gamtinis karkasas lokalizuojamas žaliųjų plotų pagalba. Miesto žaliųjų plotų pagrindinė paskirtis – gerinti žmogaus gyvenamąją aplinką (tinkamumas rekreacijai, kultūros poreikiai, žmogaus aplinkos higieninė bei estetinė kokybė). Kartu formuojama vientisa miesto žaliųjų plotų sistema iš dalies sustiprinant jų ekologinį kompensacinį pajėgumą.

Ežerų pakrančių želdiniai, jungiami tarpusavyje ir su miesto prieigose esančiais miškais, tinkami biomigraciniams koridoriams. Mažiausiai modifikuotiems miesto prieigų žalesiems plotams priskiriamos didžiausio ekologinio kompensavimo funkcijos Trakų mieste (žr. brėžinį „Kraštovaizdžio tvarkymo ir kultūros paveldo išsaugojimo brėžinys“).

5.2. Kraštovaizdžio apsauga

5.2.1. Trakų miesto ir artimiausių apylinkių kraštovaizdžio ypatumai

Miesto kraštovaizdžio kokybę lemia ne tik bendras natūralių ir artimų natūralioms teritorijų plotas, fizinės savybės, bet ir jų vientisumo bei kraštovaizdžio estetinio potencialo palaikymas. Viena svarbiausių Trakų miesto aukšto kraštovaizdžio potencialo priežasčių – itin glaudūs centrinės miesto dalies vizualiniai ryšiai su artimiausiomis paežerėmis bei plačiomis apylinkėmis. Reljefo struktūra, augmenija, iš dalies užstatymas lemia pusiasalio, paežerių bei artimiausių apylinkių vizualinio suvokimo sąlygas.

Trakų miesto ir jo artimiausių apylinkių kraštovaizdžio erdvinėje struktūroje išskiriami trys kraštovaizdžio vizualinio suvokimo lygiai – žemutinis, aukštutinis, aukščiausias - pasižymintys savita gamtinių ir kultūrinių formų įvairove, išraiškinga jų vizualine raiška.

Žemiausiame lygmenyje išsidėsto Totoriškių, Galvės bei Lukos paežerių erdvės, kurias iš vienos pusės riboja pusiasalio užstatymas, iš kitos pusės – miško giraičių, atvirų kalvelių ir kalvų gamtinis kraštovaizdis. Paežerių erdvių savitumą lemia geoformų, kraštovaizdžio struktūros bei vizualinių-kompozicinių ryšių visuma. Kraštovaizdiniu požiūriu vertingiausios šios geomorfologinės savybės: vingiuota krantų linija, kontrastinga krantų reljefo forma, salų gausa. Nedidelių giraičių, miesto želdynų bei atvirų plotų išsidėstymas paežerėse kartu su unikaliomis geoformomis sukuria labai įvairias bei savitas įvairaus planiškumo

gamtovaizdžių panoramas. Žvelgiant nuo pusiasalio paežerių vakarų link galime stebėti Totoriškių ežero bei Plomėnų pušynėlio vaizdingą vienplanį gamtovaizdį, kiek šiauriau – Totoriškių ežero bei išpūdingos Užtiltėje esančios kalvos, smulkių užstatymo ir vaismedžių sodų fragmentų, Karaimų kapinaičių daugiaplanį gamtovaizdį.

Pietvakarinės bei vakarinės Totoriškių ežero pakrantės pasižymi gana dideliu antropogeninio persotinimo laipsniu. Šios teritorijos „iškrenta“ iš gamtinį pusiasalio užstatymo foną formuojančios vakarinės Totoriškių ežero pakrantės. Nuo šiaurinių pusiasalio paežerių atsiveria išpūdingos Galvės ežero salų, atvirų šlaitų bei Užutrakio istorinio parko daugiaplanė panorama. Lukos ežero rytinė pakrantė uždaro vaizdingų pušynėlių, pelkinių miškelių uždaro pobūdžio gamtovaizdis. Šalia kontrastuoja atsiveriantys artimiausių apylinkių atvirų neaukštų kalvelių gamtovaizdžiai, kuriuos vizualiai užbaigia Varnikų miško masyvo kontūras. Žvelgiant nuo paežerių pusiasalio link matome skirtingus pusiasalio miestovaizdžio fragmentus, išsiskiriančius skirtingu užstatymo struktūros charakteriu.

Nuo šiaurės vakarinės Totoriškių ežero pakrantės atsiveria šiaurinės bei pietinės pusiasalio dalių miestovaizdžiai, kuriuose išsiskiria teigiamai vizualiai veikiančios kaimo ir miestelio struktūros (autentiškų tūrių šiaurinė karaimų etnografinės zonos dalis, centrinė senamiesčio dalis) teigiamai vizualiai veikianti Parapinės bažnyčios dominantė. Deja, šiaurės vakarinės pusiasalio dalies miestovaizdyje pakankamai žymiai išsiskiria ir agresyvūs, ardantys senamiesčio vizualinį vientisumą pastatai (ypatingai vizualine disharmonija pasižymi restoranas „Galvė“, administraciniai pastatai Vytauto gatvėje, Dūdakalnio užstatymas). Nuo pietvakarinės Totoriškių ežero pakrantės atsiveria pietinės Trakų pusiasalio dalies, tipinių daugiabučių gyvenamųjų masyvų miestovaizdis, ryškiai disonuojantis su smulkaus ir trapiaus mastelio istoriniu senamiesčio užstatymu. Tipinių daugiabučių blokai užgriozdina vaizdingo reljefo teritoriją, niveliuoja išraiškingas Trakų kalvas bei daubas.

Pusiasalio šiaurinės dalies paežerių užstatymas, besiribojantis su Galvės ežeru, bei pusiasalio centrinės dalies paežerių užstatymas, besiribojantis su Lukos ežeru, pasižymi istoriniu autentiškumu, respektuotas jautrus paežerių gamtinės morfostruktūros charakteris, neužgožta krantų linija, išlikę vidinių pusiasalio žaliųjų erdvių struktūriniai, vizualiniai ryšiai su Lukos paežerių žaliosiomis erdvėmis. Paežerių zonoje kaip neigiamos vizualinės dominantės išskiriamos „Dinamo“ bei „Žalgirio“ irklavimo sporto bazės, kurias rekonstruojant privaloma nustatyti objektų vizualinės įtakos pobūdį istoriniam kraštovaizdžiui.

Pietrytinėje pusiasalio dalyje visuomeniniai pastatai, savo dydžiais bei tūriais žeidžia žaismingą krantų kontūrą ir trapią šios dalies gamtinę morfostruktūrą. Savo kompozicija šie pastatai disonuoja su nestambių, subtilių formų pusiasalio reljefu, savo tūriais tiesiog įsirežia į jį. Būdami aukščiausiam kraštovaizdžio erdvinės struktūros lygyje, pastarieji pastatai ypač doko Trakų miesto siluetą. Neatideliotina spręstina šių pastatų harmonizavimo istorinėje-gamtinėje aplinkoje problema. Užstatymo požiūriu pusiasalio paežerėse tinkamiausi mažaaukščiai, nedidelių tūrių pastatai, kurie neužgožia kranto linijos. Neužstatytos kalvos – regyklos, atveria aukštesnio ir aukščiausio lygmens Trakų miesto bei jo artimiausių apylinkių kraštovaizdžio erdvinės struktūros vizualines erdves. Pietvakarinėje, pietrytinėje miesto dalyje kalvų viršūnės – 165-176 m virš Baltijos jūros lygio, šiaurinėje pusiasalio dalyje – Užtiltėje, vadinamojo Totorių pylimo, šiaurinėje dalyje – 173 m, pietinė Bernardinų kalva – 176 m. Nuo neužstatytų kalvų aplink ežerus, ypač nuo sudėtinės vadinamosios Totorių pylimo kalvos (Užtiltė), o taip pat ir nuo pusiasalio aukštumų, žmogus gali gerai apžvelgti visą vietovę, ne tik pusiasalį ir centrinį Trakų ežerą, bet ir plačias apylinkes, jų panoramų turtingumą.

Taigi Trakų miesto ir jo artimiausių apylinkių kraštovaizdžio erdvinė struktūra pasižymi didele skirtingo lygmens vizualinių erdvių, jose esančių gamtinių bei kultūrinių elementų sudėties, formos bei vizualinės išraiškos įvairove, o tuo pačiu ir atsiveriančių vaizdų įvairove.

Reikia akcentuoti ir tai, kad Trakus supančių ežerų, pusiasalio ir artimiausių apylinkių unikalus kraštovaizdinis junginys yra labai trapus ekologiniu požiūriu, nes jį maitinantis neurbanizuotas sausumos plotas yra per mažas. Ateityje, norint išsaugoti ežerus, būtina labai griežtai reguliuoti statybas Trakų apylinkių kaimuose, artimiausiose Trakų prieigose.

5.2.2. Trakų miesto ir artimiausių apylinkių kraštovaizdžio planavimas

Planuojant pakeitimus Trakų miesto ir jo artimiausių apylinkių teritorijoje, būtina išlaikyti šiuos bendrinius kraštovaizdžio morfologinės, vizualinės bei kompozicinės struktūros bruožus, reikšmingus gamtinių, kultūrinių ir estetinio suvokimo aspektu:

- Unikali teritorijos orografinė, hidrografinė bei hidrologinė sankloda;
- Kraštovaizdžio morfostruktūros natūralumas, istorinis unikalumas;
- Smulkus geoformų ir kraštovaizdžio struktūros mastelis;
- Paežerių atviros kalvos ir šlaitai;
- Paežerių želdiniai bei miškų giraitės;
- Kraštovaizdžio erdvinės struktūros sudėtingumas ir turtingumas;
- Žemiausio, aukštesnio bei aukščiausio kraštovaizdžio erdvinės struktūros lygmens regyklos;
- Išlikę vidinių pusiasalio žaliųjų erdvių struktūriniai, vizualiniai ryšiai su paežerių žaliosiomis erdvėmis;
- Kulto pastatų bei pilių architektūrinės dominantės - Trakų miesto ir jo artimiausių apylinkių kraštovaizdžio kompozicinių ašių sąryšio kompoziciniai elementai.
- Natūrali artimiausių apylinkių horizonto linija (apžvelgiant iš pusiasalio teritorijos);

Trakų kraštovaizdžio charakteris pasižymi unikalia orografinės, hidrografinės ir hidrologinės įvairovės sankloda. Siekiant išsaugoti Trakų gamtinės raiškos identitetą, užtikrinti esamo kraštovaizdžio vizualinio pobūdžio gerinimą, būtina:

- Griežtai reglamentuoti užstatymo plėtrą;
- Artimiausiose miesto prieigose formuoti atvirų kalvų, šlaitų, želdynais ir miškais apjuostų paežerių žaliajį žiedą, įvertinus numatomą miesto plėtrą Aukštadvario kryptimi.

Išskiriami šie reikšmingiausi Trakų miesto ir jo artimiausių apylinkių žaliojo žiedo kompoziciniai elementai:

- Pietvakarinė Galvės ež. pakrantė prie jachtklubo (Galvės ež. su pilimi ir Trakų siluetu panorama);
- Aukšti Lukos ež. vakarinės pakrantės šlaitai Trakų mieste (pietinės miesto dalies ir jo apylinkių panorama);
- Lukos ež. rytinės pakrantės šlaitas Ostruvkoje (pietinės Trakų miesto dalies su dominuojančiu bažnyčios pastatu panorama);
- Kalva prie kelio Trakai-Vievis Galvės ež. šiaurės vakarinėje pakrantėje (vaizdinga Galvės ež. apylinkių su Trakų miesto siluetu panorama);

- Galvės ež. pakrantė priešais salos pilį Trakuose (Galvės ež. su salos pilimi panorama);
- Užutrakio parkas (vaizdinga Galvės ež. ir Trakų miesto panorama);
- Kalva prie kelio Trakai-Vievis Galvės ež. šiaurės vakarinėje pakrantėje (vaizdinga Galvės ež. apylinkių su Trakų pilimi bei miestu panorama);
- Apžvalgos aikštelė - "Kibininės" kalnas Trakuose (Trakų senamiesčio su ežeru ir salos pilimi panorama);
- Galvės ež. pakrantė Rėkalinio miško parke netoli automobilių stovėjimo aikštelės (vaizdinga Galvės ežero su salos pilimi ir Trakų miesto panorama);
- Aukštuma šiaurės rytinėje Galvės ež. pakrantėje (ypač vaizdinga viso Galvės ežero duburio ir Trakų pilies miesto panorama);
- Gūbrys tarp Gilužio ir Babruko ež. Trakų mieste (naujosios Trakų miesto dalies su vaizdinga gamtine aplinka panorama);
- Aukštuma Varnikų kaimo apylinkėse prie kelio į "Žalgirio" irklavimo bazę (vaizdingų agroparkinių Trakų apylinkių, atspindinčių kraštovaizdžio įvairovę su Varnikų botaniniu - zoologiniu draustiniu, panorama);
- Kalva Totoriškių kaime (vaizdinga Galvės ež. ir Trakų miesto panorama);
- Kalva Karaimų karališkuose laukuose.

5.3. Trakų miesto želdynų sistema

Vadovaujantis miestų, miestelių ir kaimų bendrojo planavimo laikinosiose taisyklėse (patvirtintos 1996 m. LR Statybos ir urbanistikos ministerijos įsakymu Nr. 170) nustatytu žemės naudojimo pagal tikslinę paskirtį suskirstymu, kaip savarankiški miesto struktūros elementai bendrojo plano lygmenyje iš visų žaliųjų plotų išskiriami:

- Miškai (miškų ūkio paskirties žemėse);
- Bendro naudojimo želdynai, esantys kitos paskirties žemės bendro naudojimo teritorijose.

Trakų mieste, viename iš svarbiausių Lietuvos kultūros bei turizmo centrų, ypatingai mažai dėmesio skiriama miesto žaliųjų plotų – viešųjų erdvių – tvarkymui bei priežiūrai. Didžioji dalis pusiasalio žaliųjų plotų pasižymi bloga fizine būkle bei žemu estetiniu lygiu. Šiuo metu mieste didžioji dėmesio dalis yra nukreipta į miesto užstatymo plėtros klausimus. Per mažai dėmesio skiriama miesto žaliųjų plotų struktūros kokybės gerinimui. Formuojant Trakų miesto miškų bei želdynų sistemą sprendžiami žaliųjų plotų naudojimo ir tvarkymo klausimai, remiantis žaliųjų plotų fizinės struktūros, miestovaizdžio charakterio, funkcionalumo bei ekologinio stabilumo tarpusavio ryšiais. Taip pat: žaliųjų plotų priskyrimo atitinkamoms kategorijoms, principinių tvarkymo ir naudojimo reglamentų nustatymo klausimai.

Trakų miesto urbanizuoto kraštovaizdžio optimizavimo pagrindinis instrumentas yra vientisos, funkcinio požiūriu integruotos žaliųjų plotų sistemos formavimas. Žalieji plotai miestui reikšmingi šiais aspektais: ekologiniu, socialiniu, kompoziciniu. Pastarųjų fizinės struktūros vientisumas yra pagrindinė išeities pozicija formuojant žaliųjų plotų sistemą mieste visais anksčiau išvardintais aspektais. Siūloma vientisa žaliųjų plotų fizinė struktūra, ateityje nulems Trakų miesto ekologinį stabilumą, socialinį pagrįstumą bei vizualinį estetinį patrauklumą. Taip pat siūloma tam tikrais atvejais integruoti miškus į miesto atskirųjų želdynų sistemą.

Žaliųjų plotų ekologinės kompensacijos funkcijos užtikrinimos Trakų mieste. Gamtinis karkasas – tai ekologinio stabilizavimo centrų bei mažiausiai pakeistų gamtinių kraštovaizdžio kompleksų ir ribotos techninės infrastruktūros ašių formavimas. Taigi gamtinio karkaso pagrindinė funkcija yra ekologinis kompensavimas. Miesto žaliųjų plotų pagrindinė paskirtis – gerinti žmogaus gyvenamąją aplinką (tinkamumas rekreacijai, kultūros poreikiai, žmogaus aplinkos higieninė bei estetinė kokybė). Tačiau formuojama vientisa miesto žaliųjų plotų sistema, nors ir iš dalies, sustiprins jų ekologinį kompensacinį pajėgumą. Ežerų pakrančių želdiniai, jungiami tarpusavyje ir su miesto prieigose esančiais miškais – ypatingi svarbūs gamtosauginiu požiūriu. Mažiausiai modifikuotiems miesto prieigų žaliesiems plotams (miškams) priskiriama didžiausio ekologinio kompensavimo funkcijos mieste (žr. brėžinį „Kraštovaizdžio tvarkymo ir kultūros paveldo išsaugojimo brėžinys“).

Žaliųjų plotų rekreacinės funkcijos užtikrinimas Trakų mieste. Formuojama vientisa miesto žaliųjų plotų sistema užtikrins jų tinkamą rekreacinį funkcionavimą. Bendrojo naudojimo želdynų žaliųjų jungčių kategorijai priskiriamos reikšmingiausios žaliųjų plotų rekreacinės funkcijos. Papildomų žaliųjų jungčių formavimas ežerų pakrantėse ir rekreacinės traukos centruose pusiasalyje sudarys sąlygas miesto gyventojams judėti žaliosiomis teritorijomis, jungiančiomis miesto parkus, skverus, paežerių prieplaukas ir gyvenamąsias ar kitas žmonių koncentracijos vietas. Be to, žaliosios jungtys turėtų skatinti naudotis ekologiškesnėmis transporto priemonėmis – dviračiais.

Žaliųjų plotų kompozicinės funkcijos užtikrinimas Trakų mieste. Formuojama vientisa miesto žaliųjų plotų sistema užtikrins jų tinkamą kompozicinį funkcionavimą. Gamtinių komponentų ir pastatų vientisumas svarbus ne tik apyežerio teritorijoje, kurioje miestovaizdžio ir kraštovaizdžio kompozicinės sąveikos rišlumas gerinamas suformuojant bendrą miesto žaliųjų plotų ir miškų kompozicinį darinį, bet ir kitos paskirties teritorijose, kuriose priklausomieji želdynai yra taip pat svarbūs didinant Trakų miestovaizdžio raiškumą ir formuojant bendrą miesto vaizdą. Miestovaizdžio aspektu svarbiausia, kad užstatymas neužgožtų Trakų pusiasalio ir artimiausių prieigų gamtinio kraštovaizdžio. Šiaurinėje pusiasalio dalyje, tradiciškai susiklosčiusioje karaimų namų sodybinio užstatymo teritorijoje, siūloma išlaikyti sodybinių želdinių su žemaūgiais augalais charakterį. Centrinėje pusiasalio dalyje (miesto centro užstatymas su centrine aikšte ir kompozicine dominante (bažnyčia)) siūlomas koncentruoto tipo želdinių vystymas. Pietinėje pusiasalio dalyje (daugiabučių gyvenamųjų namų zona), didžiausio vizualinio konfliktiškumo teritorijoje, rekomenduojami maksimaliai maskuojantys želdynai. Planuojama miesto žaliųjų plotų kompozicija didina miestovaizdžio ir kraštovaizdžio rišlumą, formuoja miesto gamtoje suvokimo išpūdį. Žaliųjų plotų pagalba suskaidomos užstatyti siūlomos miesto pietinių prieigų teritorijos. Tokiu atveju didinamas pietinių miesto prieigų išraiškingumas, sudaromos fizinės galimybės pereiti teritoriją ir apžvelgti miesto vaizdus.

Trakų miesto želdynų balansas

Eil. Nr.	Želdynų tipas	Plotas (ha)	%
1	Parkai	63,67	52,74
2	Skverai	1,55	1,28
3	Žaliosios jungtys	55,52	45,98
	Viso	120,74	100

6. TRAKŲ MIESTO NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA

6. TRAKŲ MIESTO NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGA

6.1. Saugojimo tikslas ir uždaviniai

Trakai – vienas svarbiausių Lietuvos istorinių miestų, išsiskiriančių unikaliu gamtos ir kultūros paveldo objektų deriniu. Viduramžių gynybinės pilys saloje ir pusiasalyje, savita miesto, įsikūrusio siaurame pusiasalyje tarp trijų ežerų urbanistinė struktūra – tai vertybės, kuriomis miestas vilioja jau ne vieną šimtmetį.

Svarbiausias Trakų kultūros palikimo saugojimo tikslas - išryškinti ir atskleisti istorines, architektūrines, urbanistines, etnokultūrines bei kraštovaizdines vertes:

- XIV-XVI a. gynybinių pilių kompleksus – miesto struktūros dominantes;
- Senamiesčio, susiformavusio XIV-XX a. planinę, tūrinę ir erdvinę struktūras, siluetą, panoramas;
- Užutrakio dvaro sodybą – savitą XX a. pradžios dvarų kultūros pavyzdį;
- Įspūdingas atviras kraštovaizdžio erdves, supančias Trakų pilis ir Senamiestį.

6.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo apibūdinimas

Trakai, kaip istorinė vieta, vertinga unikaliu vizualiniu įvaizdžiu, mažai pakitusiu nuo fiksuoto senose graviūrose – tai apsuptas ežerais istorinis miestas – tvirtovė.

Šiaurinėje ir centrinėje pusiasalio dalyje išliko tradicinės sodybinio užstatymo struktūros, kelių tinklas, susiformavęs pagal reljefo ypatumus, gatvių erdvės, formuojamos abipus stovinčių nedidelių medinių namelių tūrių.

Miesto panoramose dominuoja pilių, parapinės bažnyčios, kenesos siluetai. XX a. II-os pusės industrinės statybos daugiau paveikė tik miesto pietinę dalį.

Turtingą Trakų miesto nekilnojamąjį kultūros paveldą sudaro:

- a) Kultūros ministro 2005 m. įsakymais Nr. ĮV-190, ĮV-359 paskelbti saugomais paveldo objektai:
  - Trakų senamiestis ir senojo miesto vieta – urbanistinė vietovė U18, archeologinė vieta A1783, apimanti Trakų miesto dalį pusiasalyje tarp Galvės, Lukos, Totoriškių ežerų;
  - Užutrakio dvaro sodyba – statinių kompleksas, kultūros paminklas G208KP, esantis pusiasalyje miesto šiaurės rytų dalyje;
  - Varnikų piliakalnis ir senovės gyvenvietė – archeologinės vietos A1784, A1785, miesto rytinėje dalyje, Žemaitės g.;
  - Rėkalnis – Arakalnis – mitologinė vieta M14, miesto šiaurinėje dalyje, prie kelio Trakai – Vievis;
  - Trakų pusiasalio pilis – statinių kompleksas, kultūros paminklas G29KP;
  - Trakų salos pilis – statinių kompleksas G506K;
  - Parapinė bažnyčia – S251;

- Namo Karaimų g. 13 rūsys – S312;
  - Trakų salos ir pusiasalio piliavietės A1781, A1782.
- b) Trakų senamiesčio teritorijoje esantys kultūros paveldo objektai, įrašyti į Kultūros vertybių registrą – Skaisčiausios Dievo Motinos gimimo cerkvės ir Bernardinų vienuolynų liekanos, koplytstulpis, senosios Karaimų kapinės, karaimų kenesa, 30 istorinių gyvenamųjų namų.

Kultūros vertybių registro duomenys apie Trakų miesto kultūros paveldo objektus pateikti esamos būklės analizės dalyje.

6.3. Trakų kultūros paveldo objektų apskaita

6.3.1. Archeologijos vertybės

Kultūros vertybių registre yra septynios archeologijos vertybės:

- Penki archeologijos objektai (A1781- A1785) yra paskelbti saugomais, apibrėžtos koordinuotos teritorijos.
- Du objektai - Piliakalnis, vad. Bernardinų kalva, bei Skaisčiausios Dievo Motinos gimimo cerkvės vieta, įrašyti į kultūros vertybių registrą kaip buvę kultūros paminklų sąrašuose iki 1991 metų. Kadangi seniau galiojusi registracija išbraukta, dėl šių objektų apsaugos teisėtumo galima ginčytis. Abu objektai yra labai vertingi ne tik archeologiniu, bet ir istoriniu, architektūriniu požiūriu.

Bernardinų kalvos teritorijoje daugelį šimtmečių stovėjo vienas didžiausių Trakų mieste Bernardinų vienuolynas ir Šv. Mikalojaus bažnyčia, miesto istorinių panoramų dominantė. Kai kurių Trakų istorijos tyrinėtojų nuomone, ant šios kalvos galėjusi stovėti medinė pilis, davusi pradžių miestui.

Skaisčiausios dievo Motinos gimimo cerkvė, pagal istorinius duomenis, buvo seniausias kulto statinys Trakuose. Šioje cerkvėje priėmė stačiatikių krikštą Lietuvos Didysis kunigaikštis Vytautas.

Abu šie paveldo objektai yra pietinėje Trakų senamiesčio dalyje, užstatytoje XX a. antroje pusėje pastatais, kurie gali būti rekonstruojami ir perstatomi. Siekiant neprarasti vertingų, dar neištirtų kultūrinių sluoksnių, būtina nedelsiant parengti šių objektų apskaitos dokumentus bei nustatyti tikslias teritorijas.

Registre neatsispindi paskutinių metų archeologinių tyrimų metu naujai aptikti radiniai. 2006 m. Karaimų g. 60 sklype archeologinių tyrimų metu aptikti nenustatytos paskirties statinio rūšio mūrai. Pagal radinius ir mūro techniką galima teigti, kad šis pastatas statytas tuo pačiu laikotarpiu, kaip ir Trakų pilys, XVI – XVII a. Karaimų g. 65 sklype aptiktos kalkių degimo krosnių liekanos.

Visi šie paskutinių metų radiniai liudija, kad Trakų miestas XV-XVII a. buvo tankiai apgyvendintas miestas ir dar labai daug nežinoma apie jo istoriją.

6.3.2. Mitologijos vertybės

Trakų mieste yra viena mitologinė vertybė - Kalnas vad. Rėkalniu, kitaip Arakalniu (M14). Ši kalva yra už Trakų senamiėsčio teritorijos ribų, tarp Galvės ir Akmenos ežerų. Iki šiol išlikusi miestiečių tradicija prie šios kalvos susiburti per Joninių ir kitas senovines šventes.

6.3.3. Urbanistikos vertybės

Trakų miesto centrinė dalis, išsidėsčiusi pusiasalyje tarp Galvės, Bernardinų (Lukos), Totoriškių ežerų, įrašyta į kultūros vertybių registrą, kaip urbanistikos vertybė U18 - Senamiestis.

Senamiėsčio ribos ir vertingosios savybės nustatytos Vertinimo tarybos patvirtintame vertinimo tarybos akte.

6.3.4. Architektūros vertybės

Statinių kompleksai. Ryškiausios Trakų miesto kultūros vertybės – Salos ir pusiasalio pilių, Užutrakio dvaro sodybos kompleksai įrašyti į LR kultūros vertybių registrą, yra parengti apskaitos dokumentai, apibrėžtos teritorijų ribos, nustatytos vertingosios savybės. Užutrakio dvaro sodybai yra patvirtintas specialusis planas ir apsaugos reglamentas.

Peržiūrėjus apskaitos dokumentus, nustatyti tam tikri prieštaravimai ir neatitikimai:

- Vienas problematiškiausių objektų yra Trakų pusiasalio pilis. Šios pilies sklypas nėra suformuotas, neįregistruotas Nekilnojamojo turto registre.
- Dalis pilies sklypo yra miškų paskirties žemė. Šios sklypo dalies riba visiškai neatitinka kultūros vertybės teritorijos ribų, skaido paveldo objekto teritoriją į dvi dalis.
- Pusiasalio pilies liekanų, kaip architektūros vertybės teritorijos ribos nesutampa su piliavietės, kaip archeologinės vietos, ribomis. Nors archeologinių tyrimų metu yra fiksuotos pilies statinių liekanos už archeologijos objekto teritorijos ribų.
- Trakų pusiasalio pilies teritorijoje yra privačių gyvenamųjų namų valdų.
- Pilies teritorijai, kaip daliai kultūrinio rezervato, suteikus konservacinės žemės paskirtį, iškilus daug problemų su gyvenamųjų valdų savininkais.

Statiniai. Kultūros vertybių registre įrašyti 37 statiniai.

Paskelbti saugomais yra tik du objektai – Trakų parapiinė bažnyčia (S251) ir pastato Karaimų g. 13 (S312) rūšys. Šiems objektams yra parengti apskaitos dokumentai, apibrėžtos teritorijos. Kiti Trakų senamiestyje esantys vertingi paveldo objektai nėra tinkamai apskaityti, nenustatytos jų teritorijų ribos. Iškilus konfliktinei teisinei situacijai, gali kilti juridinių problemų dėl jų išsaugojimo.

Visi medinės architektūros statiniai, pagal NKPA įstatymo 33 straipsnio nuostatą, įrašyti į Kultūros vertybių registrą iš 1973 m. sudaryto Kultūros paminklų sąrašo. Dalis šių objektų neatpažįstamai perstatyti ar rekonstruoti, praradę autentiškumą.

Nenustatytos labai svarbių Trakų miestui objektų, buvusio Bernardinų vienuolyno ir Skaisčiausio dievo Motinos gimimo cerkvės ir vienuolyno, teritorijų ribos.

Pusiasalyje prie Bernardinų ir Galvės ežero sandūros, Žemaitės gatvėje, yra senojo Trakų jachtklubo pastatas, savitas tarpukario rekreacinės architektūros pavyzdys, kol kas išlikęs autentiškas. Šis objektas taip pat turėtų būti įrašytas į Kultūros vertybių registrą.

6.3.5. Palaidojimo vietos

Kultūros vertybių registre yra įrašytos keturios Trakų mieste esančios laidojimo vietos. Tai Senosios (IV944) ir Naujosios (IV1332) karaimų kapinės, kapinės pietinėje miesto dalyje (IV675), kapas, esantis Parapinėje bažnyčioje (IR243).

Šių objektų apskaitos dokumentai taip pat nėra parengti. Dalis kapinių yra veikiančios, todėl iš Kultūros vertybių registro turėtų būti išbrauktos.

Be šių objektų, registruotų kultūros vertybių registre, neatsiejama Trakų miesto paveldo dalis yra pilių ir senamiesčio aplinka, kraštovaizdis bei gamtiniai elementai, nulėmę viduramžių miesto įsikūrimą būtent šioje vietoje.

Tai kalvotas reljefas, supantis buvusį gynybinį kompleksą iš šiaurės pusės, pelkės iš vakarų ir rytų, istorinės kelių trasos Vilniaus, Kauno, Aukštadvario kryptimis.

Istoriniuose šaltiniuose yra minima daug iki mūsų laikų neišlikusių paveldo objektų, buvusių Trakų apylinkėse – didikų, bajorų dvarviečių, palivarkų. Kai kurių objektų liekanos atrandamos archeologinių tyrimų metu.

Todėl būtina pažymėti, kad Trakai nėra visiškai ištyrinėta istorinė vieta ir aukščiau pateikiamas sąrašas turi būti pildomas ateityje.

6.4. Trakų miesto zonavimas paveldosaugos požiūriu. Paveldosaugos reikalavimai

Saugomų objektų teritorijos ir saugomos vietovės pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr.3-37; 2004, Nr. 153-5571) 22 straipsnio nuostatas tvarkomos ir veikia jose plėtojama laikantis paveldosaugos reikalavimų, nustatytų specialiojo planavimo dokumentuose.

Svarbiausi galiojantys dokumentai, nustatantys paveldosaugos reikalavimus Trakų mieste yra:

- a) Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schema, patvirtinta 1993 12 06 LR vyriausybės nutarimu Nr. 912;
- b) Trakų senamiesčio sklypų išplanavimo projektas, patvirtintas 1993 12 22 Trakų rajono valdybos potvarkiu Nr. 395;
- c) Trakų senamiesčio tvarkymo ir naudojimo režimas, patvirtintas 1996 07 17 Kultūros vertybių apsaugos departamento direktoriaus įsakymu Nr. 71.

Laikantis šių dokumentų bendrųjų nuostatų paveldosaugos požiūriu Trakų miesto teritoriją galima skirstyti į tris zonas:

- a) Kultūros paveldo objektų teritorijos:

- Trakų senamiestis U18,
  - Užutrakio dvaro sodyba G208KP,
  - Varnikų piliakalnis A1784,
  - Rėkalnis – Arakalnis M14.
- b) Kultūros kompleksų vizualinės apsaugos teritorija (kaip apibrėžta Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemoje).
- c) Kitos teritorijos.

6.4.1. Paveldosaugos reikalavimai kultūros paveldo objektų teritorijoms:

Trakų senamiestis U18. Pagrindinė tvarkymo ir naudojimo kryptis – išsaugoti savitą Trakų planinę-erdvinę struktūrą, ryšius su supančia gamtine aplinka, išryškinti vertingiausias kompozicinius istorinio užstatymo elementus.

Teritorija tvarkoma pagal Trakų senamiesčio sklypų išplanavimo projekto bei Trakų senamiesčio apsaugos reglamento (tvarkymo ir naudojimo režimo) sprendinius.

Visai senamiesčio teritorijai nustatoma papildoma konservacinė žemės saugojimo paskirtis. Senamiesčio teritorijoje pagal saugojimo sąlygas išskiriamos šios zonos:

- **Konservacinio prioriteto teritorijos** - tai svarbiausi XIV-XVI a. Trakų gynybinio komplekso elementai – Trakų salos ir pusiasalio pilys, Parapinė bažnyčia, Skaisčiausios Dievo Motinos gimimo cerkvės bei rūmų liekanų Karaimų g. teritorijos, Karaimų senosios kapinės.
Tikslas - išsaugoti kultūros vertybes, vykdyti mokslinius tyrimus, išsaugoti istoriškai susiklosčiusios užstatymo struktūros autentiškų elementų ir formų visumą.
Tvarkymo kryptis – autentiškų tūrių, formų, erdvių ir plano struktūrų konservavimas, restauravimas, pritaikymas.
Pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis – konservacinė.
- **Restauracinio prioriteto teritorijos** - tai didžioji Senamiesčio dalis, teritorijos, kuriose išliko autentiška arba artima autentiškai sodybinio užstatymo struktūra.
 Priklauso istorinis Karaimų, Vytauto, Birutės, Kudirkos, Ežero gatvių užstatymas, išskyrus XX a. II-oje pusėje ryškiai performuotas teritorijas.
Tikslas - išsaugoti ir restauruoti kultūros vertybes bei istoriškai susiklosčiusią užstatymo struktūrą, jos pagrindinius autentiškus elementus ir ryšį su gamtine aplinka.
Tvarkymo kryptis – vertingų autentiškų užstatymo struktūrų restauravimas, pritaikymas, kiti statiniai – renovavimas, rekonstravimas, nekeičiant užstatymo pobūdžio, laikantis tipologijos taisyklėse nustatytų reikalavimų (žr. priedus 1, 2). Galimas sunykusių struktūrų atkūrimas, pagrįstas tyrimų duomenimis.
Pagrindiniai pastatai – autentiškų tūrių, plotų, formų konservacija - restauracija, vertingų pastatų fasadų struktūra bei medžiaginiai elementai tvarkomi laikantis restauravimo principų, kitų pastatų tvarkymas pagal nustatytus užstatymo struktūros ir tipologinių taisyklių reikalavimus (žiūr. priedus 1,2).
Pagalbiniai gyvenamos zonos pastatai – limituota užstatymo evoliucija, išlaikant tūrių ir plotų, bei bendro užstatymo ploto apribojimo reikalavimus (iki 80%, pagrindinio pastato dydžio) pagal nustatytus pastatų ir atskirų statybos modelių užstatymo dėsningumus bei taisykles (žiūr. priedus 1,2).
Galimos pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirtys – kita (gyvenamoji, komercinė, visuomeninė), papildomai nustatoma konservacinė žemės saugojimo paskirtis.

- **Atkuriamojo prioriteto teritorijos** – Senamiesčio dalys, praradusios autentiško užstatymo charakterį, užstatytos XX a. antroje pusėje stambiais tūriais laisvo užstatymo principu bei teritorijos, kurių užstatymas nėra struktūriškai išreikštas.
Tikslas - harmonizuoti su aplinka nebūdingus užstatymo elementus, sumažinti jų neigiamą poveikį panoramose, sudaryti istorinio užstatymo foną, riboti teritorijos užstatymo intensyvumą.
Tvarkymo kryptis - rekonstravimas, nedidinant užstatymo intensyvumo, modifikacija, svarstyti kai kurių objektų griovimas.
Pastatai rekonstruojami, suteikiant artimesnių istoriniam užstatymui planinės, erdvinės, tūrinės ir fasadų struktūros bei medžiaginių elementų bruožų.
Galimos pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirtys – kita (gyvenamoji, komercinė, visuomeninė), papildomai nustatoma konservacinė žemės saugojimo paskirtis.
 Prie atkuriamojo prioriteto teritorijų priskiriama kalva ant kurios stovėjo buv. Bernardinų vienuolynas, numatant sunykusių bažnyčios ir vienuolyno tūrių, buvusios dominantės Trakų pusiasalio pietinėje dalyje, regeneravimą, pagrįstą tyrimų duomenimis.
 Šiai teritorijai nustatoma pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis – konservacinė.
- **Želdynų teritorijos** – išlikusios neužstatytos Trakų pusiasalio dalys - kalvos, daubos, buvusios pelkės, ežerų pakrantės. Tai dominuojančios kalvos Užtiltėje, pietinėje Trakų pusiasalio dalyje, žalieji plotai miesto centre ir pietinėje dalyje.
Saugoma - gamtinė struktūra, jos charakteris ir natūralūs elementai
Tvarkymo kryptis – gamtinės struktūros elementų regeneravimas, išryškinant nepakitusias reljefo formas, atidengiant saugomų objektų perspektyvas.
Tikslas - išsaugoti, atkurti ir eksponuoti būdingus gamtinės struktūros elementus, apsaugoti kraštovaizdžio erdves nuo neigiamą vizualinį poveikį turinčių objektų atsiradimo.
Pastatai ir statiniai - esami netinkami iškeliami; naujų statyba draudžiama, išskyrus mažos apimties poilsio įrangą.
Susisiekimo įranga vystoma tik rekreaciniais tikslais, pagal detalius projektus, esama nebūdinga - rekonstruojama, panaikinama.
Želdiniai tvarkomi pagal detalius projektus.
Galimos pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirtys – kita (rekreacinė, bendro naudojimo želdynai), papildomai nustatoma konservacinė žemės saugojimo paskirtis.

Šių zonų galiojimo ribos nustatytos Trakų senamiesčio tvarkymo ir naudojimo režimo projekto, patvirtinto 1996 07 17 Kultūros vertybių apsaugos departamento direktoriaus įsakymu Nr. 71, brėžiniuose.

Užutrakio dvaro sodyba. Tvarkoma pagal patvirtintą specialųjį planą ir detalių planą. Tvarkymo kryptis – autentiškų erdvių, plano ir tūrių struktūrų konservavimas, restauravimas, atkūrimas, pritaikymas, želdynų regeneravimas. Pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis – konservacinė.

Varnikų piliakalnis, Rėkalnis (Arakalnis). Priskirtini konservacinio prioriteto teritorijoms. Pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis – konservacinė. Teritorijos tvarkomos pagal specialiuosius planus.

6.4.2. Paveldosaugos reikalavimai kultūros kompleksų vizualinės apsaugos teritorijoms

Pagrindinė tvarkymo ir naudojimo kryptis – išsaugoti nepakitusią gamtinę aplinką, supančią Trakų pilis ir senamiestį, susiformavusias atviras kraštovaizdžio erdves, vizualinius ryšius.

Šiaurinėje Galvės ežero pakrantėje esančiose teritorijose, kuriose atsiveria unikalūs Trakų pilių ir senamiesčio vaizdai, naujų užstatymo struktūrų formavimas neleistinas.

Esamos užstatymo struktūros vystomos tiek, kiek neturi neigiamo vizualinio poveikio pilių ir senamiesčio panoramoms ir perspektyvoms.

Rekonstruojant, renovuojant ir naujai projektuojant statinius būtina laikytis Trakų apylinkėms būdingos architektūros plano, tūrio bruožų, erdvių formavimo principų.

Reglamentuojamas užstatymo tankumas, intensyvumas ir aukštingumas.

Prioritetinės žemės paskirtys – miškų, žemės ūkio teritorijos, kita paskirtis - gyvenamoji, rekreacinė, komercinė.

Vizualinių ryšių tarp paveldo objektų ir jų aplinkos išsaugojimui nustatomi apžvalgos taškai fiksuojami Trakų miesto plano brėžinyje. Privalomas naujai projektuojamų objektų Trakų mieste vizualinio poveikio vertinimas iš nustatytų apžvalgos taškų.

6.4.3. Paveldosaugos reikalavimai kitoms teritorijoms

Paveldosauginiai tvarkymo ir naudojimo apribojimai nenustatomi. Būtina laikytis reglamentų, nustatytų Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemoje (tvarkymo plane).

6.5. Priemonės, užtikrinančios Trakų miesto kultūros paveldo apsaugą

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą (Žin., 1995, Nr.3-37; 2004, Nr. 153-5571) Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą sudaro:

- 1) Apskaita;
- 2) Skelbimas saugomu;
- 3) Saugojimas – tvarkyba ir naudojimas;
- 4) Pažinimas, jo sklaida;
- 5) Atgaivinimas (reabilitacija).

Siekiant išsaugoti unikalų Trakų miesto kultūros palikimą būtina visų pirma sutvarkyti vertingiausių paveldo objektų apskaitos dokumentus ir įteisinti jų apsaugą įstatymų nustatyta tvarka. Siūloma :

- Parengti vertinimo tarybos aktus ir apibrėžti teritorijas Piliakalniui, vad. Bernardinų kalva, bei Skaisčiausios Dievo Motinos gimimo cerkvės vietai;
- Nustatyti vertingąsias savybes Trakų senamiesčio medinės architektūros kultūros paveldo objektams;
- Patikslinti Trakų pusiasalio pilies apskaitos dokumentus;
- Įrašyti į kultūros vertybių registrą buv. jachtklubo pastatą Žemaitės g.,
- Įrašyti į kultūros vertybių registrą naujai aptiktus archeologijos objektus;
- Paskelbti saugomais svarbiausius Trakų miesto kultūros paveldo objektus.

Pagal LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 2004, Nr. 153-5571) 22 straipsnio nuostatas saugomi kultūros paveldo objektai ir teritorijos tvarkomi ir naudojami pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatytus specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose.

Trakų senamiesčio U18 apsauga yra detalai reglamentuota galiojančiuose specialiuose planuose - Trakų senamiesčio sklypų išplanavimo projekte (patvirtintas 1993 12 22 Trakų rajono valdybos potvarkiu Nr. 395) ir Trakų senamiesčio tvarkymo ir naudojimo režimo projekte (patvirtintas 1996 07 17 Kultūros vertybių apsaugos departamento direktoriaus įsakymu Nr. 71). 2008 m. buvo patikslinti Trakų senamiesčio apskaitos dokumentai, parengtas vertinimo tarybos aktas, kuriame yra nustatytos vertingosios savybės.

Užutrakio dvaro sodybos specialusis (paminkloauginis) planas yra patvirtintas 2000 06 05 KVAD direktorės įsakymu Nr. 157. Tačiau šio plano sprendiniais nustatyti tvarkymo ir naudojimo režimai ne visiškai atitinka dabar galiojančio Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo terminiją. Ši specialųjį planą reikėtų koreguoti, atsižvelgiant į pakeistų teisės aktų nuostatas.

Nėra dokumentų, kuriuose būtų nustatyti paveldosaugos reikalavimai Varnikų piliakalniui ir senovės gyvenvietei, Rėkalniui (Arakalniui).

Siekiant užtikrinti Trakų miesto kultūros paveldo objektų apsaugą, būtiniausi yra šie specialiojo teritorijų planavimo dokumentai:

- a) Trakų salos (G506K) ir pusiasalio pilių (G29KP) kultūrinio rezervato tvarkymo planas;
- b) Varnikų piliakalnio (A1784) ir senovės gyvenvietės (A1785) teritorijos ribų planas ir paveldotvarkos projektas;
- c) Kalno, vad. Rėkalniu, kitaip Arakalniu (M14) teritorijos ribų planas ir paveldotvarkos projektas;
- d) Užutrakio dvaro sodybos (G208KP) specialiojo plano korektūra.

Priemonės, užtikrinančios kultūros paveldo atgaivinimą, atkūrimą, panaudojimą kultūriniam turizmui:

- a) **administracinės priemonės**
  - iškelti iš pusiasalio visas funkcijas, susijusias su rajono centro funkcionavimu (valdymo, administravimo ir pan. įstaigas);
  - skatinti rekreacinės ir visuomeninės paskirties objektų plėtrą senamiestyje.
- b) **ekonominės priemonės (savivaldybės planuose numatyti kultūros paveldo atgaivinimo programos):**
  - kultūros paveldo objektų teritorijų, aplinkos ir infrastruktūros tvarkymas;
  - restauravimo darbų kompensavimas privatiems kultūros paveldo objektų savininkams.
- c) **švietėjiškos priemonės**
  - renginių, skirtų kultūros paveldo tvarkymui organizavimas;
  - leidinių apie Trakų istorinius objektus leidyba;
  - konkursai, skirti pažymėti geriausiai tvarkomus paveldo objektus.

Šioms programoms įgyvendinti būtina rengti projektus Europos sąjungos lėšoms gauti. Prioritetiniai tvarkytini paveldo objektai Valstybės lygmenyje:

- Trakų pusiasalio pilies liekanos,
- Užutrakio dvaro sodyba,

- Parapinė bažnyčia,
- Karaimų kultūros paveldo objektai - Karaimų mokykla, Karaimų kenesa.

Prioritetiniai tvarkytini objektai savivaldybės lygmenyje:

- Mediniai gyvenamieji namai;
- Bernardinų vienuolyno kalvos teritorija;
- Skaisčiausios Dievo Motinos gimimo cerkvės ir vienuolyno teritorija.

6.6. Trakų miesto nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir naudojimo prioritetai

Bendrasis planas rengiamas Trakų miestui, kuris turi rajono centro statusą. Tai sukelia tam tikrą neapibrėžtumą, nes pagal 1981 – 1983 m. LSAMTI mokslininkų rekomendacijas (Trakų miesto ir apymiesčio tolesniam formavimui ir tvarkymui skirtas mokslo tiriamasis darbas; autoriai – Č.Kudaba, A.Miškinis, M.Purvinienė) visi intensyvūs socialiniai – ekonominiai procesai mieste turėtų būti „nuraminti“. Tik taip įmanoma išsaugoti Trakų arealo vertybes.

Trakų pusiasalis yra nuo seno gamtiniu, istoriniu, kultūriniu ir urbanistiniu požiūriu nedaloma miesto teritorija. Miesto statybos tradicijų neatitinka daugiabučių gyv. namų ir visuomeninių pastatų statyba (pagal 1971 m. generalinį planą) pietinėje pusiasalio dalyje. Todėl tokių objektų statyba pusiasalyje nerekomenduojama.

Būtina atstatyti tradicinį Trakų miesto užstatymo tipą (dominuoja pagrindinė gatvė) iki pat pusiasalio „apačios“, t.y. iki pat žiedinės sankryžos prie dabartinės autobusų stoties. Tai leistų iš dalies sumažinti neigiamą tipinių daugiabučių gyv. namų įtaką istoriškai susiklosčiusiam miesto įvaizdžiui. Kartu siūloma rekonstruoti arba pagal galimybes net nugriauti sovietiniais laikais pastatytus objektus.

Akivaizdus neatitikimas tarp intencijų saugoti Trakų arealo vertybes ir poreikio sukurti sąlygas kokybiškam rajoninio centro funkcionavimui. Būtent todėl Trakų miesto bendrajame plane siūloma naujo administracinio centro idėja Trakų miesto pietvakarinėje dalyje.

Siekiant, kad miesto centro iškėlimas neturėtų neigiamo poveikio Trakų senamiesčio išsaugojimui, šis procesas turėtų vykti palaipsniui, laikantis aiškiai nustatytos strategijos bei veiksmų plano. Siūlomi šie programos etapai:

- a) Trakų miesto administracinio centro iškėlimo galimybių studija;
- b) Urbanistinis – architektūrinis konkursas, naujojo miesto centro architektūrinio komplekso formavimui;
- c) Atskirų komplekso dalių techniniai projektai ir jų realizavimas.

7. SOCIALINĖS APLINKOS RAIDOS KONCEPCIJA

7. SOCIALINĖS INFRASTRUKTŪROS NAUDOJIMAS IR PLĖTRA

7.1. Švietimo infrastruktūros tinklo plėtros sprendiniai

7.1.1. Ikimokyklinio ugdymo tinklo plėtros sprendiniai

Trakų miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigos (2 lopšeliai – darželiai) pasižymi augančiu santykinai aukštu perviršiniu apkrovimu, todėl *esminis ikimokyklinio ugdymo infrastruktūros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui (2007 – 2017 m.) yra intensyvi kiekybinė ir kokybinė infrastruktūros plėtra, akcentuojant ankstyvo mokymosi svarbą.*

7.1.1.1. lentelė. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų apkrovimas

	Istaiga	Apkrovimas, proc.	Apkrovimo kaita, proc. ¹
1	Trakų l.-d. „Ežerėlis“	107,8	1,1
2	Trakų l.-d. „Obelėlė“	104,6	7,9

Duomenų šaltinis: Trakų ikimokyklinio ugdymo įstaigų administracijos

Sprendiniai:

- Neplanuoti veikiančių ikimokyklinių vaikų įstaigų uždarymo, pertvarkymo kitoms paskirtims, esamų įstaigų teritorinės plėtros, naujų įstaigų įsteigimo.
- Didinti projektinį vietų skaičių ikimokyklinio ugdymo įstaigose.
- Užtikrinti, kad ikimokyklinio ugdymo paslaugas teikiančiose įstaigose, vaikų kelionė specialiu transportu į įstaigą trūktų ne ilgiau pusvalandžio.
- Išplėsti abiejų ikimokyklinio ugdymo įstaigų patalpas, atsižvelgiant į jų vaidmens stiprinimą (*Trakų lopšelyje-darželyje „Ežerėlis“ [rekonstruojant pastatą], įrengti miegamuosius, pastatyti priestatą sporto salei įrengti, Trakų lopšelyje-darželyje „Obelėlė“ [rekonstruojant pastatą], įrengti papildomus kabinetus, ugdymo patalpas*).
- Numatyti galimybę Trakų lopšelių-darželių „Obelėlė“ ateityje reorganizuoti į daigafunkcinį centrą ikimokyklinio amžiaus vaikams.
- Atnaujinti bei gerinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų infrastruktūrą ir materialinę bazę: renovuoti pastatus, didinti jų energetinį efektyvumą (renovuojant katilines, apšiltinant sienas ir stogus, pakeičiant langus ir duris, atliekant kitas būtinas veiklas), atnaujinti sporto aikštynus, pavėšines, siekiant atitikti higienos normų reikalavimus bei užtikrinti kokybiškas ugdymo ir darbo sąlygas, atnaujinti bei naujai įrengti sporto ir žaidimo aikštelę *Trakų lopšelyje-darželyje „Obelėlė“*.
- Investuoti į ugdymo priemones bei įrangą, sporto inventorių, gerinti ikimokyklinio ugdymo įstaigų apsirūpinimą ugdymo priemonėmis, siekiant užtikrinti kokybišką ugdymo procesą.
- Ikimokyklinio ugdymo įstaigoms atnaujinti siekti paramos iš Valstybės investicijų programos, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų ar kitų fondų, taip pat skirti savivaldybės lėšų.
- Sudaryti sąlygas ikimokyklinio ugdymo įstaigų personalo nuolatiniam kvalifikacijos kėlimui.

¹ Pastarųjų 4 metų apkrovimo kaitos reikšmių vidurkis.

7.1.1.2. lentelė. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų teritoriniai duomenys ir plėtros poreikiai

	Įstaiga	Įstaigos teritorija, m ²	Įstaigos patalpos, m ²	Patalpų poreikis	Infrastruktūros plėtra/atnaujinimas
1	Trakų 1.-d. „Ežerėlis“	7000	921,9	Miegamiesiems ir sporto salei įrengti	-
2	Trakų 1.-d. „Obelėlė“	8900	4844	Naujiems kabinetams, ugdymo patalpoms įrengti	Sporto ir žaidimų aikštelės

Duomenų šaltinis: Trakų ikimokyklinio ugdymo įstaigų administracijos

7.1.2. Bendrojo lavinimo tinklo plėtros sprendiniai

Trakų miesto bendrojo lavinimo įstaigos (pradinė mokykla, vidurinė mokykla, gimnazija) pasižymi mažėjančiu santykinai mažu apkrovimu, todėl *esminis bendrojo lavinimo infrastruktūros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui yra kokybiškai efektyvi infrastruktūra ir tinklas atitinkantis gyventojų poreikius bei švietimo sistemos reformos nuostatas*.

7.1.2.1. lentelė. Bendrojo lavinimo įstaigų apkrovimas

	Įstaiga	Apkrovimas, proc.	Apkrovimo kaita, proc.
1	Trakų prad. m.	73,8	-5,85
2	Trakų vid. m.	62	-8,1
3	Trakų Vytauto Didžiojo gimnazija	78,9	6,1

Duomenų šaltinis: Trakų bendrojo lavinimo įstaigų administracijos

Sprendiniai:

- Neplanuoti naujų bendrojo lavinimo įstaigų steigimo, kitokio pobūdžio įstaigų pertvarkymo bendrojo lavinimo paskirčiai, esamų įstaigų teritorinės plėtros.
- Praplėsti ir optimizuoti Trakų vidurinės mokyklos patalpas statant priestatą *aktų salei įrengti*.
- Užtikrinti, kad bendrojo lavinimo paslaugas teikiančiose įstaigose, vaikų kelionė specialiu transportu į pradinę arba pagrindinę mokyklą trūktų ne ilgiau pusvalandžio, o į vidurinę mokyklą arba gimnaziją ne ilgiau valandos.
- Steigti priešmokyklinio ugdymo grupes veikiančiose bendrojo lavinimo mokyklose, jeigu to reikalauja situacija ir poreikis efektyvinti lavinimo įstaigų veiklą.
- Atnaujinti bei gerinti bendrojo lavinimo įstaigų infrastruktūrą ir materialinę bazę: renovuoti pastatus, didinti jų energetinį efektyvumą (renovuojant katilines, apšiltinant sienas ir stogus, pakeičiant langus ir duris, atliekant kitas būtinas veiklas), atnaujinti sporto aikštynus, aikšteles, stadionus, siekiant atitikti higienos normų reikalavimus bei užtikrinti kokybiškas ugdymo ir darbo sąlygas.
- Investuoti į ugdymo priemones bei įrangą, sporto inventorių, gerinti bendrojo lavinimo įstaigų apsirūpinimą mokymo priemonėmis, siekiant užtikrinti kokybišką mokymo procesą, gerinti mokyklų apsirūpinimą mokymo priemonėmis, užtikrinti, kad mokykliniai suolai ir kėdės atitiktų vaikų amžių ir ūgį, kaip yra nustatyta higienos normų reikalavimuose.
- Mokykloms atnaujinti siekti paramos iš Valstybės investicijų programos, Bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų rekonstravimo ir aprūpinimo mokymo priemonėmis

2006–2008 metų programos, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų ar kitų fondų, taip pat skirti savivaldybės lėšų.

- Didinti kompiuterių skaičių mokyklose, atnaujinti kitas mokymo priemones.
- Sudaryti sąlygas bendrojo lavinimo įstaigų personalo nuolatiniam kvalifikacijos kėlimui.
- Suteikti mokiniams aktualią informaciją apie stojimą į kolegijas, universitetus, profesines ar kitas mokyklas, padėti jiems išsirinkti jų žinias, gebėjimus ir asmenybę atitinkančią profesiją.
- Sudaryti sąlygas mokiniams lankyti papildomus užsiėmimus, skatinti neformalų ugdymą, sudaryti sąlygas turiningam mokinių atostogų praleidimui, organizuojant poilsines ir edukacines stovyklas, pasirūpinti vaikų iš nepasiturinčių šeimų vasaros atostogų praleidimu.

7.1.2.2. lentelė. Bendrojo lavinimo įstaigų teritoriniai duomenys ir plėtros poreikiai

	Įstaiga	Įstaigos teritorija, m ²	Įstaigos patalpos, m ²	Patalpų poreikis	Infrastruktūros plėtra/atnaujinimas
1	Trakų prad. m.	-	4157	nėra	-
2	Trakų vid. m.	-	4200	Aktų salei įrengti	-
3	Trakų Vytauto Didžiojo gimnazija	13044	7052,1	-	-

Duomenų šaltinis: Trakų bendrojo lavinimo įstaigų administracijos

7.1.3. Papildomo ugdymo tinklo plėtros sprendiniai

Trakų miesto papildomo ugdymo įstaiga (Trakų meno mokykla) pasižymi pakankamai dideliu apkrovimu, bet todėl *esminis papildomo ugdymo infrastruktūros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui (2007 – 2017 m.) yra kokybinė ir kiekybinė paslaugų kokybės plėtra, orientuota į gyventojų poreikio turiningam laisvalaikiui bei kokybiškoms papildomo ugdymo paslaugoms tenkinimą, siekiant užimti moksleivius po pamokų, apsaugant juos nuo nepageidaujamos įtakos gatvėje, suteikti jiems papildomų žinių ir įgūdžių, įtraukti į visuomenei svarbių problemų sprendimą ir kt.*

7.1.3.1. lentelė. Papildomo ugdymo įstaigų apkrovimas

	Įstaiga	Mokinių skaičius	Mokinių skaičiaus kaita, proc. ²
1	Trakų meno mokykla	303	0,1

Duomenų šaltinis: Trakų meno mokyklos administracija

Sprendiniai:

- Neplanuoti sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui veikiančios papildomo ugdymo įstaigos uždarymo, pertvarkymo kitoms paskirtims, esamos įstaigos teritorinės plėtros, naujų įstaigų įsteigimo.
- Siekiant didinti vaikų kompetencijų įgijimo, saviraiškos bei kūrybos galimybes, plėsti neformalaus vaikų ugdymo, papildomų užsiėmimų veiklų spektrą.

² Pastarųjų 4 metų mokinių skaičiaus kaitos reikšmių vidurkis.

- Sudaryti sąlygas turiningam mokinių laiko praleidimui, garantuojant galimybę gauti prieinamas papildomo meninio ugdymo paslaugas: vietiniuose centruose laiduti įvairesnio laisvalaikio praleidimo galimybes.
- Atnaujinti bei gerinti papildomo ugdymo įstaigų infrastruktūrą ir materialinę bazę: renovuoti pastatus, didinti jų energetinį efektyvumą (renovuojant katilines, apšiltinant sienas ir stogus, pakeičiant langus ir duris, atliekant kitas būtinas veiklas), suremontuoti sales, užtikrinti kokybiškas ugdymo ir darbo sąlygas (*meno mokyklos patalpose atlikti kapitalinį remontą ir rekonstrukciją*).
- Investuoti į ugdymo priemones bei įrangą, muzikos inventorių, gerinti papildomo ugdymo įstaigų apsirūpinimą ugdymo priemonėmis, siekiant užtikrinti kokybišką ugdymo procesą.
- Apjungti Trakų meno mokyklos skyrius viename pastate, esančiame Karaimų g. 10, iškeliant Trakų kūno kultūros ir sporto centro administraciją į Trakų kultūros rūmų patalpas, šiuo metu užimamas Choreografijos skyrius.

7.1.3.2. lentelė. Papildomo ugdymo įstaigų teritoriniai duomenys ir plėtros poreikiai

	Įstaiga	Įstaigos teritorija, m ²	Įstaigos patalpos, m ²	Patalpų poreikis	Infrastruktūros plėtra/atnaujinimas
1	Trakų meno mokykla	-	627	Dailės skyriaus ir choreografijos skyriaus klasėms perkelti į meno mokyklos pastatą	Lauko terasos-estrados įrengimas šalia koncertų salės

Duomenų šaltinis: Trakų meno mokyklos administracija

7.2. Kultūros infrastruktūros tinklo plėtros sprendiniai

7.2.1. Kultūros centrų tinklo plėtros sprendiniai

Trakų miesto kultūros rūmai pastaraisiais metais yra priverstos tenkinti vis didėjančius paklausos teikiamoms paslaugoms poreikius, todėl *esminis kultūros rūmų infrastruktūros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui yra intensyvi kiekybinė ir kokybinė infrastruktūros plėtra, orientuota į esamos infrastruktūros išlaikymą, turiningo laisvalaikio leidimo būdo skatinimą, aktyvios kultūrinės veiklos skatinimą, gyventojų laisvalaikio praleidimo pasirinkimo didinimą, pilietiškumo ir patriotiškumo didinimą, didelį dėmesį skiriant identitetui bei jaunimo švietimui.*

7.2.1.1. lentelė. Kultūros rūmų apkrovimas

	Įstaiga	K ³	D ⁴	R ⁵	L ⁶	K kaita	D kaita	R kaita	L kaita	Vietų apkrova ⁷
1	Trakų r. kultūros rūmai	15	197	177	233 13	-6,2	3,7	-1,7	101,9	28,0

Duomenų šaltinis: Trakų r. sav. kultūros rūmų administracija

Sprendiniai:

³ Meno kolektyvų skaičius

⁴ Dalyvių meno kolektyvuose skaičius

⁵ Organizuotų renginių skaičius

⁶ Lankytojų renginiuose skaičius

⁷ Renginių lankytojų ir jiems skirtų vietų santykis

- Neplanuoti sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui veikiančių kultūros rūmų uždarymo, pertvarkymo kitoms paskirtims, naujų įstaigų įsteigimo.
- Vystyti savivaldybės kultūros rūmus, paliekant galimybę pertvarkyti juos į platesnio profilio žiūrovines – pramogines institucijas, dalinai funkcionuojančias komerciniu pagrindu, besiorientuojančios į aukštos kokybės paslaugų teikimą.
- Gerinti ir atnaujinti kultūros rūmų materialinę bazę: renovuoti pastatus, didinti jų energetinį efektyvumą (renovuojant katilines, apšiltinant sienas ir stogus, pakeičiant langus ir duris, atliekant kitas būtinas veiklas), suremontuoti sales, užtikrinti kokybiškas darbo ir renginių pravedimo sąlygas.
- Įgyvendinti kultūrinio gyvenimo skatinimo ir tobulinimo programas, apimančias kultūros rūmų darbuotojų kvalifikacijos kėlimą, jaunimo įtraukimą į kultūrinį gyvenimą bei veiklą, kultūrinės infrastruktūros tobulinimą, sąlygų kultūrinei plėtrai sudarymą.
- Vykdyti jaunimo užimtumo veiklas Trakų rajono savivaldybės kultūros rūmuose.
- Gerinti kultūros rūmų apsirūpinimą reikalinga įranga (apšvietimo, įgarsinimo, scenos, muzikine įranga, skelbimo lentomis, transporto priemonėmis).
- Siekti išlaikyti esamų kasmetinių renginių programą bei skatinti įvairesnių kultūrinių pramoginių renginių iniciavimą, plėtoti krašto etnografinį ir kultūrinį savitumą pabrėžiančius renginius, tradiciniais tapusius festivalius.
- Skatinti Trakų miesto gyventojus dalyvauti meno kolektyvų veikloje, miesto kultūriniam gyvenime.
- Didinti vaikų ir jaunimo skaičių meno kolektyvuose, plėtoti bendradarbiavimą su savivaldybės mokyklomis, vykdyti bendras kultūrinės – edukacines programas.

7.2.2. Bibliotekų tinklo plėtros sprendiniai

Trakų miesto viešoji biblioteka pastaraisiais metais iš esmės išlaiko savo apkrovimo lygį, todėl *esminis bibliotekų infrastruktūros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui yra intensyvi kokybinė infrastruktūros plėtra, orientuota į turiningo laisvalaikio leidimo būdo skatinimą, aktyvios kultūrinės bei literatūrinės veiklos skatinimą, gyventojų laisvalaikio praleidimo pasirinkimo didinimą, didelį dėmesį skiriant identitetui bei jaunimo švietimui.* Bet atsižvelgiant į faktą, kad daugeliui objektų trūksta patalpų (arba jos nepritaikytos) kokybiškai vykdyti tiesioginę veiklą, *antrinis tikslas yra kiekybinė infrastruktūros plėtra, skiriant pastarosioms papildomas patalpas.*

7.2.2.1. lentelė. Bibliotekos apkrovimas

	Įstaiga	S ⁸	R ⁹	L ¹⁰	S kaita	R kaita	L kaita
1	Trakų rajono savivaldybės viešoji biblioteka	232 8	101	1386	2,3	1	96,9
2	Trakų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos vaikų literatūros skyrius	824	59	961	1,5	25,5	346,9

Duomenų šaltinis: Trakų r. sav. viešosios bibliotekos administracija

Sprendiniai:

⁸ Skaitytojų skaičius

⁹ Organizuotų renginių skaičius

¹⁰ Renginių lankytojų skaičius

- Gerinti ir atnaujinti viešosios bibliotekos materialinę bazę: renovuoti pastatus, didinti jų energetinį efektyvumą (renovuojant katilines, apšiltinant sienas ir stogus, pakeičiant langus ir duris, atliekant kitas būtinas veiklas), suremontuoti sales, skaityklas, darbo kabinetus, užtikrinti kokybiškas darbo, skaitymo ir renginių pravedimo sąlygas.
- Gerinti bibliotekos ir jos filialų apsirūpinimą reikalinga įranga (balbai, kompiuteriai ir kt.).
- Skirti naują pastatą Trakų rajono savivaldybės viešajai bibliotekai, siekiant gerinti renginių kokybę ir meno kolektyvų veiklos sąlygas, pastatyti priestatą šalia Trakų rajono savivaldybės kultūros rūmų Trakų rajono savivaldybės viešajai bibliotekai.
- Įsteigti Viešojoje bibliotekoje biblio-buso paslaugą.
- Siekti išlaikyti esamų kasmetinių renginių programą bei skatinti įvairesnių kultūrinių pramoginių renginių iniciavimą, plėtoti krašto etnografinį ir kultūrinį savitumą pabrėžiančius renginius, tradiciniais tapusius festivalius.
- Kelti bibliotekininkų profesinę kvalifikaciją, skirti lėšų jų mokymams dirbti su informacinėmis technologijomis – šios žinios vėliau būtų perduodamos įstaigų lankytojams.
- Didinti bibliotekos fondus, gerinti knygų atnaujinimo procentą, ypatingą dėmesį skiriant literatūrai ekonomikos, teisės, sociologijos, psichologijos, socialinių mokslų temomis, kurios paklausa auga daugėjant studijuojančių, persikvalifikuojančių ar keliančių kvalifikaciją gyventojų skaičiui.
- Populiarinant literatūrą, bibliotekoje reikia ir toliau vykdyti knygų pristatymus, susitikimus su rašytojais bei kitais žinomais visuomenės žmonėmis, taip pat kitą švietėjišką veiklą ar kultūrinius renginius.

7.2.1.2. lentelė. Bibliotekos teritoriniai duomenys ir plėtros poreikiai

	Įstaiga	Pakanka patalpų	Reikiamų patalpų plotas, m ²	Pritaikytos patalpos	Infrastruktūros bei materialinės bazės plėtra/atnaujinimas
1	Trakų r. sav. viešoji biblioteka	Ne	-	Ne	Naujo bibliotekos priestato statyba, sklype, esančiame Vytauto g. 69, kuriame būtų sujungti visi bibliotekos skyriai
2	Trakų r. sav. viešosios bibliotekos vaikų literatūros skyrius	Ne	-	Ne	

Duomenų šaltinis: Trakų r. sav. viešosios bibliotekos administracija

7.3. Socialinės globos ir rūpybos paslaugų infrastruktūros plėtra

7.3.1. Nestacionarias paslaugas teikiančių įstaigų tinklo plėtros sprendiniai

Trakų miesto nestacionarias socialines paslaugas teikiančios įstaigos pastaraisiais metais pasižymi didėjančiu apkrovimu, todėl *esminis nestacionarias socialines paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui yra tinklo kiekybinė ir kokybinė plėtra bei jo optimizavimas, gerinant paslaugų prieinamumą.*

7.3.1.1. lentelė. Nestacionarios socialines paslaugas teikiančių įstaigų apkrovimas

	Įstaiga	Paslaugų gavėjų skaičius	Paslaugų gavėjų skaičiaus kaita, proc.
1	VšĮ Trakų globos ir socialinių paslaugų centras	279	68,1
2	VšĮ Trakų neįgaliųjų užimtumo centras	45	275
3	VšĮ Trakų rajono neįgaliųjų draugija	69	360
4	Trakų vaikų lopšelio-darželio „Obelėlė“ socialinės globos skyrius	-	-
5	Trakų pradinės mokyklos neįgaliųjų vaikų socialinės globos skyrius	11	-

Duomenų šaltinis: Trakų miesto nestacionarios socialines paslaugas teikiančių įstaigų administracijos

Sprendiniai:

- Neplanuoti sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui esamų nestacionarios socialines paslaugas teikiančių įstaigų uždarymo arba pertvarkymo kitoms paskirtims.
- Gerinti ir atnaujinti esamų įstaigų materialinę bazę: renovuoti pastatus, didinti jų energetinį efektyvumą (renovuojant katilines, apšiltinant sienas ir stogus, pakeičiant langus ir duris, atliekant kitas būtinas veiklas), suremontuoti darbo kabinetus, užtikrinti kokybiškas darbo sąlygas.
- Sutvarkyti (atnaujinti arba praplėsti) nestacionarios socialines paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūrą (*įrengti automobilių stovėjimo aikštelę bei sporto aikštelę šalia Trakų neįgaliųjų užimtumo centro, įrengti kiemą su žaidimų aikštele prie Trakų pradinės mokyklos*).
- Gerinti nestacionarios socialines paslaugas teikiančių įstaigų apsirūpinimą reikalinga įranga (baldai, kompiuteriai, programinė įranga, automobiliai ir kt.).
- Skirti naujus / kitus, praplėsti arba rekonstruoti esamus pastatus / patalpas Trakų miesto nestacionarios socialinės paslaugas teikiančiose įstaigose, siekiant užtikrinti paslaugų plėtra bei aukštesnę jų kokybę (*skirti naujas patalpas Trakų globos ir socialinių paslaugų centrui, praplėsti Trakų neįgaliųjų užimtumo centro patalpas dirbtuvių įrengimui, rekonstruoti Trakų pradinės mokyklos patalpas siekiant įrengti kineziterapijos kabinetą neįgaliųjų vaikų socialinės globos skyriui*).
- Užtikrinti mišrių socialinių paslaugų plėtrą globos ir socialinių paslaugų centre: bendrosios paslaugos, dienos užimtumo paslaugos socialinės rizikos vaikams, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos socialinės rizikos šeimoms, nestacionarių paslaugų plėtra pagyvenusiems žmonėms, dienos socialinės globos ir užimtumo paslaugų plėtra sutrikusio intelekto vaikams ir asmenims virš 24 metų.
- Būtina skatinti socialinės atskirties mažinimą bei socialinės integracijos didinimą: stovyklų vaikams iš socialiai remtinų šeimų organizavimas; socialinės rizikos asmenų (ypatingai neįgaliųjų ir ilgalaikių bedarbių) integracijos į darbo rinką skatinimas, įgyvendinant įvairias socialinės atskirties mažinimo programas; nuteistųjų ir asmenų, paleistų iš laisvės atėmimo vietų socialinės reabilitacijos ir integracijos į visuomenę įgyvendinant įvairias programas skatinimas.
- Ugdyti socialinių darbuotojų kompetenciją, kelti jų kvalifikaciją.

7.3.1.2. lentelė. Nestacionarios socialines paslaugas teikiančių įstaigų teritoriniai duomenys ir plėtros poreikiai

	Įstaiga	Užimama teritorija	Patalpų plotas	Patalpų poreikis	Teritorijos poreikis	Infrastruktūros plėtros poreikis
1	VšĮ Trakų globos ir socialinių paslaugų centras	-	320	Skirti naujas patalpas, kurios būtų savivaldybės nuosavybės teisėje	-	-
2	VšĮ Trakų neįgaliųjų užimtumo centras	2996	420,8	Patalpos dirbtuvėms įrengti	-	Automobilių stovėjimo aikštelės įrengimas, sporto aikštelės įrengimas
3	VšĮ Trakų rajono neįgaliųjų draugija	-	47	Naujas statinys įstaigos veiklai	-	-
4	Trakų vaikų lopšelio-darželio „Obelėlė“ socialinės globos skyrius	8900	4844	Numatyti galimybę pertvarkyti į daugiafunkcinį centrą ikimokyklinio amžiaus vaikams		
5	Trakų pradinės mokyklos neįgaliųjų vaikų socialinės globos skyrius	-	273	Patalpos kineziterapijos kabineto įrengimui	-	Įrengti kiemą su žaidimų aikšte

Duomenų šaltinis: Trakų miesto nestacionarios socialines paslaugas teikiančių įstaigų administracijos

7.3.2. Stacionarias paslaugas teikiančių įstaigų tinklo plėtros sprendiniai

Trakų miesto stacionarias socialines paslaugas teikiančios įstaigos nesugeba patenkinti esančio poreikio tokio tipo paslaugoms nei kokybiškai nei kiekybiškai, todėl *esminis stacionarias socialines paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui yra tinklo kiekybinė ir kokybinė plėtra bei jo optimizavimas, gerinant paslaugų prieinamumą ir didinant aprėptį.*

7.3.2.1. lentelė. Stacionarias socialines paslaugas teikiančių įstaigų apkrovimas

	Įstaiga	Stacionarių vietų skaičius	Stacionarių vietų užpildymas
1	Trakų vaikų globos namai	90	98
2	VšĮ Trakų ligoninė	-	-
3	Trakų pradinės mokyklos neįgaliųjų vaikų socialinės globos skyrius	7	100

Duomenų šaltinis: Trakų miesto stacionarias socialines paslaugas teikiančių įstaigų administracijos

Sprendiniai:

- Neplanuoti sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui esamų stacionarias socialines paslaugas teikiančių įstaigų uždarymo arba pertvarkymo kitoms paskirtims.
- Gerinti ir atnaujinti esamų įstaigų materialinę bazę: renovuoti pastatus, didinti jų energetinį efektyvumą (renovuojant katilines, apšiltinant sienas ir stogus, pakeičiant langus ir duris, atliekant kitas būtinas veiklas), suremontuoti darbo kabinetus, kambarius, virtuves ir t.t., užtikrinti kokybiškas darbo bei gyvenimo sąlygas.

- Sutvarkyti (atnaujinti arba praplėsti) nestacionarias socialines paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūra.
- Gerinti stacionarias socialines paslaugas teikiančių įstaigų apsirūpinimą reikalinga įranga (baldai, kompiuteriai, buitinė, sanitarinė technika ir kt.).
- Skirti naujus / kitus, praplėsti arba rekonstruoti esamus pastatus / patalpas Trakų miesto stacionarias socialinės paslaugas teikiančiose įstaigose, siekiant užtikrinti paslaugų plėtra bei aukštesnę jų kokybę (*skirti daugmaž 1 ha ploto sklypą Trakų vaikų globos namų naujo pastato statybai*).
- Vystyti stacionarių socialinių paslaugų infrastruktūrą (*įsteigti Trakų mieste senelių globos namus*).
- Ugdyti socialinių darbuotojų kompetenciją, kelti jų kvalifikaciją.

7.3.2.2. lentelė. Stacionarias socialines paslaugas teikiančių įstaigų teritoriniai duomenys ir plėtros poreikiai

	Įstaiga	Užimama teritorija	Patalpų plotas	Patalpų poreikis	Teritorijos poreikis	Infrastruktūros plėtros poreikis
1	Trakų vaikų globos namai	20000	4517,5	Skirti 0,8 – 1,0 ha teritorija naujiems vaikų globos namams (1000 m ² naudingo ploto) statyti		
2	VšĮ Trakų ligoninė	-	-	-	-	-
3	Trakų radinės mokyklos neįgalųjų vaikų socialinės globos skyrius	-	-	-	-	-

Duomenų šaltinis: Trakų miesto stacionarias socialines paslaugas teikiančių įstaigų administracijos

7.4. Sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų tinklo plėtros sprendiniai

7.4.1. Antrinės sveikatos priežiūros tinklo plėtros sprendiniai

Trakų miesto antrinės sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos privalo vystytis, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos sistemos reformos kryptimis, todėl *esminis antrinės sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui yra tinklo kokybinė plėtra, paslaugų optimizavimas bei alternatyvių veiklos formų vystymas, ypatingai akcentuojant vyresnio amžiaus miesto gyventojų sveikatos priežiūrą.*

7.4.1.1. lentelė. Antrinės sveikatos priežiūros įstaigų pakrovimas

	Įstaiga	Lovadienių skaičius	Ligonių skaičius	Lovadienių skaičiaus augimas	Ligonių skaičiaus augimas
1	VšĮ Trakų ligoninė	40895	5221	-0,9	9,9
2	Trakų greitosios medicinos pagalbos stotis ¹¹	6936	3580	12,3	-13,2

Duomenų šaltinis: Trakų miesto antrinės sveikatos priežiūros įstaigų administracijos

Sprendiniai:

- Neplanuoti sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui esamų antrinės sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų uždarymo arba pertvarkymo kitoms paskirtims.

¹¹ Lovadienių skaičius prilyginamas iškvietimų skaičiui, o ligonių skaičius – transportuotų ligonių skaičiui.

- Gerinti ir atnaujinti esamų įstaigų materialinę bazę: renovuoti pastatus, didinti jų energetinį efektyvumą (renovuojant katilines, apšiltinant sienas ir stogus, pakeičiant langus ir duris, atliekant kitas būtinas veiklas), suremontuoti darbo kabinetus, palatas, operacines, priimamuosius ir t.t., užtikrinti kokybiškas darbo bei gydymosi sąlygas.
- Sutvarkyti (atnaujinti arba praplėsti) antrinės sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūrą (*įrengti papildomas automobilių stovėjimo aikšteles prie Trakų ligoninės*).
- Gerinti antrinės sveikatos priežiūros įstaigų apsirūpinimą reikalinga įranga (liftai, centralizuoto deguonies tiekimo įrenginiai, echoskopai, sanitariniai automobiliai ir kt.).
- Rekonstruoti esamas patalpas Trakų miesto antrinės sveikatos priežiūros įstaigose, siekiant užtikrinti paslaugų plėtra bei aukštesnę jų kokybę (*įrengti liftus bei operacinę Trakų ligoninėje, taip pat pastatyti priestatą reanimacijos skyriui įrengti*).
- Modernizavimo, infrastruktūros atnaujinimo, materialinės bazės gerinimui atlikti siekti Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų programos bei kitų fondų teikiamos finansinės paramos.
- Ugdyti medicinos darbuotojų kompetenciją, kelti jų kvalifikaciją, vykdyti nuolatinės kompetencijos ugdymo programas.
- Atlikti greitosios medicinos pagalbos stoties medicininių priemonių (sanitarinių automobilių, medicininės technikos) modernizavimą.

7.4.1.1. lentelė. Antrinės sveikatos priežiūros įstaigų teritoriniai duomenys ir plėtros poreikiai

	Įstaiga	teritorija	Patalpų plotas	Patalpų poreikis	Infrastruktūros plėtros poreikis
1	VšĮ Trakų ligoninė	3028,6	4211	Patalpos operacinės įrengimui, priestatas reanimacijos skyriui	Automobilių stovėjimo aikštelės įrengimas
3	Trakų greitosios medicinos pagalbos stotis ¹²	500	169,9	-	-

Duomenų šaltinis: Trakų miesto antrinės sveikatos priežiūros įstaigų administracijos

7.4.2. Pirminės sveikatos priežiūros tinklo plėtros sprendiniai

Trakų miesto pirminės sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiose įstaigose kasmet didėja apkrovimas ir vis sparčiau auga poreikis tokio tipo įstaigų teikiamoms paslaugoms, todėl *esminis pirminės sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui yra intensyvi kiekybinė ir kokybinė plėtra, užtikrinsianti sveikatos stiprinimą, ligų profilaktiką ir nustatymą laiku, teritorinį ir socialinį prieinamumą.*

7.4.2.1. lentelė. Pirminės sveikatos priežiūros įstaigų pakrovimas

	Įstaiga	Apsilankymų skaičius	Apsilankymų skaičiaus augimas
1	Trakų pirminės sveikatos priežiūros centras	86080	33,3
2	Trakų psichikos sveikatos centras	6883	0,4

Duomenų šaltinis: Trakų miesto pirminės sveikatos priežiūros įstaigų administracijos

¹² Lovadienių skaičius prilyginamas iškvietimų skaičiui, o ligonių skaičius – transportuotų ligonių skaičiui.

Sprendiniai:

- Neplanuoti sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui esamų pirminės sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų uždarymo, naujų įstaigų kūrimo arba pertvarkymo kitoms paskirtims.
- Stiprinti profilaktinį darbą pirminės sveikatos priežiūros įstaiga.
- Skatinti pirminės sveikatos priežiūros teikimą privačiame sektoriuje, stengiantis pritraukti bendruosius praktikos gydytojus į Trakus.
- Gerinti ir atnaujinti esamų įstaigų materialinę bazę: renovuoti pastatus, didinti jų energetinį efektyvumą (renovuojant katilines, apšiltinant sienas ir stogus, pakeičiant langus ir duris, atliekant kitas būtinas veiklas), suremontuoti darbo kabinetus, priimamuosius ir t.t., užtikrinti kokybiškas darbo sąlygas.
- Sutvarkyti (atnaujinti arba praplėsti) pirminės sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūrą (*įrengti [papildomas] automobilių stovėjimo aikšteles prie Trakų PSPC*).
- Gerinti pirminės sveikatos priežiūros įstaigų apsirūpinimą reikalinga įranga (medicinine įranga, automobiliai, kompiuteriai, matuoklės, sterilizatoriai baldai, kt.).
- Skirti naujus / kitus, praplėsti arba rekonstruoti esamus pastatus / patalpas Trakų miesto pirminės sveikatos priežiūros įstaigose, siekiant užtikrinti paslaugų plėtra bei aukštesnę jų kokybę (*pastatyti priestatus Trakų psichikos sveikatos centrui darbo kabinetams ir užimtumo kambariui įrengti, rekonstruoti patalpas Trakų PSPC gydytojų kabinetams ir autoklavinei įrengti, rekonstruoti rūšį Trakų psichikos sveikatos centre reabilitacijos palatai įrengti,*).
- Modernizavimo, infrastruktūros atnaujinimo, materialinės bazės gerinimui atlikti siekti Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų programos bei kitų fondų teikiamos finansinės paramos.
- Užtikrinti ambulatorinės plėtos plėtrą namuose.
- Didinti paslaugų prieinamumą diegiant e-paslaugas miesto pirminės sveikatos priežiūros įstaigose: elektroninė registracija pas gydytojus, elektroninės medicininės kortelės diegimas.
- Gerinti psichikos sveikatos priežiūros paslaugas.
- Ugdyti medicinos darbuotojų kompetenciją, kelti jų kvalifikaciją, vykdyti nuolatinės kompetencijos ugdymo programas.

7.4.2.1. lentelė. Pirminės sveikatos priežiūros įstaigų teritoriniai duomenys ir plėtos poreikiai

	Įstaiga	Teritorija	Patalpų plotas	Patalpų poreikis	Teritorijos poreikis Infrastruktūros plėtos poreikis
1	Trakų pirminės sveikatos priežiūros centras	-	387	Patalpos 2 gydytojų kabinetams bei autoklavinei įrengti	10 a. papildoma teritorija automobilių stovėjimo aikštei įrengti
2	Trakų psichikos sveikatos centras	-	118,8	Priestatas darbo kabinetams ir užimtumo kambariui įrengti rūšio rekonstrukcija reabilitacijos kambariui įrengti	-

Duomenų šaltinis: Trakų miesto pirminės sveikatos priežiūros įstaigų administracijos

8. EKONOMINĖS APLINKOS VYSTYMO KRYPTYS

8. EKONOMINĖS APLINKOS VYSTYMO KRYPTYS

8.1. Gyvenamojo fondo plėtra

Trakų miesto gyvenamasis fondas pasižymi pakankamai dideliu augimo tempu, todėl *esminis gyvenamojo fondo plėtros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui yra intensyvi kokybinė būsto plėtra, užtikrinsianti patrauklias gyvenimo sąlygas, miesto patrauklumą ir tolimesnį vystymąsi.* Sprendiniai:

- Siekti, kad neatsižvelgiant į natūralios gyventojų kaitos bei migracijos saldo rodiklių santykį dešimties metų laikotarpiu naudingas plotas vienam gyventojui miesto teritorijoje priartėtų prie 29 m² ribos.
- Atnaujinti nepatenkinamos būklės miesto daugiabučius: esamų daugiaaukščių, daugiabučių gyvenamųjų namų pastatų modernizavimas ir atnaujinimas turėtų vykti šiltinant namus, renovuojant artima namų aplinką, planuojant panašią namų fasadų apdailą, vieningą vaizdą sukuriančius spalvinius sprendimus.
- Skatinti daugiabučių namų modernizavimą, teikiant gyventojams teisinę ir praktinę informaciją daugiabučių namų savininkų bendrijų kūrimo bei paramos iš Daugiabučių namų modernizavimo programos gavimo klausimais.
- Skirti lėšų daugiabučių namų savininkų bendrijoms kompensuoti dalį (ar visą sumą) projektinės dokumentacijos (energetinio audito, investicijų projekto) pasirengimo išlaidų.
- Skatinti gyventojus efektyviai naudoti energetinius išteklius, rūšiuoti atliekas, prisidėti prie aplinkosauginių programų įgyvendinimo, tvarkytis bei prižiūrėti gyvenamąją teritoriją.
- Koncentruojantis ties gyvenamosios aplinkos gerinimu, netankinti užstatymo Trakų mieste, orientuotis į didelės dalies neužstatytų teritorijų pritaikymą poilsio infrastruktūros (pvz. želdynų, vaikų žaidimo aikštelių) ir automobilių stovėjimo aikštelių planavimui.
- Gerinti apsirūpinimą komunaliniais patogumais Trakų mieste.
- Restauruoti ir remontuoti gyvenamąjį fondą siekiant iki sprendinių įgyvendinimo laikotarpio pabaigos (2017 m.) sumažinti avarinio gyvenamojo fondo dalį bendrame gyvenamojo fondo plotmėje nuo iki 0,1 proc.
- Didinti socialinio būsto fondą perkant butus ir statant naujus namus.

8.2. Verslo investicijų skatinimas ir plėtra

Trakų miestas išsiskiria smulkaus ir vidutinio verslo dominavimu, bei ypatingomis sąlygomis, ribojančiomis stambaus verslo ir pramonės steigimąsi ir veikimą mieste galimybes, todėl *esminis verslo ir investicijų plėtros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui yra skatinti smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą, užtikrinti palankią aplinką investicijų pritraukimui ir verslo kūrimuisi bei vystymuisi taip sudarant prielaidas ilgalaikiam ekonomikos augimui bei ekonomikos konkurencingumo didėjimui.* Sprendiniai:

- Skatinti naujų įmonių kūrimąsi mieste, numatant lengvatas ir kitas išimtines teises. Sudaryti palankias sąlygas smulkaus ir vidutinio verslo plėtrai. Mieste vyrauja

smulkus ir vidutinis verslas, todėl palankių sąlygų jam veikti sudarymas teigiamai įtakotų verslo plėtrą mieste.

- Pritraukti papildomas privačias ir valstybės investicijas prekybos, paslaugų (aptarnavimo, maitinimo ir kt.) tinklo plėtrą miesto centre.
- Maksimaliai išnaudoti savivaldybės ir apskrities profesinės kvalifikacijos kėlimo įstaigų potencialą gyventojų integravimui į darbo rinką.
- Skatinti savivaldybės įstaigų, institucijų aktyvų dalyvavimą 2007 – 2013 m. ES žmogiškųjų išteklių plėtros veiksnių bei kitose programose bei efektyvų paramos lėšų įsisavinimą.
- Skatinti įmonių investicijas į darbuotojų ir vadovų kvalifikacijos kėlimą.
- Šalies bendrajame plane numatyta ypatingai didelė paslaugų sektoriaus plėtra Trakų rajono savivaldybėje.
- Esant išvystytai infrastruktūrai, prekyba ir paslaugos Trakų mieste įgaus sparčius plėtros tempus. Trakų mieste prekybos, paslaugų ir pramogų poreikis augs. Todėl būtina skatinti smulkaus ir vidutinio verslo veikiančio paslaugų ir prekybos sferoje augimą.
- Užtikrinti mažmeninės prekybos plėtrą skatinant nedidelių (iki 100 m² prekybos ploto) mažmeninės prekybos objektų plėtrą mieste.
- Ypatingą dėmesį skirti aptarnavimo ir prekybos objektų plėtrai planuojamame naujame Trakų miesto centre.

8.3. Turizmo sektoriaus plėtra

Trakų miestas priskirtinas labai didelio potencialo rekreacinėms teritorijoms, kuriose prioritetą privalo būti teikiamas rekreacijai, todėl *esminis turizmo plėtros tikslas sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui yra lankytojų ir turistų aptarnavimo infrastruktūros kūrimas, tobulinimas bei su turizmu susijusių ūkio šakų skatinimas.*

Sprendiniai:

- Didinti investicijas į turizmo infrastruktūros plėtrą, gerinant turizmo paslaugų kokybę, plečiant turizmo paslaugų asortimentą.
- Trakuose kurti ir populiarinti tradicinius amatus, kurie galėtų tapti užsienio turizmo traukos elementu.
- Skatinti apgyvendinimo paslaugų augimą Trakų mieste.
- Ypatinga dėmesį skirti dviračių ir pėsčiųjų turizmui: informacinės sistemos sukūrimas, sustojimo vietų įrengimas ir atnaujinimas, informacinių terminalų įrengimas Trakuose.
- Didelį dėmesį miesto teritorijoje reikėtų skirti pažintinio turizmo plėtrai ir vystymui, nes ši rekreacijos forma vaidina svarbiausią vaidmenį stiprinant vietos tautinį identitetą ir reprezentuoja miestą respublikiniu ir tarptautiniu mastu. Tam būtinas racionalus esamų gamtinių ir kultūrinių išteklių panaudojimas.
- Esamose rekreacinėse teritorijose skatinti viešojo maitinimo, prekybos ir kitų turizmo sferai būtinų ekonominių veiklų objektų kūrimąsi.
- Skatinti mažų komercijos ir prekybos objektų kūrimąsi pagrindinėse turizmo traukos zonose (šalia labiausiai lankomų objektų).

Įvertinant Trakų miesto didelį gamtinių ir kultūrinių išteklių potencialą miestas gali siekti kurortinės vietovės statuso, tačiau tam reikalinga tikslingai kurti specialią kurortinio (sanatorinio) gydymo, turizmo bei poilsio infrastruktūrą, daugiau dėmesio skirti rekreacinės aplinkos tvarkymui ir kurortinės vietovės gerbūvio įrengimui.

9. TECHNINĖ INFRASTRUKTŪRA

9. TECHNINĖ INFRASTRUKTŪRA

9.1. Techninės infrastruktūros vystymo tikslai

Techninė infrastruktūra savyje apima dvi techninės infrastruktūros sritis: ekoinžineriją ir energetiką. Kaip atskira inžinerinės infrastruktūros dalis dar yra nagrinėjama ryšių sistema.

Techninės infrastruktūros vystymas nėra savitikslių priemonė. Ji užtikrina darnų šiuolaikinio miesto funkcionavimą, didele dalimi įtakoja aplinkos kokybę. Tik gerai išvystyta ir moderni inžinerinė infrastruktūra gali užtikrinti miesto gyventojų buitinių poreikių tenkinimą. Nuo inžinerinės infrastruktūros išvystymo lygio priklauso Trakų kaip rajono centro patrauklumas, nulemiantis investuotojų apsisprendimą, įtakojantis gyventojų gyvenimo kokybę.

Trakų bendrajame plane ekoinžinerinės dalies sprendiniuose nagrinėjama tolimesnė vandentiekio, nuotekų surinkimo bei valymo sistemų plėtra. Šioje srityje pagrindiniai tikslai ir uždaviniai yra:

- Užtikrinti, kad viešasis vandentiekis ir nuotekų surinkimo paslaugos būtų prieinamos daugiau kaip 95% gyventojų;
- Siekti vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo bei valymo sistemų ekonominio atsiperkamumo;
- Patikimai tiekti vartotojams vandenį, kurio kokybė visiškai atitiktų Lietuvos higienos normų HN 24:2003 "*Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus*";
- Surenkamas buitines nuotekas prieš išleidžiant į paviršinius vandenis apvalyti iki didžiausios leistinos taršos;
- Apvalyti surenkamas lietaus nuotekas prieš išleidžiant jas į paviršinius vandenis;
- Rūšiuoti atliekas ir maksimaliai panaudoti antrinių jų perdirbimą;
- Visomis priemonėmis mažinti nerūšiuotų atliekų kiekius ir jas šalinti regioniniame sąvartyne.

Trakų bendrajame plane energetikos dalies sprendiniuose nagrinėjamos tolimesnės elektros, dujų ir šilumos tinklų plėtra. Šioje srityje pagrindiniai tikslai ir uždaviniai yra:

- Užtikrinti elektros energijos tiekimą gyventojams, įmonėms bei organizacijoms patiriant mažiausias išlaidas ir padarant minimalią žalą aplinkai;
- Padidinti elektros energijos tiekimo patikimumą;
- Vartotojams pagal poreikį tiekti šiluminę energiją ekonomiškai pagrįstomis kainomis;
- Pagal poreikį vartotojams tiekti gamtines dujas.

Ryšių, telekomunikacinių sistemų ir ypač internetinio ryšio tinklo plėtra yra svarbus uždavinys kuriant informacinę ir žinių visuomenę. Šiuolaikinės informacinės technologijos leidžia efektyviai apdoroti, saugoti ir perduoti informaciją. Tai užtikrina labai spartų jų plitimą į visas mokslo, gamybos ir privataus gyvenimo sritis. Pasiiekti, kad šios ryšio priemonės būtų prieinamos visiems potencialiems vartotojams - pagrindinis ryšių sistemos vystymo tikslas perspektyvoje.

9.2. Ekoinžinerinė infrastruktūra

9.2.1. Vandentieka

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu numatoma, kad ne mažiau kaip 95 % Trakų miesto gyventojų būtų aprūpinami viešojo vandens tiekėjo tiekiamu vandeniu iki 2014 12 30 (Žin., 2006, Nr.82-3261). Tuo tikslu turi būti plečiami esami vandentiekio tinklai Trakų mieste.

Trakų miesto bendrajame plane numatoma, kad visas tiekiamas vanduo atitiks dabar galiojančią higienos normą HN 24:2003 „Geriamo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“. Tuo tikslu turi būti renovuojama dalis eksploatuojamo skirstomojo vamzdyno.

Norint įgyvendinti šiuos siekius Trakų miesto bendrajame plane numatoma :

- Plėsti vandentiekio sistemą ypač pietinėje Trakų miesto dalyje, visu planuojamu periodu.

Naujai tiesiamas vandentiekio tinklas	
Gatvės vanduo	Ilgis, km
Babriškių kaimas	2,7
Žaizdrių kaimas	2,9
Naujasodžių kaimas	1,8
Karaimų-Plomėnų gatvių jungtis	2,0
Vilniaus gatvė	1,0
Vilniaus gatvės – Varnikų vandenvietės jungtis	0,7 (3,5*)
Varnikų vandenvietė-šiaurinis užžiedinimas su miesto tinklu	0,5 (0,6*)
Tinklo užžiedinimas Užutrakio rajone	0,9
Viso:	12,5 (4,1*)

*numatomi vandentiekio tinklai užmiesčio teritorijose skirti miesto poreikiams tenkinti

- Naujų vandentiekio tinklų plėtra 12,5 km miesto ribose ir 4,1 km priemiestinėse teritorijose.
- Darant detaliuosius bei specialiuosius planus numatyti, kad visi plečiami vandentiekiai būtų pritaikyti gaisrų gesinimui: sukurta žiedinė struktūra, parinkti reikiami vamzdynų diametrai, įrengti priešgaisriniai hidrantai. Teritorijose, kur nėra numatytas vandentiekis, pagal priešgaisrinius reikalavimus turi būti įrengti priešgaisriniai rezervuarai, privažiavimai prie atvirų vandens telkinių.
- Numatoma vykdyti tolesnį eksploatuojamų požeminių vandenų monitoringą.
- Numatoma vykdyti tiekiamo vandens kokybės kontrolę ir apie jos rezultatus sistemingai informuoti vietinės savivaldos organus bei visuomenę.
- Įsisavinti išžvalgytą vandenvietę Varnikuose, esamą Trakų vandenvietę išsaugoti kaip rezervinę. Iš naujos vandenvietės vandenį tiekti Trakams, Lentvariui, Seniesiems Trakams.
- Esamus vandens gerinimo įrenginius Trakų vandenvietėje demontuoti.
- Varnikų vandenvietėje pastatyti naujus vandens gerinimo įrenginius.

- Įvertinant esamos Trakų vandenvietės statuso pasikeitimą ir sumažėsiančius išgaunamo vandens kiekius patikslinti sanitarines apsaugos zonas.

Projekto grafinėje dalyje vaizduojamos visos esamos ir numatytos naujos vandentiekio trasos, vandenvietės teritorija ir jos SAZ. Tikslesnė numatomų inžinerinių tinklų vieta turi būti nustatoma rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus.

9.2.2. Vandenvala

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu numatoma, kad ne mažiau kaip 95 % Trakų rajono gyventojų būtų teikiamos nuotekų tvarkymo paslaugos iki 2014 12 30 (Žin., 2006, Nr.82-3261). Tuo tikslu turi būti plečiami esami nuotekų surinkimo tinklai Trakų mieste.

Išleidžiamų į paviršinius vandenis nuotekų kokybė turi tenkinti ES „Miestų nuotekų valymo direktyvą“ 91/271/EEC reikalavimus. Tam, kad užsibrėžti tikslai būtų įgyvendinti, Trakų miesto nuotekos ir toliau turi būti nukreipiamos į Lentvario esamus nuotekų valymo įrenginius.

Norint įgyvendinti šiuos siekius Trakų miesto bendrajame plane numatoma :

- Plėsti nuotekų surinkimo sistemą Trakų mieste, visu planuojamu periodu:

Naujai tiesiamas nuotekų tinklas		
Rajonas	Ilgis	Siurblių skaičius
	km	Vnt.
Babriškių kaimas	2,9	2
Žaizdrių kaimas	1,9	2
Naujasodžių kaimas	2,7	3
Aukštadvario, Naujosios Sodybos gatvės	2,3	2
Plomėnų, Veterinarijos gatvės	3	1
Semeliškių gatvė	1,4	-
Karaimų gatvė-Bražuolės kaimas	3,5	-
Užutrakis - Varnikai	1	1
Viso:	18,7	11

- Naujų nuotekų surinkimo tinklų plėtra 18,7 km.
- Vykdyti išleidžiamų į paviršinius vandenis nuotekų kontrolę.
- Numatoma prijungti prie miesto centralizuotų nuotekų tinklų Jovariškių, Bražuolės kaimus.

Projekto grafinėje dalyje vaizduojamos visos esamos nuotekų trasos, nuotekų siurblinės. Naujai numatomos nuotekynės trasos ir siurblinės vaizduojamos schematiškai, tikslesnė šių inžinerinių tinklų vieta turi būti nustatoma rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus.

9.2.3. Lietaus nuotekos

Lietaus vandens surinkimo ir valymo sistema yra mažiausiai išplėta miesto inžinerinės infrastruktūros sritis. Reljefo nelygumai kelia didelius reikalavimus lietaus vandens surinkimui. Surenkamas lietaus vanduo prieš išleidžiant į paviršinius vandenis turi būti apvalomas.

Trakų miesto bendrajame plane numatoma:

- Plėsti lietaus nuotekų surinkimo ir tvarkymo sistemą Trakų mieste, visu planuojamu periodu:

Naujai tiesiamas nuotekų tinklas		
Gatvės lietaus nuotekos	Ilgis	Valymo įrenginiai
	km	Vnt.
Naujai formuojamame administraciniame centre	1,7	1
Gedimino, Šilo gatvės	1	2
Gedimino, Vilniaus gatvės	1	1
Karaimų gatvė	0,7	2
Viso:	4,4	6

- Naujų nuotekų surinkimo tinklų plėtra 4,4 km.
- Įrengti šešis naujus lietaus nuotekų valymo įrenginius.
- Įrengti šešis naujus išleidėjus.

Projekto grafinėje dalyje vaizduojamos visos esamos ir numatomos naujos lietaus nuotekų trasos, esami ir numatomi lietaus nuotekų valymo įrenginiai. Tikslesnė šių inžinerinių tinklų vieta turi būti nustatoma rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus.

9.2.4. Atliekų tvarkymas

Trakuose jau funkcionuoja konteinerinė atliekų surinkimo sistema. Tai priimtinausia atliekų surinkimo sistema, kuri diegiama visoje šalyje. Atliekų rūšiavimas pirminėje jų surinkimo stadijoje nepakankamas. Didžiosios (stambiagabaritės) ir pavojingos atliekos yra numatomos surinkti planuojamoje specializuotoje aikštelėje Lentvaryje (Trikampio g. 2). Siekiant suvaldyti didėjančius atliekų srautus numatoma:

- Buitines atliekas šalinti tik Kazokiškių regioniniame sąvartyne.
- Biodegraduojančias (žaliąsias) atliekas atskirti nuo bendro komunalinių atliekų srauto ir šalinti specialiai įrengtoje biodegraduojančių atliekų kompostavimo aikštelėje.
- Plėsti konteinerinių atliekų surinkimo aikštelių tinklą.
- Išvystyti konteinerinių aikštelių tinklą skirta atliekų rūšiavimui.
- Rūšiuojamoms atliekoms naudoti specializuotus konteinerius.
- Sukurti specializuotą buityje susidarančių atliekų pavojingų atliekų surinkimo tinklą.
- Statybos ir griovimo atliekas nukreipti į Vilniuje funkcionuojančias atitinkamų atliekų perdirbimo įmones.

9.3. Energetinės infrastruktūros vystymas

9.3.1. Elektros energijos tiekimas ir gavyba

Elektros energijos gamyba Trakuose nėra vykdoma ir ši veikla nenumatoma.

Trakų rajoninės transformatorinės vartotojų poreikiai siekia apie 26 GWh elektros energijos per metus ir šis poreikis eilę metų pastovus. Tikėtina, elektros energijos poreikiai ateityje augs neženkliai ir planuojamo periodo pabaigai pasieks 30-35 GWh per metus. Pastotė yra pakankamos galios šiandieninius ir planuojamus poreikius tenkinti.

Siekiant užtikrinti patikimą elektros energijos tiekimą esamiems ir būsimiems Trakų vartotojams numatoma:

- Plėsti esamą elektros energijos paskirstymo tinklą.
- Naujus paskirstymo tinklus tiesti kabelinėmis linijomis.
- Įrengti naujas transformatorines ir skirstymo punktus.
- Pagal poreikį rekonstruoti esamas transformatorines.
- Naujas elektros linijas tiesti bendrajame plane numatytuose infrastruktūros koridoriuose.

Rajonas	Naujai numatomos 10kV kabelinės linijos (km)	Naujai numatomos transformatorinės (vnt.)	Demontuoti numatomos 10 kV oro linijos (km)
Babriškių kaimas	1,1	1	3,1
Žaizdrių kaimas	1,4	5	1,2
Naujasodžių kaimas	2,7	3	1,6
Viso:	5,2	9	5,9

Numatomi elektros paskirstymo tinklų plėtros mastai atskiruose Trakų miesto rajonuose.

Projekto grafinėje dalyje nurodoma orientacinė numatomų 10 kV kabelinių linijų ir transformatorinių vietos. Rezervuojamose teritorijose, kur numatytos naujos transformatorinės pagal poreikį gali būti įrengiami skirstymo punktai. Tikslesnė šių inžinerinių įrenginių vieta turi būti nustatoma detalios planavimo eigoje. Grafinėje dalyje nurodomos naikamos arba kabeliuoti numatomos 10 kV oro linijos.

9.3.2. Gamtinių dujų tiekimas

Trakų miestas yra dujofikuotas. Dujų skirstomieji tinklai yra išdėstyti gerai. Pagrindė dujos yra naudojamos šilumos gamybai. Miesto gyventojai naudoja dujas buityje, maisto gamybai. Prognozuoti dujų sąnaudas ateityje yra ganėtinai sunku. Tikėtina, kad dujų sąnaudos skirtos patalpų šildymui išliks artimos dabartinėms. Priemonės, skirtos esamų pastatų šiluminei varžai didinti, dalinai kompensuos šilumos poreikius naujai statomiems pastatams.

Įvertinant, kad gamtinės dujos technologiniu ir ekologiniu požiūriu yra pripažįstamas efektyviausiu organiniu kuru, numatoma vystyti skirstomojo dujotiekio tinklą:

- Naujasodžių ir Žaizdrių kaimų teritorijose;

- Plomėnų gatvėje;
- Semeliškių gatve Jovariškių kaimo kryptimi;
- Karaimų gatve Bražuolės kaimo kryptimi.

Numatoma naujus vidutinio slėgio dujotiekius tiesti bendrajame plane numatytuose infrastruktūros koridoriuose.

Projekto grafinėje dalyje nurodomos orientacinės naujai tiesiamų dujotiekių vietos. Tikslesnė šių inžinerinių įrenginių vieta turi būti nustatoma detalaus planavimo eigoje.

9.3.3. Centralizuotas šilumos tiekimas

Centralizuotai tiekama šiluma Trakuose gaminama rajoninėje katilinėje. Per metus sunaudojama apie 15 GWh šiluminės energijos. Trakų miesto šiluminės energijos poreikiai yra gana pastovūs. Šiluminiai nuostoliai tinkluose sudaro apie 30-35%. Aukštos tiekiamos šilumos kainos neskatina naujų vartotojų jungtis prie esamų tinklų. Siekiant mažinti šiluminius nuostolius numatoma pertvarkyti Trakų miesto centralizuotos šilumos sistemą.

Pagrindinė šilumos ūkio pertvarka turi būti nukreipta į tiekiamos šilumos kainų sumažinimą. Tuo tikslu Trakų miesto bendrajame plane numatoma:

- Demontuoti esamą katilinę (Maironio 7).
- Sumontuoti naują 13 MW gamtinėmis dujomis kūrenamą katilinę adresu Maironio 7a.
- Sumontuoti rezervinio kuro požeminius suskystintų dujų (2x20 m³) rezervuarus.
- Decentralizuoti šilumos tiekimą senamiestyje Karaimų gatvėje, sumontuojamos individualios katilinės šildymui.
- Užutrakio parko pastatų šildymui naudoti tik elektros energiją.

9.4. Įgyvendinimo prioritetai

9.4.1. Ekoinžinerinė infrastruktūra įgyvendinimo prioritetai

Ekoinžinerinės infrastruktūros srityje Trakų miesto bendrajame plane numatomi šie ilgalaikės perspektyvos prioritetai:

- Plėsti Trakų vandentiekį į užstatytas ir naujai užstatomas teritorijas;
- Plėsti Trakų buitinių nuotekų surinkimo sistemą, nukreipiant nuotekas į esamus valymo įrenginius Lentvaryje;
- Išvystyti konteinerinių aikštelių tinklą skirtą atliekų rūšiavimui;
- Sukurti specializuotą buityje susidarančių atliekų, pavojingų atliekų surinkimo tinklą.

9.4.2. Energetikos infrastruktūros įgyvendinimo prioritetai

Energetikos srityje Trakų miesto bendrajame plane numatomi šie ilgalaikės perspektyvos prioritetai:

- Plėsti esamą elektros energijos paskirstymo tinklą;
- Kabeliuoti didžiąją dalį esamų 10 kV orinių linijų;
- Plėsti skirstomojo dujotiekio tinklą į naujai numatomas užstatyti teritorijas;
- Sumontuoti naują katilinę.

10. SUSISIEKIMO SISTEMA

10. Susisiekimo sistema

10.1. Susisiekimo sistemos charakteristika

Transportas yra viena iš svarbiausių ūkio šakų, jo raida neatsiejama nuo socialinių ekonominių miesto procesų, ūkio sistemos bei ekologinės aplinkos. Darnioji miestų plėtra yra vienas pagrindinių šiuolaikinio planavimo tikslų. Plėtojant miesto susisiekimo sistemą darniosios plėtros principais, būtina siekti užtikrinti aukštą gyventojų bei ūkio šakų aptarnavimo kokybę, didinant eismo saugumą bei mažinant transporto neigiamą poveikį aplinkai bei teritorijų poreikį infrastruktūros plėtrai. Sparčiai augant automobilizacijos lygiui bei vykstant savaiminiam modaliniam pasiskirstymui miestų susisiekimo sistemoje, kur dominuojanti transporto priemonė – lengvasis automobilis, vis sunkiau derinti miesto darniosios plėtros bei susisiekimo tikslus.

Planuojant miestų teritorijas, labai svarbu prognozuoti perspektyvinį susisiekimo infrastruktūros poreikį, kas yra labai sunku mažuose miestuose, kur paprastai nėra vykdomi periodiniai transporto bei keleivių srautų tyrimai. Trakų miesto susisiekimo sistemos apkrovimo prognozes apsunkina ne tik minėtų tyrimų nevykdymas bet ir tai, kad Statistikos departamentas duomenis kaupia ir pateikia tik pagal administracinius vienetus, todėl daugeliu aspektų Trakų miestą tenka vertinti pagal visos savivaldybės duomenis. Be to, Trakų miesto susisiekimo sistemos apkrovimui didelę įtaką daro miesto kaip poilsio ir turizmo traukos objekto reikšmė, tačiau nėra atliktų tyrimų, kuriais remiantis būtų galima tiksliau įvertinti turizmo ir rekreacijos tikslais atvykstančio transporto dalį miesto susisiekimo sistemoje.

Pagrindiniai veiksniai skatinantys miesto transporto infrastruktūros plėtrą yra gyventojų mobilumas, pramonės ir verslo vystymas bei su tuo susijęs krovinių vežimo intensyvumas, miesto gyventojų transportinio judrumo didėjimas dėl visuomeninių interesų augimo, miesto urbanistinė struktūra ir jos teritorinė plėtra susijusi su transportinio judrumo didėjimu dėl pailgėjusių ryšių. Svarbus veiksnys yra gyventojų pragyvenimo lygio kilimas bei automobilizacijos lygis. Trakų rajono savivaldybėje automobilizacijos lygis siekia 435 auto./1000-ii gyventojų. Prognozuojama kad iki 2025 metų Lietuvoje bus pasiektas Europos Sąjungos automobilizacijos lygis, kuris sieks 600-700 individualių lengvųjų automobilių 1000-ii gyventojų. Trakų miesto susisiekimo sistemai labai svarbus veiksnys yra turizmo, rekreacijos ir pramogų išvystymas, kas ypatingai įtakoja automobilių stovėjimo vietų poreikį.

Trakų miesto tiek išorės, tiek vidaus pagrindine susisiekimo rūšimi ir ateityje išliks automobilių transportas, todėl automobilių keliai ir gatvės yra svarbiausia susisiekimo infrastruktūros dalis. Geležinkelio linija tarnaus kaip papildoma išorinių ryšių realizavimo alternatyva. Miesto susisiekimo sistemą papildys lokalinės reikšmės vidaus vandens transportas bei biotransporto rūšys, skirtos gyventojų, turizmo ir pramogų sektoriaus aptarnavimui.

10.2. Miesto gatvių tinklas

Trakų miesto istoriniai-kultūriniai bei gamtiniai-rekreaciniai aplinkos išteklių ir ateityje bus svarbiausi veiksniai pritraukiant turistų srautus bei vystant rekreacinę infrastruktūrą. Todėl labai svarbu išsaugoti patrauklią ir sveiką aplinką, kuri jau šiandien neatitinka turistinio rekreacinio pobūdžio miesto įvaizdžio dėl transporto poveikio keliamo triukšmo bei taršos.

Trakų miesto susisiekimo sistemos apkrovimui didelę įtaką daro išorės keliai, kadangi miestas neturi apvažiavimų. Svarbiausias tranzitinio transporto šaltinis yra magistralinis kelias A16 (E28), kurio vidutinis paros eismo intensyvumas Trakų prieigose, ties rytine miesto riba, 2007 metų duomenimis, sudaro 12784 transporto priemonės per parą, ties vakarine miesto riba - 4015 transp. priem./parą. Krašto keliuose eismo intensyvumas mažesnis, pietinėje miesto prieigų dalyje, krašto kelyje Nr.220 eismo intensyvumas -2255 transp. priem./parą, šiaurinėje miesto prieigų pusėje, krašto kelyje Nr. 107 – 2374 transp. priem./parą. Rajoniniame kelyje Nr. 4727 transporto eismo intensyvumas siekia 1962 transp. priem./parą. Magistraliniame kelyje A16. kryptimi Vilnius-Trakai, nuo 1997 iki 2007 metų VMPEI išaugo 87 %, kryptimi Trakai-Aukštadvaris- 46 %, krašto kelyje Nr.107 trakai-Bražuolė -27 %.

Esamos būklės analizės etape buvo nustatyta, kad pagrindinės Trakų miesto Gedimino-Vytauto-Aukštadvario gatvių ir Vilniaus-Gedimino gatvių sankryžos neturi laidumo rezervo perspektyviniams transporto srautams praleisti. UAB „Urbanistika“ 2006 metais atliktų tyrimų duomenimis, piko valandomis šių sankryžų laidumas išnaudojamas 80-90 %. Vidutinis eismo intensyvumo augimas 1984-2006 m. laikotarpiu Vilniaus, Aukštadvario, Vytauto, Gedimino gatvėse siekė nuo 3 % iki 10 % per metus. Tranzitinis transportas, ypač krovininis, kuris šiose sankryžose sudaro 8-12 % bendro srauto, neigiamai veikia miesto aplinką. Tokia situacija ir išliekanti transporto srautų augimo tendencija rodo, kad perspektyvoje būtina spręsti pietinio aplinkkelio įrengimo klausimą.

Įrengus pietinį miesto apvažiavimą, pagrindinės miesto transportinės ašys liks tos pačios: Vilniaus, Gedimino, Vytauto, Karaimų, Aukštadvario, Plomėnų gatvės. Miesto gatvių struktūros pagrindą sudarys esamų gatvių „senamiesčio žiedas“ ir naujai besiformuojantis planuojamo aplinkkelio, Aukštadvario ir Vilniaus gatvių pietinės miesto dalies „žiedas“. Senamiesčio gatvių tinklas saugotinas ir nekeistinas, miesto pietvakarinėje dalyje, kur numatomas naujasis miesto centras, bus formuojamas naujų gatvių tinklas.

Planuojamas Trakų pietinis aplinkkelis tik iš dalies išspręs transporto problemas, kadangi didžiulę įtaką miesto aplinkai daro ne tik tranzitinis transportas, bet ir atvykstančių autotransportu į Trakus lankytojų gausa bei tranzitinis eismas šiaurės-pietų kryptimi. Miesto senmiesčio gatvės turi tarnauti gyventojų ir turistų susisiekimo aptarnavimui, todėl tranzitinio transporto eismas nuo Vytauto ir Karaimų gatvių turi būti nukreipiamas Plomėnų gatve, o miesto istorinėje dalyje prioritetai suteikiami pėsčiųjų, dviračių, visuomeninio ir mažo intensyvumo lengvojo transporto eismui.

10.2.1. Planuojamos gatvės ir keliai

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinius, laikotarpiui po 2020 metų, numatomas Trakų miesto pietinis aplinkkelis. Trakų miesto Bendrojo plano susisiekimo sistemos brėžinyje numatyta galima šio aplinkkelio trasa, kuri turės būti tikslinama ir detalizuojama rengiant specialųjį planą. Trakų pietinio aplinkkelio realizavimas galimas pagal patikslintą ir patvirtintą Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programą.

Pietvakarinėje miesto dalyje, planuojamo naujojo miesto centro ryšiams ir naujų kvartalų aptarnavimui, numatoma C2, D1 kategorijų gatvių tinklas, įsijungiantis į Aukštadvario, Plomėnų gatves ir rajoninį kelią Nr.4723 Zaizdriai-Salkininkai.

10.2.2. Perspektyvinės susisiekimo tinklo kategorijos

Pagal statybos techninį reglamentą STR 2.06.01:1999 „*Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos*“, miestų bendruosiuose planuose nustatoma A, B ir C kategorijų gatvių reikmė ir techniniai parametrai. Atsižvelgiant į Trakų miesto specifiką, miesto bendrajame plane numatomas ir D kategorijos gatvių tinklas. Esamiems susisiekimo tinklams normų techniniai reikalavimai taikomi įvertinus esančias užstatymo ir sklypų ribas, inžinerines komunikacijas, želdynus ir jų pertvarkymo galimybes.

A kategorijos greito eismo gatvės skirtos tranzitiniam eismui ir miesto ryšiams su svarbiausiais užmiesčio keliais.

B kategorijos gatvės skirtos susisiekimui tarp miesto funkcinų zonų, rajonų, centrų bei ryšiams su užmiesčio keliais.

C kategorijos gatvės - tai miesto plano funkcinės ir kompozicinės ašys. Pagrindinės keleivių viešojo susisiekimo bei miesto vidaus transportinių ryšių ašys.

D kategorijos gatvės - tai lokalinės funkcinės ir kompozicinės ašys, skirtos srautų pasiskirstymui į smulkias teritorijas, privažiavimai prie atskirų objektų.

Trakų miesto esamų gatvių techniniai parametrai (maži atstumai tarp sankryžų, maži gatvių pločiai bei istoriškai vertingas susiklostęs užstatymas) daugeliu atvejų neleidžia gatvėms priskirti kategorijų pagal jų atliekamą funkciją miesto urbanistinėje sistemoje. Įvertinus tai, kad miesto gatvių ir sankryžų rekonstrukcija užtikrinanti gatvių parametrus pagal reikiamą kategoriją daugeliu atvejų neįmanoma, Trakų miesto esamų gatvių tinklui numatomos žemesnės kategorijos (C2, D1, D2).

Vykdam žemesnio lygmens planų ir projektų rengimą, būtina atsižvelgti į nustatytas gatvių kategorijas, nuo kurių priklauso rezervuojamų zonų pločiai gatvių važiuojamųjų dalių įrengimui, šaligatvių, dviračių takų tiesimui, inžinerinių tinklų klojimui bei apželdinimui.

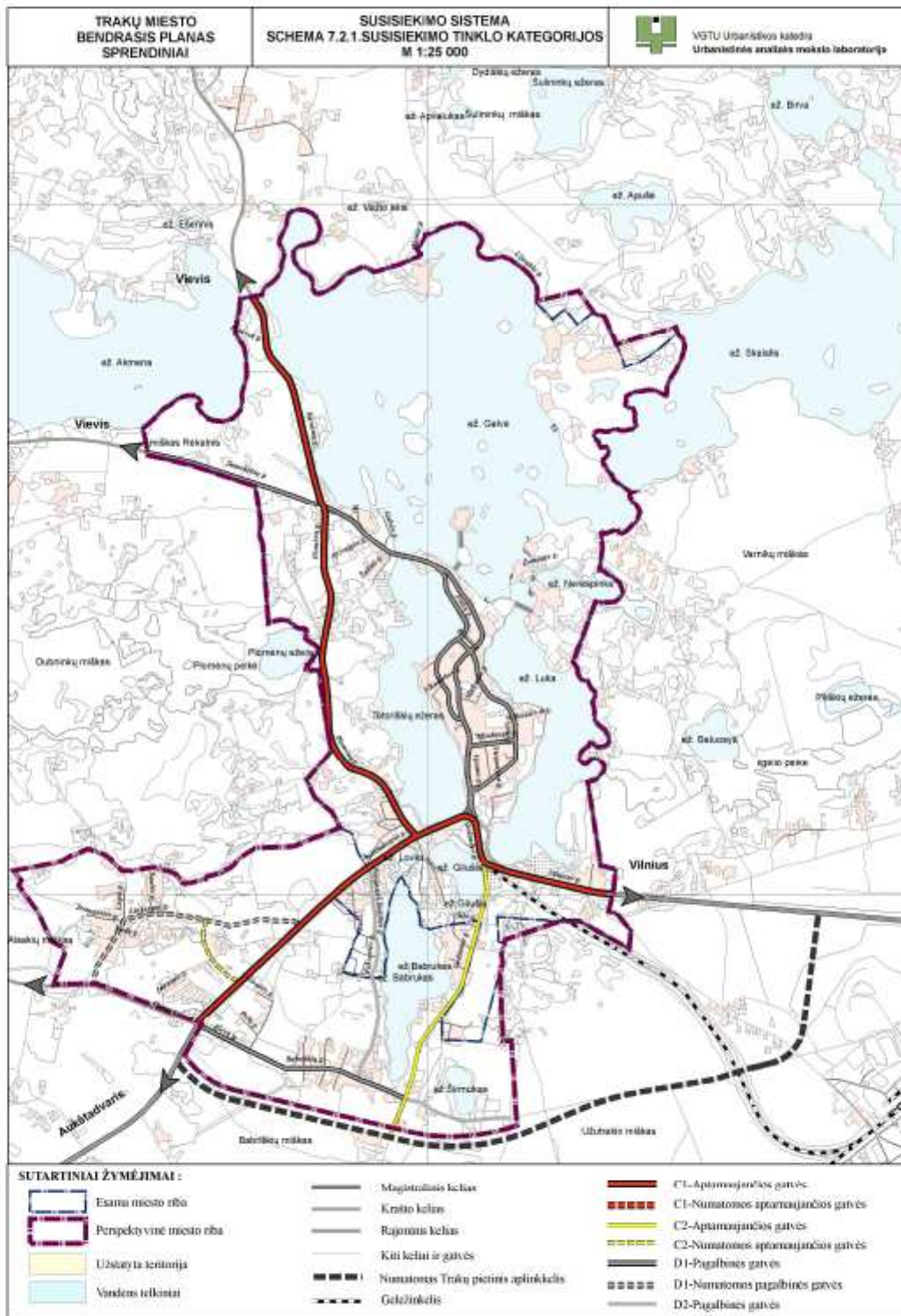
Perspektyvinės Trakų miesto gatvių kategorijos pateikiamos žemiau esančioje lentelėje:

Gatvės pavadinimas	Kategorija pagal STR 2.06.01:1999	Orientacinis gatvės raudonųjų linijų plotis metrais pagal STR 2.06.01:1999
Vilniaus g.	C1	20-40
Aukštadvario g.	C1	20-40
Gedimino g.	C1,C2	20-40
Plomėnų g.	C1	20-40
Vytauto g.	D1	15-20
Karaimų g.	D1	15-20
Kranto g.	D2	15-20
Trakų g.	D1	15-20
Birutės g.	D1	15-20
Mindaugo g.	D1	15-20
Babriškių g.	D1	15-20
Vilniaus mažoji g.	D2	15-20

Pastabos:

1. Aukščiau esančioje lentelėje pateiktos esančių Trakų miesto gatvių perspektyvinės kategorijos. Numatomų naujų gatvių kategorijos pateiktos Susisiekimo brėžinyje.

2. Tikslūs gatvių zonų tarp raudonųjų linijų pločiai turi būti nustatomi rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus, įvertinant esamų sklypų ir užstatymo išsidėstymą.

12 pav. Trakų miesto susisiekimo tinklo kategorijos

10.3. Automobilių aptarnavimo sistema

Esamos būklės etape atlikti transporto tyrimai parodė, kad Trakų miesto centrinėje dalyje ir prie gyvenamųjų daugiabučių namų nepakanka automobilių stovėjimo vietų. Automobilizacijos lygio augimas ir transportinio aktyvumo didėjimas dar labiau gilins šią miesto problemą, kuri ne tik kelia nepatogumus miesto lankytojams ir gyventojams, didina miesto taršą, bet ir kenkia miesto įvaizdžiui. Be to, esant dabartinei situacijai, transporto neigiamas poveikis nuo kiekvienos transporto priemonės išauga kelis kartus, kadangi atsiranda papildoma transporto rida ieškant vietos automobiliui pasistatyti. Kaip parodė esamos būklės etape atlikti tyrimai, miesto centrinėje dalyje, šalia svarbiausių traukos objektų, automobilių aikštelės būna perpildytos, o toliau nuo senamiesčio šiaurės kryptimi nutolusiose aikštelėse išnaudojama tik apie 2-6 % esančių parkavimo vietų (natūrinių transportinių tyrimų duomenimis, atliktų automobilių stovėjimo aikštelėse prie krašto kelio Nr.107 Trakai-Vievis, birželio-liepos mėnesių savaitgaliais, 14-17 val.). Tokia situacija susidaro ne tik dėl poreikio statyti automobilius kuo arčiau traukos objektų, bet ir dėl parkavimo politikos, informavimo ir transporto reguliavimo priemonių trūkumo.

Automobilių stovėjimo aikštelės vieta	K 2006 m, gegužės mėnuo, darbo diena	K 2006 m, liepos mėnuo, darbo diena	K 2007 m, balandžio mėnuo, savaitgalis	K 2007 m, birželio mėnuo, savaitgalis
Autobusų stotis, turgavietė	1,1	1	1,07	0,87
Vytauto g., prekybos centras IKI	0,96	0,67	0,87	1,22
Mindaugo g., prekybos centras IKI	0,81	0,8	0,82	1,4
Mindaugo g., parkavimas gatvės važiuojamojoje dalyje	0,87	0,89	0,66	0,85
Trakų g., kavinė "Kubėtė"	-	-	0,55	0,65
Trakų g., aikštelė šalia gaisrinės	-	-	0,07	1,11
Trakų g., parkavimas gatvės važiuojamojoje dalyje	-	0,4	0,65	1
Aikštelė prie Trakų g.-Karaimų g. sankryžos	0,4	1,1	1,6	1
Karaimų g., parkavimas gatvės važiuojamojoje dalyje	-	-	0,92	1
Karaimų g., aikštelė šalia tilto	-	-	1,1	1
Karaimų g., kavinė „Senoji kibininė“	-	-	0,69	1,1
Krašto kelias Nr.107, aikštelė šalia Galvės ežero	-	-	0,67	1,12
Krašto kelias Nr.107, aikštelė prie Galvės ežero	-	-	0,02	0,03
Krašto kelias Nr.107, Galvės ežeras, šiaurinė Trakų miesto riba	-	-	0,06	0,16
Užutrakio dvaras	-	-	0,83	0,52

K- Aikštelės užpildymo transporto priemonėmis koeficientas

Trakų miesto automobilių stovėjimo aikštelių užpildymo transporto priemonėmis palyginimas darbo dienomis ir savaitgaliais 2006, 2007 m.

Sprendžiant miesto parkavimo problemas, reikia ne tik numatyti teritorijas naujoms parkavimo vietoms įrengti, bet pirmiausia siekti kuo geriau išnaudoti esančias aikšteles. Tam labai svarbu pagerinti informavimo priemonių sistemos efektyvumą bei užtikrinti patogų ir patrauklų aikštelių pasiekiamumą pėsčiųjų-dviračių takais.

Trakų miesto gatvių bei automobilių aptarnavimo infrastruktūros plėtra, garantuojanti gerą susisiekimo sistemos funkcionavimo kokybę, yra ypatingai ribojama gamtinių sąlygų bei miesto istorinio, kultūrinio, urbanistinio vertingumo. Todėl planuojamas naujas Trakų miesto centras pietvakarinėje miesto dalyje iš esmės padėtų spręsti ir susisiekimo sistemos problemas: dalis kasdieninių transportinių ryšių būtų nukrauta nuo senamiesčio gatvių, būtų išvengta gatvių pralaidumo problemos, administracines įstaigas iškėlus iš senamiesčio, dalis joms skirtų parkavimo vietų galėtų būti panaudotos miesto reikmėms, tokiu būdu sumažėtų teritorijos poreikis naujoms automobilių stovėjimo aikštelėms įrengti.

Bendrojo plano esamos būklės analizės etape atlikti parkavimo tyrimai Trakų mieste yra bendro pobūdžio. Dėl miesto specifikos nustatant automobilių stovėjimo vietų poreikį negalima vadovautis tik STR 2.06.01:1999 „*Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos*“ reikalavimais, bet reikia įvertinti ir turizmo generuojamą parkavimo vietų poreikį. Tiksliesniam naujų automobilių stovėjimo vietų įrengimo poreikio ir galimybių nustatymui reikalingi išsamūs tyrimai, todėl siūloma parengti automobilių stovėjimo vietų poreikio nustatymo ir aikštelių išdėstymo Trakų mieste bei prieigose specialųjį planą.

Šiuo metu esančių degalinių skaičius pakankamas ne tik Trakų miesto automobilių parkui aptarnauti, bet ir atvykstančio transporto poreikiams. Augantis automobilizacijos lygis planuojamu laikotarpiu formuos ir didesnę degalinių paklausą. Įvertinus automobilizacijos lygio augimą ir miesto plėtrą, skaičiuojant degalinių poreikį pagal STR 2.06.01:1999 „*Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos*“, numatoma kad planuojamu laikotarpiu, Trakų miesto prieigose, tikslinga įrengti papildomai vieną degalinę.

10.4. Viešasis transportas

Siekiant darnios susisiekimo sistemos plėtros, viešasis transportas yra viena svarbiausių priemonių ir turi neabejotinų privalumų plėtojant miesto erdvę. Ši transporto rūšis svarbi ne tik susisiekimo bei socialiniu aspektais, bet ir ekologiniu aspektu, kaip reikalaujanti žymiai mažesnės erdvės infrastruktūros plėtrai bei mažiau teršianti aplinką nei individualus transportas. Todėl visuomeniniam transportui turi būti skiriamas ypatingas dėmesys, suteikiant prioritetą miesto susisiekimo sistemoje, užtikrinant išvystytą maršrutinį tinklą bei pervežimų patogumą ir patrauklumą.

Pagal STR 2.06.01:1999 „*Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos*“, mažų ir vidutinių miestų minimaliai būtinojo viešojo keleivių susisiekimo tinklo tankis turi būti toks, kad maksimalus ėjimo pėsčiomis iki viešojo susisiekimo linijų atstumas būtų ne didesnis kaip 800 metrų.

Numatoma Trakų miesto teritorinė plėtra bus susijusi su transportinio judrumo didėjimu dėl pailgėjusių ryšių. Įgyvendinus Trakų miesto urbanistinės plėtros koncepciją, plečiantis miesto teritorijai, iškėlus administracinį centrą į pietvakarinę miesto dalį, gyventojų bei miesto svečių susisiekimo poreikiams realizuoti numatomas gatvių su viešojo transporto maršrutu tinklas, kuris jungs naująjį miesto centrą su senamiesčiu bei svarbiausiomis miesto ir priemiestinėmis zonomis. Siūloma didesnę dėmesį skirti priemiestinių autobusų maršrutinio tinklo

integravimui į miesto aptarnavimo sistemą, derinant maršrutų trasas ir tvarkaraščius, užtikrinant vežimų viešuoju transportu komfortą, kokybę bei susisiekimo greitį.

Numatomą pagrindinį viešojo transporto maršruto tinklą sudarys Aukštadvario, Vilniaus, Vytauto, Plomėnų gatvės ir miesto pietvakarinėje dalyje suplanuota C2 kategorijos gatvė.

10.5. Dviračių - pėsčiųjų takų tinklas

Dviračiai Lietuvoje nėra populiarūs kaip susisiekimo priemonė, tačiau gana plačiai naudojami poilsiui ir turizmui. Didieji miestai nėra palankūs naudotis šia transporto priemone. Tuo tarpu Trakų miesto dydis, reljefas, planinė struktūra tam sudaro labai palankias sąlygas. Trakai yra ir turistinės traukos miestas, todėl dviračių trasų išvystymas susisiekimo tinkle yra labai svarbus.

Trakų miesto pėsčiųjų-dviračių takai turi jungti miesto centrą, pagrindinius traukos objektus, rekreacines teritorijas bei užtikrinti toliau nuo miesto nutolusių automobilių stovėjimo aikštelių patogų pasiekiamumą. Miesto lankytojams savaitgaliais turėtų būti pasiūlytos alternatyvos automobiliui. Tam turėtų būti numatyti dviračių nuomos punktai, prie visų traukos objektų įrengtos dviračių laikymo vietos, kas tenkintų ne tik svečių bei gyventojų susisiekimo poreikius, bet ir prisidėtų prie miesto įvaizdžio puoselėjimo.

Mieste trūksta reikiamos infrastruktūros dviračių laikymui prie traukos objektų, neužtikrinamas dviratininkų saugumas gatvėse, tai yra viena iš pagrindinių kliūčių skatinti ir plačiau naudoti dviračius kaip susisiekimo priemonę.

Trakų rajono savivaldybės teritorijoje numatytos Eurovelo Nr.11 bei Keturių Sostinių dviračių trasos (dalis jos yra T3 nacionalinė prioritėtinė dviračių trasa pagal Nacionalinių dviračių trasų specialųjį planą). Parengti ir rengiami dviračių takų maršrutų aplink Galvės, Totoriškių, Bernardinų ežerus projektai.

Siekiant skatinti dviračių naudojimą, pirmiausia turi būti sukurta rišli miesto ir priemiesčio dviračių takų sistema, pratęsiant esamas dviračių trasas naujomis jungtimis su pagrindiniais traukos objektais, rekreacinėmis teritorijomis, naujai formuojamu miesto centru, senamiesčiu bei automobilių stovėjimo aikštelėmis. Planuojamos užmiesčio dviračių trasos turi būti integruojamos į miesto dviračių takų sistemą. Miesto dviračių trasa turi būti nužymėta specialiais ženklais, prie traukos objektų reikia įrengti vietas dviračiams laikyti. Gatvėse, kurios sudaro pagrindines miesto susisiekimo ašis, dviračių eismas turi būti atskirtas nuo motorizuoto transporto eismo, įrengiant ir nužymint atskirus takus.

Trakų miesto bendrajame plane numatytas pagrindinis dviračių bei pėsčiųjų trasų maršrutinis tinklas, dviračių ir pėsčiųjų takų trasos turi būti tikslinamos rengiant žemesnio lygmens planus.

10.6. Geležinkelių transportas

Geležinkelių transportas yra viena iš svarbiausių priemonių subalansuotai susisiekimo sistemai įgyvendinti bei mažinant neigiamą poveikį aplinkai, dalį krovinių ir keleivių iš automobilių transporto pritraukiant į geležinkelių transporto sektorių. Šiems tikslams pasiekti reikia įgyvendinti visą eilę geležinkelių infrastruktūros modernizavimo bei pervežimų efektyvumo padidinimo priemonių.

Trakų miestas turi puikią galimybę išorinius ryšius realizuoti ekologiškai švariu elektrifikuotu geležinkelio ruožu Vilnius-Senieji Trakai-Trakai. Šios linijos reikšmė bendroje keleivių ir krovinių vežimų struktūroje yra nedidelė, tačiau ši geležinkelio linija turi būti palaikoma kaip strateginė turistinės reikšmės bei miesto gyventojų išorinių susisiekimo poreikių realizavimo alternatyva.

Siekiant stiprinti geležinkelio transporto bei visuomeninio transporto konkurencingumą, būtina kompleksiskai spręsti šių dviejų transporto rūšių integravimo į susisiekimo sistemą klausimą, užtikrinant traukinių, priemiestinių bei miestą aptarnaujančių transporto priemonių tvarkaraščių suderinamumą.

10.7. Svarbiausios susisiekimo sistemos sprendinių įgyvendinimo priemonės

- Tikslinti ir detalizuoti Trakų miesto bendrojo plano susisiekimo sistemos sprendinius, rengiant atskirų gatvių specialiuosius ir detaliuosius planus, užtikrinant teritorijų rezervavimą infrastruktūros plėtrai.
- Vykdamas specialiųjų ir detaliųjų planų rengimą, būtina atsižvelgti į nustatytas gatvių kategorijas, rezervuoti reikiamų plokščių zonas tarp raudonųjų linijų gatvių važiuojamųjų dalių įrengimui, šaligatvių, dviračių takų tiesimui, inžinerinių tinklų klojimui bei apželdinimui, įvertinant esamų sklypų ir užstatymo išsidėstymą.
- Parengti Trakų miesto pietinio aplinkkelio specialųjį ir detaliųjį planą, rezervuoti teritorijas aplinkkelio įrengimui.
- Parengti automobilių stovėjimo vietų poreikio nustatymo ir aikštelių išdėstymo Trakų mieste bei prieigose specialųjį planą.
- Vykdyti parkavimo politiką orientuotą į efektyvesnį turimų automobilių aikštelių panaudojimą miesto periferijoje. Tuo tikslu diegti ir tobulinti informavimo priemonių sistemą, užtikrinti patogų ir patrauklų aikštelių pasiekiamumą pėsčiųjų-dviračių takais.
- Saugoti istorinį senamiesčio gatvių tinklą ir aplinką, tranzitinį automobilių eismą nuo senamiesčio teritorijos nukreipti Plomėnų gatve.
- Miesto istorinėje dalyje riboti transporto eismą, prioritetą teikti pėsčiųjų ir dviračių eismui.
- Rekonstruoti, įrengti gatvių patobulintą dangą, šaligatvius (Aukštadvario, Birutės, S.Nėries, Naujosios Sodybos, Skirgailos, Pakrantės P.Cvirkos, Beržų, šv. Jono, Nepamuko, S. Orloviciaus, G. Žagunio gatvės).
- Įrengti gatvių apšvietimą (Maironio, Kęstučio, Žemaitės gatvės).
- Didesnę dėmesį skirti priemiestinių autobusų maršrutinio tinklo integravimui į miesto aptarnavimo sistemą, derinant maršrutų trasas ir tvarkaraščius, užtikrinant vežimų viešuoju transportu komfortą, kokybę bei susisiekimo greitį.
- Įgyvendinti dviračių takų maršrutų aplink Galvės, Totoriškių, Bernardinų ežerus projektus. Tikslinti ir detalizuoti bendrajame plane numatytų dviračių maršrutų trasas, numatant konkrečias vietas dviračių takams, integruojant juos į užmiesčio dviračių takų sistemą.

11. REZERVUOJAMOS TERITORIJOS

11. Rezervuojamos teritorijos

Rezervuojamos teritorijos reikalingos viešųjų erdvių sistemos tobulinimui, perspektyvinei miesto plėtrai ir kokybiškam techninės infrastruktūros funkcionavimui.

11.1. Viešųjų erdvių sistemos tobulinimui rezervuojamos teritorijos

Iš miesto centrinės dalies ir senamiesčio išskėlus administracines ir valdymo įstaigas, lieka teritorijos, kurių dalį numatyti viešosioms erdvėms, o kitą dalį skirti naujų objektų statybai. Viešųjų erdvių sistema organizuojama pagal šių teritorijų detaliuosius planus.

11.2. Miesto plėtrai rezervuojamos teritorijos

Trakų miesto bendrojo plano sprendiniuose rezervuojamos teritorijos miesto plėtrai prie pietinio aplinkkelio.

11.3. Techninės infrastruktūros funkcionavimui ir plėtrai rezervuojamos teritorijos

Techninės infrastruktūros funkcionavimui ir plėtrai rezervuojamos teritorijos tikslinamos rengiant žemesnio lygmens specialiuosius planus. Teritorijų pobūdis:

- Rezervinės teritorijos susisiekimo sistemai;
- Rezervinės teritorijos energijos (elektros, dujų, šilumos) tiekimo sistemai. Pagrindiniai sistemos elementai – transformatorinės pastotės, katilinės, dujų perpumpavimo stotys, kabeliai ir elektros oro linijos, vamzdynai;
- Rezervinės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų sistemai (vandenvietės, lietaus ir buitinio vandens valyklos, siurblinės, vamzdynai);
- Rezervinės teritorijos kietųjų atliekų surinkimo, sandėliavimo, utilizavimo sistemai (surinkimo konteineriai, aikštelės, atliekų rūšiavimo ir perdirbimo aikštelės ir įrenginiai);
- Rezervinės teritorijos ryšių sistemai (radijo ir televizijos, telefonų stotys, ryšio linijos).

12. SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMAS

12. Sprendinių įgyvendinimas

12.1. Bendrojo plano indikatorių sistema

Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenai (monitoringui) numatyta indikatorių sistema:

Indikatoriai	Monitoringo duomenys	Prognozė
A. GYVENTOJŲ SKAIČIUS		
B. ŽEMĖS NAUDOJIMO (funkcinės zonos; ha/m²/1gyv.):		
Urbanizuojamos teritorijos:		
Miesto istorinis centras, naujas administracinis centras		
Intensyvaus užstatymo mišrios gyvenamosios teritorijos		
Vidutinio užstatymo intensyvumo mišrios gyvenamosios teritorijos		
Mažo užstatymo intensyvumo mišrios gyvenamosios teritorijos		
Sodininkų bendrijų teritorijos, konvertuojamos į mažo užstatymo intensyvumo gyvenamąsias teritorijas		
Paslaugų ir kompleksų teritorijos be gyvenamosios statybos		
Paslaugų ir kompleksų teritorijos su galima gyvenamąja statyba		
Verslo, gamybos, amatų teritorijos		
Infrastruktūros teritorijos		
Neurbanizuojamos teritorijos:		
Intensyviam naudojimui įrengiami želdynai		
Ekstensyviam naudojimui įrengiami želdynai		
Vandenys		
Vandenvietės		
C. VANDUO, NUOTEKOS (m³/1 gyv./metus)		
1 Paimta vandens		
2 Išleista nuotekų		
3 Sunaudota vandens		
4 Sunaudota ūkiui ir buičiai vandens		
5 Sunaudota energetikoje		
6 Sunaudota pramonėje		
D. ORAS, STACIONARIŲ TARŠOS ŠALTINIŲ EMISIJA (kg/1 gyv./metus)		
1 Bendras išmetamų medžiagų kiekis		
2 Sieros oksidai		
3 Azoto oksidai		
4 Anglies monoksidas		
5 Lakūs organiniai junginiai		
Mobilių šaltinių taršos emisija kg/1 gyv./metus		
1 Bendras išmetamų medžiagų kiekis		
2 Sieros oksidai		
3 Azoto oksidai		
4 Anglies monoksidas		

5	Angliavandeniai		
6	Suodžiai		
E. SOCIALINĖS LAIKO IŠLAIDOS (val./1 gyv./metus)			
1	Bendros laiko išlaidos susisiekimui		
2	Iš jų – laiko nuostoliai (prastovos)		
F. BŪSTAS (m²/1gyv.)			
Gyvenamojo ploto vidurkis			

12.2. Bendrojo plano įgyvendinimui reikalingi parengti dokumentai

Bendrojo plano įgyvendinimui ir darniai plėtrai užtikrinti siūlomas toks planavimo dokumentų sąrašas:

Programos:

1. Naujų miesto plėtros teritorijų įsisavinimo prioritetinių darbų programos pagrindimas
2. Viešųjų ir privačių struktūrų bendradarbiavimo strategija (privataus ir visuomeninio kapitalo projektai, plėtros įmokos)
3. Kultūros infrastruktūros ir nekilnojamų kultūros vertybių apsaugos ir naudojimo programos
4. Želdynų pritaikymo rekreacijai ir sportui programos
5. Užteršto dirvožemio išvalymo ar panaudojimo programa
6. Trakų miesto specifiką atitinkančių automobilių stovėjimo vietų normatyvų parengimas
7. Gyvenamųjų teritorijų modernizavimo strategija ir pastatų energetinio modernizavimo programos

Teritorijų planavimo dokumentai:

1. Vandens telkinių apsaugos zonų ir jostų nustatymo specialusis planas
2. Vandenvietės specialusis planas
3. Miesto buitinių atliekų tvarkymo (konteinerių aikštelių) išdėstymo specialus planas
4. Sporto, poilsio aptarnavimo pastatų ir rekreacinės infrastruktūros objektų išdėstymo specialus planas
5. Trakų miesto miškų tvarkymo specialusis planas
6. Trakų miesto centrinės dalies teritorijos ir apsaugos zonų planas ir paveldosaugos projektas/specialus planas
7. Savivaldybės teritorijos gatvių raudonųjų linijų specialusis planas
8. Patvirtintų specialiųjų ir detaliųjų planų susisiekimo dalių sprendinių korektūros, užtikrinančios rengiamų detaliųjų planų atitikimo bendrojo plano sprendiniams kontrolę
9. Eismo organizavimo ir automobilių parkavimo specialus planas
10. Trakų miesto peitinio aplinkkelio specialusis planas
11. Trakų miesto administracinių ribų keitimo specialusis planas
12. Naujai plėtrai numatytų teritorijų detalieji planai (pagal poreikį)
13. Trakų salos (G506K) ir pusiasalio pilių (G29KP) kultūrinio rezervato tvarkymo planas;
14. Varnikų piliakalnio (A1784) ir senovės gyvenvietės (A1785) teritorijos ribų planas ir paveldotvarkos projektas;
15. Kalno, vad. Rėkalniu, kitaip Arakalniu (M14) teritorijos ribų planas ir paveldotvarkos projektas.
16. Užutrakio dvaro sodybos (G208KP) specialiojo plano korektūra.

PRIEDAI

13.1. Dokumentų sąrašas

1. Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimas „Dėl Trakų rajono savivaldybės teritorijos ir Trakų miesto bendrųjų planų rengimo“. 2005 m. vasario 24 d. Nr. S1-57
2. Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimas „Dėl Trakų miesto bendrojo plano rengimo uždavinių patvirtinimo“. 2005 m. spalio 27 d. Nr. S1-430
3. Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas „Dėl Trakų miesto bendrojo plano darbų programos tvirtinimo“. 2005 m. spalio 28 d. Nr. P2-2019
4. Trakų miesto bendrojo plano rengimo darbų programa. Patvirtinta Trakų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2005 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. P2-2019
5. Planavimo sąlygos nacionalinio, regiono, rajono lygmens bendrojo ir specialiojo planavimo dokumentui rengti, 2006 m. kovo 8 d. Nr. 06-045. Patvirtino Trakų rajono savivaldybės administracijos architektūros skyriaus vedėja A.Kapočienė, 2006 m. kovo 8 d.
6. Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos raštas Trakų rajono savivaldybės administracijai „Dėl specialiųjų sąlygų planavimui“, 2005-10-13 Nr. S-426
7. Planavimo sąlygos nacionalinio, regiono, rajono lygmens bendrojo ir specialiojo planavimo dokumentui rengti, 2005 m. spalio 25 d. Nr. 4.2-175. Patvirtino Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento direktorius R.Masilevičius, 2005 m. spalio 25 d.
8. Planavimo sąlygos regiono lygmens bendrojo planavimo dokumentui rengti, 2005 m. spalio 18 d. Nr. 88. Patvirtino Kultūros paveldo departamento Vilniaus teritorinio padalinio viršininkas A.Bundonis, 2005 m. spalio 18 d.
9. AB Rytų skirstomųjų tinklų Vilniaus regiono Trakų skyriaus techninės sąlygos Nr. 20/6/0099. 2006-02-20
10. Dokumentai, rasti pagal užklauso duomenis Teritorijų planavimo dokumentų registre.

13.2. Paveikslų sąrašas

1. pav. LR teritorijos bendrasis planas. Urbanistinis karkasas (ištrauka). UAB „Urbanistika“, 2001 m.
2. pav. LR teritorijos bendrasis planas. Teritorijos erdvinė koncepcija (ištrauka). UAB „Urbanistika“, 2001 m.
3. pav. Trakų rajono savivaldybės bendrojo plano erdvinė koncepcija (ištrauka). 2007 m. VGTU Urbanistikos katedra.
4. pav. Trakų miesto gamtinės kompozicijos karkaso schema. 2006 m. VGTU Urbanistikos katedra, architektė G.Laukaitytė-Malžinskienė.
5. pav. Trakų miesto ir vizualinio dominavimo ribos santykio schema.
6. pav. Trakų miesto naujojo administracinio centro ir vizualinio dominavimo ribos santykio schema (ištrauka).
7. pav. Trakų rajono integracijos ašių schema (ištrauka).
8. pav. Trakų miesto aglomeracinių zonų schema.
9. pav. Atskirų aglomeracinių zonų reglamentavimas.
- 10 pav. Trakų rajono kraštovaizdžio tvarkymo ir naudojimo koncepcija (ištrauka). Trakų rajono BP. 2007 m. VGTU Urbanistikos katedra.
- 11 pav. Trakų miesto naujasis administracinis centras. Trakų miesto bendrasis planas (ištrauka). VGTU Urbanistikos katedra, 2007m.
- 12 pav. Trakų miesto susisiekimo tinklo kategorijos.